

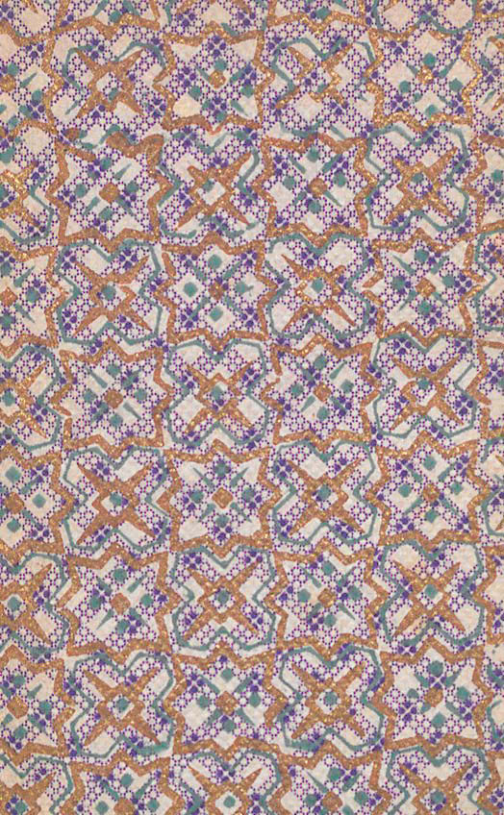

OF U. S. 9988

1914

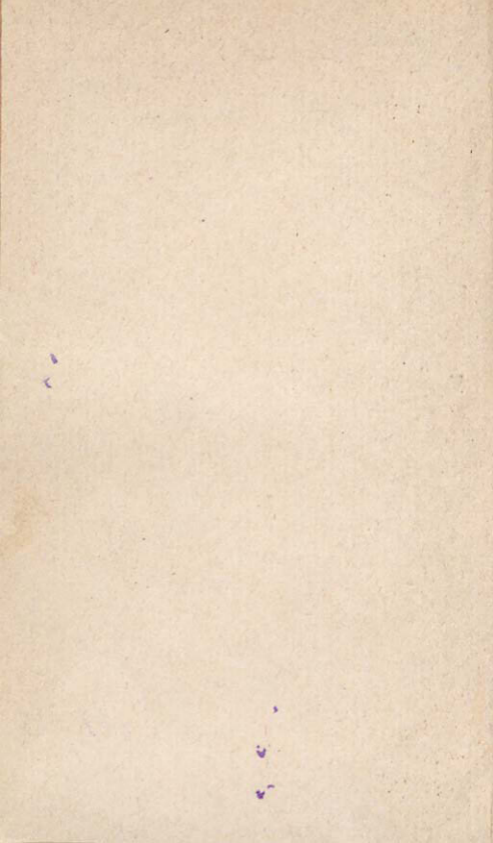
21211

№ 164_р

ՕՐԱՅՈՅՑ

ԵՒ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՕԴՈՑ

1914

ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ

ԵՒ

ԲՈՒՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՀԱՅՈՑ

4406 — 4407

ԵՒ

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԱԶԳԻՍ

ՌՅԿԳ — ՌՅԿԳ

ԻԸ • ՏԱՐԻ

Ի ՎԱՆՍՍ ՅԱԿՈՎԲԵԱՆՑ

ՅԵՐՈՒՍԱԷՄ

21211

Ի ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ
S. Տ. ԳԷՈՐԳԱՅ Ե.
ՍՐԲԱԶՆԱԳՈՅՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ
ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍՄԱՂԷՄԻ
ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼ

S. ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ
ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔ-ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Ե Ի
Ի ՊԱՏՐԻԱՐԳՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ
S. ԶԱԻԷՆ
ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐՔ-ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Հ Ա Մ Ա Ռ Օ Տ Ա Գ Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

Հ.		Հայոց :
Յ.		Յուճաց :
Լ.		Լատինացւոց :
Տ.	ՏՃ.	Տաճկաց :
Հր.		Հրէից :
Օ.	Ա.	Օր ամսոյն : Աղարիայի :
Գ.	Խ.	Գասըմ : Խըարէլէզ :
Յայսմ.		Ըստ Յայսմաւուրաց :
Տօժ.		Ըստ Տօմարի մերոյ :
☺		Արեգակին :
☉	Ծ. Լ.	Ծնունդ Լուսնի :
☽	Ա. Գ.	Աւաջին Գառ. Լուսնի :
☺	Լ. Լ.	Լրումն Լուսնի :
☾	Վ. Գ.	Վերջին Գառ. Լուսնի :
Ծ.	Ա.	Ծաղումն Արեգական :
Կ.	Օ.	Կէս օր և կէս գիշեր :
Ե.	Տ.	Երկայնութի տուրնջեան :
Օրհ.		Օրհնութիւն :
Մի. և ՀԺ.		Մանկութիւնք և Համբարձի :
Ա.դ.		Ապաշխարութեան :
Հէ.դ.	Շար.	Հեռուակ Շարական :
Մ.դ.		Մարտիրոսաց :
Տ.	Ոչ.	Տէր յերկնից : Ողորմեա :
Հան.		Հանգստեան :
Ժ.	Բ.	Ժամ : Բողէ :
Հրո.	Մէծ.	Հարց : Մեծացուոցէ :

Ի Թ Ո Ւ Ի Ն Ք Ր Ի Ս Տ Ո Ս Ի

1914

Ե Ի

ՏՕՄԱՐԱԿԱՆ ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ԱԶԳԻՍ
ՌԵԿԳ-ՌԵԿԴ - 1363-1364

Գիր տարւոյն է	Հ
Եօթներեակն	Գ
Վերադիրն	ԺԴ
Իմնեւտասներեակն	13
Տանուտէրն	ՅուԼ
Բուն ձայնքն՝ ԱԶ, ԲԶ, ԳԶ, ԴԶ, Յաջակողմեան դատուն են, սկսեալ 'ի Բուն Բարեկենդանէ :	

Ը Ս Տ Լ Ա Տ Ի Ն Ա Ց Ի Ո Ց

Շրջանն լուսնի, որ է ոսկեթիւն	15
Շրջանն արեգակնային (փոքր)	19
Վերադիրն	3
Ինդիկտիոնն Հռովմէական	12
Կիրակադիրն	Դ
Իսկ Զատիկ նոցա միտլ եօթներեկաւ յառաջ է քան զմերն :	

Շ Ա Ր Ժ Ա Կ Ա Ն Ց Յ Ն Ք

Ե Ի Մ Ի Զ Ո Ց Ք Ն Ո Ց Ի Ն

Որ Ծ Ն Ն Դ Ե Ա Ն	ԲԸ
Միջոց ուտիք աւուրք	ԻԱ.
Առաջ. բարեկենդանի	Յոննուար 26
Սուրբ Սարգիս	Փետր. 1
Օր Տեառնընդառաջի Ուր.	" 14
Բուն բարեկենդանի	" 16
Զ Ա Տ Ի Վ	Ապրիլ 6
Օր Աւետման	" 7
Երեւման խաչ	Մայիս 4
Համբարձու մե Վրխատոսի	" 15
Հոգեգալուստ	" 25
Բարեկենդանի Լուսա.	Յունիս 15
Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ	" 21
Բարեկենդանի Վարդա.	Յուլիս 6
Վ. Ա. Բ. Կ. Ա. Վ. Ա. Ռ.	" 13
Միջոց ուտիք Եօթնեակք պահօք	Ե
Բարեկեն. Ս. Աճաճնի	Օգոստոս 10
Վ Ե Ր Ա Փ Ո Խ Ո Ի Մ Ն	" 17
Միջոց Եօթնեակք պահօք	Դ
Բարեկենդանի Ս. Խաչի Սէպտեմ.	7

ԽՈՉՎԵՐԱՑ	Սէպտեմբ. 14
Բարեկ. Վարազայ Խաչի	" 21
Վարազայ Խաչ	" 28
Միջոց ուտիք եօթնեակք	Է
Գիւտ Խաչ	Հոկտեմբեր 26
Հրեշտակապետք	Նոյեմբեր 8
Բարեկենդան Յիսնակաց	" 16
" Ս. Յակովբայ	Գեղեթ. 7
Սուրբ Յակովբ	" 13
Միջոց ուտիք աւարք	ժ Է
Օր բարեկենդանի Մենդեան	ԲԷ

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՏՕՆԻ ԼԱՏԻՆԱՑԻՈՑ
(ԸՍՑ ՆՈՐ ՏՕՄԱՐԻ)

Եօթանասներ. կիւրակէ փետրւոր	8
Օր մոխրոց	" 25
Զատիկ	Ս. պրիւ 12
Համբարձումն	Մայիս 21
Հոգեգալստա	" 31
Ամենաաբ. Երրորդութ.	Յունիս 7
Տօն Խորհ. Ս. Հաղորդու.	" 11
Ա. կիւրակէ Գալստեան	Նոյեթ. 29

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆՔ
 ԵՒ ԺԱՄԱԿԱՆ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆՔ
 Հիւսիսայն. և. Պոլսոյ 41°. 00'. 29".
 " " Երուսաղեմի 51°. 46'. 10".
 Երկայն. Արեւելեան և. Պոլսոյ 'ի Փարսի
 րիզէ 26°. 58'. 50".
 Երկայնութի. Արեւելեան Երուսաղեմի
 'ի Փարսիզէ 55°. 00'. 00".
 Տարբերութիւն ժամաց և. Պոլսոյ և
 Փարսիզի 1 ժ. 46 վ. 55 Երկվի:
 Տարբերութիւն ժամաց Երուսաղեմի
 և. և. Պոլսոյ 0 ժ. 25 վ. 58 Երկվի:
 Ժամքն հաշուին 'ի 24, սկսեալ 'ի մախչն
 Արեւու նախընթաց Երկային:

ՉՈՐՔ ԵՂԱՆԱԿՔ ՏԱՐԻՈՅ

Գարնանամուտ և Հասարակած
 Մարտ 8
 Ամառնամուտ և Արեւադարձ
 Յունիս 9
 Աշնանամուտ և Հասարակած
 Սեպտեմբեր 11
 Չմեռնամուտ և Արեւադարձ
 Դեկտ. 9

Յ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Տ Ք

Փրկչական (Հ. Տ.) 1914	Յնուար. 1
Տաճկաց Երմտական Թուականին	
	155. Մարտ 1
Աղաբիայի ՄՂԹ - 299	Մարտ 21
Հայոց բուն Թուականին	ՏՆԷ - 4407
	(04) 5
Հայոց ըստ Յայտնուարի Թուական.	
նին ՌՅԿԴ - 1564	(04) 11
Հրէից Թուականին	5675 Սեպ. 8
Մահմետական Հիճրէթի Թուական.	
նին 1555	Նոյեմբեր 5
Լատինաց Թուականին (Ն. Տ.) 1915	
	Գեյտեյ. 19

ՆՇԱՆԱԻՈՐ ԱԻՈՒՐԻ ՏԱՃԿԱՅ

Մէլլու ա՛ր Բեդի-Լէլլէլ	15	Յունի. 25
Գանտիլ կէճէսի Բէճէլ	0	Մայիս 16
Միրաճ " "	57	Յունիս 7
Պէրաթ կէճէսի Շաղան	10	" 25
Գատրբ " Բահաղան	57	(04) 5

Բամազան Պայրամը Շեղևու	1	Օգոս.	9
Գուրպան	"	Չիլիճ. 1.	Հոկտ. 16
Աշուբէ կիւնիւ Մուհարրէճ	1.	Նոյեճ.	14

Ա Մ Ս Ա Մ Ո Ւ Տ Ք Տ Ա Ճ Կ Ա Ց

Բէպիւլ էփլէլ	1555	օր Բ.	Յնուար.	14
Բէպիւլ ախրբ	"	ԲԱ	Փետր.	13
Ճեմաղիւլ էփլէլ	"	Բ.	Մարտ	14
Ճեմաղիւլ ախրբ	"	ԲԱ	Ապրիլ	13
Բէճէպ	"	Բ.	Մայիս	12
Շապան	"	ԲԱ	Յունիս	11
Բամազան	"	Բ.	Յուլիս	10
Շէփլալ	"	ԲԱ	Օգոս.	9
Չիլգասէ	"	Բ.	Սեպտ.	7
Չիլհիճճէ	"	ԲԱ	Հոկտեճ.	7
Մուհարրէճ 1555	"	Բ.	Նոյեճ.	5
Սէֆէր	"	ԲԱ	Դեկտ.	5

ԱՂԻԾԱԿ ՆԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՅ
Ա Ի ՈՒ Ր Ց

ՅՈՒՆՈՒԱՐ				ԱՊՐԻԼ			
0	Ծ. Ա.	Կ. Օ	Ե. Տ.	0	Ծ. Ա.	Կ. Օ	Ե. Տ.
	ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.		ժ. ր.	ժ. ր.	ժ. ր.
1	14.43	7.21	9.37	1	10.39	5.29	13.21
7	14.14	7.11	9.46	7	10.24	5.22	13.36
13	14. 3	7.16	9.57	13	10. 8	5.13	13.52
19	13.51	7. 4	10. 9	19	9.54	5. 5	14. 6
25	13.38	6.58	10.22	25	9.40	4.58	14.20

ՓԵՏՐՈՒԱՐ				ՄԱՅԻՍ			
1	13.21	6.49	10.39	1	9.28	4.52	14.32
7	13. 6	6.42	10.54	7	9.16	4.47	14.44
13	12.50	6.34	11.10	13	9. 6	4.42	14.54
19	12.35	6.26	11.25	19	8.58	4.37	15. 2
25	12.19	6.17	11.41	25	8.51	4.35	15. 9

ՄԱՐՏ				ՅՈՒՆԻՍ			
1	12. 8	6.12	11.52	1	8.46	4.33	15.14
7	11.51	6. 3	12. 9	7	8.44	4.32	15.16
13	11.30	5.56	12.30	13	8.44	4.32	15.16
19	11.14	5.47	12.46	19	8.47	4.33	15.13
25	10.58	5.38	13. 2	25	8.51	4.36	15. 9

ԱՂԻԻՍԱԿ ՇԱՐԺԱԿԱՆ ՄԱՍԱՆՑ

Ա. ԻՈՒՐՑ

ՅՈՒԼԻՍ				ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ			
0	Ծ. Ա.	Կ. Օ	Ե. Տ	0	Ծ. Ա.	Կ. Օ	Ե. Տ
	Չ. ր.	Չ. ր.	Չ. ր.		Չ. ր.	Չ. ր.	Չ. ր.
1	8.58	4.38	15. 2	1	12.37	6.28	11.23
7	9. 6	4.42	14.54	7	12.53	6.37	11. 7
13	9.16	4.47	14.44	13	13. 9	6.43	10.51
19	9.28	4.52	14.32	19	13.24	6.51	10.36
25	9.40	4.58	14.20	25	13.38	6.58	10.22

ՕԿՈՍՏՈՍ

1	9.56	5. 7	14. 4
7	10.11	5.14	13.49
13	10.26	5.20	13.34
19	10.42	5.26	13.18
25	10.58	5.37	13. 2

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

1	13.53	7. 1	10. 7
7	14. 5	7.12	9.55
13	14.18	7.17	9.44
19	14.25	7.22	9.35
25	14.32	7.24	9.28

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

1	11.17	5.46	12.43
7	11.35	5.55	12.27
13	11.49	6. 5	12.11
19	12. 5	6.11	11.55
25	12.21	6.20	11.39

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

1	14.39	7.27	9.24
7	14.59	7.29	9.21
13	14.59	7.28	9.21
19	14.36	7.27	9.24
25	14.32	7.25	9.28

Հ Ա Յ Ո Ց

Հ Ռ Ռ Վ Մ Ս Յ Ե .

Շ Ս Ց Տ Ա Ճ Կ Ա Ճ Ց

Ա Ջ Ա Ր Ի Ա Ճ Ի

Հ Ր Է Ի Ց

Նառ անդրդ . 30

Յուռնիվար . 31

Քեանուռ . սա .

Շամն . 30

Թշքի . 30

Հուրի . 30

Փեարվ . 28. 29

Շու պակժ .

Ադ ան . 30

Խեանու . 29. 30

Մոհսեհ . 30

Մարտ . 31

Մարտ .

Շքակժ . 30

Քաարև . 29. 30

Տրե . 30

Ապրիլ . 30

Նիսան .

Նախայ . 30

Թեքեթ . 29

Քարդոց . 30

Մայիս . 31

Մայրո .

Ղանար . 30

Սեքակժ . 30

Արաց . 30

Յուռնիս . 30

Հայեքան .

Ադար . 30

Ադար . 29. 30

Մեհեկան . 30

Յուռնիս . 31

Թե սուդ .

Թիրայ . 30

Վե Ադար . 29

Աբեդ . 30

Օդ սարսու . 31

Աղու սարսու .

Իանայ . 30

Նիսան . 30

Ահեկան . 30

Մեպուեմի . 30

Խուլ .

Հանիրայ . 30

Եսա . 29

Մարեթի . 30

Հուլիան մի . 31

Թշքիսի էվ .

Աքամ . 30

Միսան . 30

Մարգար . 30

Նոյեմբեր . 30

Թշքիսի սանի

Սիդան . 30

Թանուդ . 29

Հրամարց . 30

Իեկան մի . 31

Քեանուռ . էվ .

Նեքհան . 30. 31

Աք . 30

Աեկարց . 5. 6

Աեկարց . 5

Խուլ .

Աեկարց . 5

Խուլ . 29

Խ Ա Ի Ա Ր Մ Ո Ւ Ն Ք

Արեգայան
Լուսնի

Օգոստոս 8 ԻՆ
" 22 ԻՆ

Օրացոյցիս մեջ Տօնացոյցին
դուրս եցած Արարօցու-Յիւն-
ները միայն Ս. Երուսացեմի
համար են :

Հ Ա Յ Ո Ց

Լ Ա Տ Ի Ն Ո Ւ Մ Ը

Օ Փ Ա Ր Գ Ր Գ Ն

ՅՈՒՆՈՒՄ 31

ՏՃ. ՔԷՄԵՆԱՆԻ ԿԱՆԻ:

Տ Ա Ն Կ Ա Յ

Գ Ա Ս Շ Մ

Ի Դ

14

1

Դ Շ . Դ Յ . Գ . Օ Ր Ա Գ Ա Տ Գ Յ
 Մ Ն Ի Գ Լ Ա Ն : Կ Ա Ն Ղ Ա Ն Գ .
 Կ Մ Ա Տ Տ Ա Ր Ե Մ Ո Ւ Ց 1914
 Թ ա ա կ ա ն ի ն Ք ր ի տ տ ո ի :
 Հ ր Գ . Ա . Գ . Դ Յ . Ե . Օ Ր Տ Ի Ե Ա Ղ
 Լ Ե Ա Ն Ի Ր Ա ս տ ա լ ա ժ : Տ ճ .
 Ք ա ղ Գ Յ 50 : Յ ա յ ա ժ . Ք ա ղ Գ Յ
 Ի Գ : Ա . Ա Ր Մ Ճ 17 : Յ . Տ ճ .
 Ա ն ա ա ն ա ի յ ա լ ա թ Է ա ն Տ ա ն .
 Ե յ լ ա Գ ա ի Բ ա Ր Գ Ղ Դ Հ ա յ Գ ա .
 Գ Է Գ Ի ն : Լ . Յ ա ն ա ա Ր 14 .
 Տ Ճ . Ս Է Փ Է Ը Վ Լ Գ ա ա ը Ճ
 Վ : Հ ր . Թ Է Բ Է Բ Է 16 :

Վ Վ

Վ Վ

Ի Է

15

2

Ե Շ . Դ Յ . Գ . Օ Ր Ա Գ Ա Տ Գ Յ . Մ Ն Ի Գ .
 Հ ր Գ . Ա . Գ . Գ Յ . Դ Յ . Գ . Ա .
 տ ա լ ա ժ հ ա յ Գ ը ն Մ Ե Ր Գ Յ :
 Տ ճ . Ա Ր Գ Յ (Օ Ր 50) :

Վ Վ

Վ Վ

The first part of the book is devoted to a general
 description of the country and its resources.
 It then proceeds to a detailed account of the
 various tribes and their customs.
 The author also describes the different
 religions and philosophies of the
 region. The book is written in a clear
 and concise style, and is well
 illustrated with numerous
 drawings and maps. It is a
 valuable work for anyone
 interested in the history and
 culture of the region.

Հ Լ 0

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Տ Գ

ԻԷ 16 3

Ուր. աչ. Ե. օր պհչ. Մնն:
Հրո. Հանգ. ԴՅ. Որ փա.
ուօր Հօր:

19 70

ԻԷ 17 4

Շք. աչ. Զ. օր պհչ. Մննդ:
Արքայն Բարսղի հայրու
պեախն և եղբօր նորա
Գրիգորի Նիւսացւոյն,
Սեղբւ. սարսի. Հաւալմայ
հայրապետին և Արքայ
Սփրեմի Խարին Ասոր.
ւոյ: Օրհ ԳՅ. Որ համա.
նման շ-րո. ԴԻ. Սքան
շէլագործ. Իւր սար ՍԻ.
ԴԻ. Սքեղի. Լուսապայ.
ծառ: ՀՏԲ. աչ. Սուրբ և ո
Տէր. և Երկնաբաղարա:
Լ. Անպօնի ՝ ԲԲ՝ յի:

70 71

ԻԷ 18 5

ՔԱՎիր. ԲՅ. Ճրագ ալոյց Մննն.
դեան եւ Աստուածա
յայտնութեան Տեառն
մերոյ Յիսուսի Քրիստո.
սի Օրհ. ԲՅ. Ուրախացի
Արքու հիւ (Ս. Կէ. աչ. և), Հրո.
ԴՅ. Որ դասուց. Իւր սար:

71 72

1881
The first of the year
was a very successful one
and the business was
very good. The
profits were very
large. The
expenses were
very small. The
net result was
very good. The
profits were very
large. The
expenses were
very small. The
net result was
very good.

ՀՏԲ. ԲՅ. Անկանխմբ ա.
 աւջիւ Զինի Ս. Պատարա.
 Գին նախաբանի. Դի. Խոր-
 հուրդ մեծ: Նաւայարի:
 Յ. Ճրագաւրոյ Բայանաւի:
 Լ. Տօն Անուանն Յիսուսի:
 (Յերեկոյի Նրաշատա 'ի Ս.
 Ծնունդ 'որ 'ի Բեթղէհէմ):

ՊՎ. Գ. Ժ. Ծ. Բ. Ծ:
 Հոգմուսբ եւ անձրեւք

Ի՛ն 19

6 Ք ԲՅ. Բի. ՏՕՆ ԾՆՆՌԵԱՆ

ՏՏ 15

Լ ՄԿՐ ՏՈՒ Թ ԵԱՆ ՏԵԱՌՆ
 մերոյ ՅԻՍՈՒՍԻ ՔՐԻՍ
 ՑՈՍԻ: Օրհ. Դի. Խորհուրդ
 մեծ. Իւր սար: Զինի Ս. Պա-
 տարագին օրհնաւիւն ջրոյ
 եւ նախաբանի. աի. Արե-
 դականն. Իւր սար: Յե-
 րեկոյի ՀՏԲ. Դի. Ա. յսօր
 բանն: Նախաբանի. ԳՅ.
 Ի կուսական: Ուրիւն եւ նա-
 օր անձրոյ: Նախաբանի
 լինի աւուրս նաւ յերեկոյս:

Յ. Միգրոս-Բիան Տէառն :
 (Հանդիսաւոր Ա. Պարտ.
 րաճ 'ի Կերայ Ա. Ծննդեան
 րեղայն Քրիստոսի) :

Լ 20

7 ՃԳԶ. ԳՅ. Բ. օր Ծննդեան :
 Օրհ. ԴԻ. Այսօր Բանն .
 Իւր սար : ՀՏԲ. ԳԻ. Էակից :
 Յիշատակ Տեւելոյ :
 Յ. Յովհաննէս Կարապէտի :

ԸԸ ԿԶ

ԱՐԱՅ

Մ 21

8 ԳԶ. ԳԻ. Գ. օր Ծննդ : Օրհ.
 ԳԻ. Էակից Հօր. Իւր սար :
 ՀՏԲ. ԳՅ. Այսօր Գարբիէլ :
 Յայտ. Արայ (օր 30) :
 Լ. Ագլէսի խաւի :

ԸԶ ԿԾ

☺ Ի Ջրհան . Ժ . 00 . ր . 39 :
 ՏՃ. Պարճի րեւի :

Բ 22

9 ԵԶ. ԴՅ. Դ. օր Ծննդեան :
 Օրհ. ԳՅ. Այսօր Գարբիէլ .
 Իւր սար : ՀՏԲ. ԳՅ. Այսօր
 որ յաճառ :

ԸԾ ԿԷ

Հ	Լ	ՍԵՖԵՐ	Տ	Գ
Գ	23 10	Ուր. Դի. Ե. օր Մենդ : Ուրհ. ԳՅ. Ա յօօր որ յաժող. Իւր սար : ՀՏԲ. ԳՅ. Անլա. կըղքնական տեսիլ :	57	VY
Դ	24 11	Շք. աՅ. Զ. օր Մենդ : Ուրհ. ԳՅ. Անկղքնական. Իւր սար : ՀՏԲ. ԲՅ. Անեղանելի :	57	VA
Ե	25 12	Քկիր. աի. Ե. օր Մենդ : Ուրհ. ԲՅ. Անեղանելի բնութի. Իւր սար : ՀՏԲ. ԴՅ. Լոյս ՚ի լուսոյ :	58	AA
Զ	26 13	Ք ԲԶ. ԲՅ. Ը. օր Մենդ. Լ Տօն Անուանակոչութեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի Ուրհ. ԴՅ. Լոյս ՚ի լուսոյ. Իւր սար : ՀՏԲ. ԴՅ. Լոյս ՚ի լու. (դերեան ՚ի Դասին ստէլ) : Յերեկոյին նախորժեալ. աի. Արեգականն արդա :	59	A.

● Մ. Լ. Ժ. 16. Բ. 46.
Խառնակ օր.

(Հրաշափառ ՚ի Տաճարն Ա.

Հ

Լ 0

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Տ

Գ

Յարուսէան և հանդիսաւոր
Ս. Պատարագ 'ի ձերայ Ս.
Գեղեշնէի Քրիստոսի) :

Է

27 14

ԳԶ. Բի. Տօն Յննդեան Ս.
Յովհաննու. Կարողե տին :
Օրհ. ակ. Արեգականն ար.
դարու թեան. Թագ. յաւ :
Այսօր դասք : Հրո. ԿՅ. Որ
աււտաւ օր : Մի. և Հճք.
Կի. Մարգարէից գերաւ :
Լ. Յովհաննու Ոսկեքեղանի :
ՏՃ. Բեդի-ւ ելիւ (օր 30) :

Վ

ԱՎ

Է

28 15

ԻԶ. ԳՅ. Պահ.ք : Հրո. Առ.
այ. աշո. Կ. Երգէին
մանկունքն :
Ա. Ուրան (օր 30) :
Հր. Սեբե (օր 30) :

Կ

ԱԿ

Է

29 16

ԵԶ. ԳԷ. Արոցն Պետրոսի
Հայրապետին, Ալաասայ
Եպիսկոպոսին և Արի-
ստղոմայ սարկաւազին :
Օրհ. Մար. Գի. Այսօր
հրեշտակաց : Հրո. Մար.

Կ

ԱԿ

2 L 0

ԲԵՊԻՒԼ ԷՎՎԵԼ

8 9

ԴՅ. Որք հաղորդեցան :
Մի+. և ՀՏբ. ԳՅ. Ման.
Կուներ նոր :
Լ. Ֆրանչիսկոսի Սաւե.
Ղարաոյն :

Ժ 30 17

Ուր. ԴՅ. ՊՏբ. Հրո. Հան.
այ. Օրհնեալ ևս գու. Գ.Ս. :
Մի+. Խաւի 'ի յայնէն :
Յ. Անտոնի անաղապատիանին :
ՏՃ. Աիւրբ արդային : Վ. Երջ
40 օրէայ Ա. Տասին յՖերան :

2 12

Ժ 31 18

Շր. Դի. Սրբոյ ճգնաւո.
բացն՝ Անտոնի. Տրիփսնի.
Պարտամայ և Ոնտիփոսի.
Օրհ. այ. Որ գերազան.
ցեալ. Իւր սար : Մի+. ԲՅ.
Պարծանք եկեղեցւոյ :
ՀՏբ. այ. Սուրբ ևս Տէր.
և Իրկնաբաղաբացին :
Յ. Ա. Անասի և Կիւրղի Հայ.
բաղեպացն Ա. Ղէ + սանդրիոյ :
ՏՃ. ԷվէէԼի Խամսիյն : Սիդբն
յիսան սառաջ եղիւրդի
Տասին յՖերան :

0 10

Հ Լ 0

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Տ Գ

ԺԲ

1 19

Իկիր . աչ . Ա . գլինի Մննդ .
 Ա . Գ . Օրհ . աչ . Երգես .
 ցուք : Հրո . Յար . ԴՅ . Մա
 գուսի Միածնի . ՀՏԲ . աչ .
 Սուկոյի տեսիլ . և Փայ .
 լակնաձեւ : Հարսանիք :
 Լ . Փէրոսար :

Ն ԱԴ

ԺԳ

2 20

Բշ . աի . Արբոյն՝ Թէ սգոսի
 Թագաւորին և և ման .
 կանցն Եփեսոսի : Օրհ .
 աի . Ար զերկնաւոր . Իար
 սար : Սի . և ՀՏԲ . Բի . Ալ
 երանելիդ :
 Յ . Եւթի Դոսի Ճգնաւորին :
 Լ . Տէսսն շնդ սոսալ :
 Ա . Ք . Ժ . 10 . ր . 8 :
 Հոցմային օգ .

Վ ԱՎ

ԺԴ

3 21

Գշ . ԲՅ . Արբոյն՝ Կիրակոսի
 և մօրն նորա Յուզիսայի
 և վկայիցն՝ Գորգիոսի ,
 Պօղիկոսի և Գրիգորի .
 սի : Օրհ . Մար . ԲՅ . Օրհնեն
 զքեզ : Հարո . Մար . ԴՅ .

Ա ԱԱ

Յուսացեալքն : Մի* Բի.
 Յարմատոց բարեաց : ՀՏԲ.
 Բի. Վարդագոյն վառ :

ԺԵ 4 22 ԴԶ. Բի Պհք. Հրո. Ա. ար. ար. 9 19
 ալ. Ե. Որ արարեր :

ԺԶ 5 23 ԵԶ. ԳՅ. Սրբոցն Վահանայ 10 90
 Գողթնացւոյն : Եւզի.
 նեայ կուսին և հօրն նորա
 Փիլիպպոսի և մօրն կղօ.
 դեայ և երկուց եղբարցն
 Սերգեայ և Ապիտոնի,
 և Երկուց Ներքինեացն :
 Օրհ. Մար. ԳՅ. Զարիական.
 մահ : Հրո. Մար. ԴՅ. Սուրբ
 Էս Տէր : Մի* և ՀՏԲ. ԲՅ.
 Զարմանալի է :
 Լ. Ագադայ իոստին :

ԺԷ 6 24 Ուր. Գի. Պահք : Հրո. Հան. 11 91
 ալ. Գոհաբանեմք : Մի*.
 Խալի Դ Յայնէն :

ԺԸ 7 25 Շք. ԴՅ. Սրբոց Հայրապե. 15 95
 տացն Աթանասի և կիւր.
 ղի : Օրհ. ալ. Որք զար.
 դարեցին : Հրո. Մար. ԳՅ.

Հ Լ 0

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Տ Գ

Որ զանշափ քո : Մի*
 ԳՅ . Մանկունք նոր : ՀՅԲ .
 աՅ . Սուրբ և ս Տէր . և
 Երկնաբաղարացին :
 Յ . Գլխիդ Սպասածա .
 Բանին :
 ՏՃ . Մե՛ւ Լուսո՛ր :

ԺԸ

8 26

Խ Կիր . Դի . Բ . զկնի Մննդ .
 Ա . Գ . Օր . Դի . Յաղթա .
 կանն Հրո . Յար . ԴՅ . Փառա .
 ւորելու : ՀՅԲ . Դի . Փառք
 յարու թեան . Դ՛եբ՛ն :
 Բարե . պհո . Առաջապարտ :
 Լ . Եօթանասն : Երբ Կիրիէ

14

95

Դ

9 27

ԲՅ . աՅ . Ա . օր պհո . Առաջ .
 Հրո . Ապ . աղո . ԲՅ . Բ . Որ
 ապրեցուցեր :
 Յ . Լուծուհի պաճոց յայս՛
 եթնէի . և Փոխարտա .
 թիան և յարացն Յովհաննու
 Ոսիէ Բերանին :

14

92

☺ Լ . Լ . Ժ . 20 . Ե . 14 :
 Չիւնաբեր օր

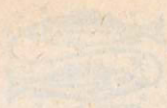

Հ	Լ	Օ	Տ	Գ
Ի	10	28 ԳՂ. ասի. Բ. օրացոց. Առաջ. 10 Հրո. Առ. արո. Բի. Գ. Որ անաւոր:	10	90
Ի	11	29 ԳՂ. Բի. Գ. օրացոց. Առաջ. 11 Հրո. Առ. արո. Բի. Գ. Հարցն մերայ:	11	91
Ի	12	30 ԵՂ. Բի. Գ. օրացոց. Առաջ. 12 Հրո. Առ. արո. Բի. Գ. Տէր Աստուած հարցն: Յ. Սրբոց Հայրապետացն Բարսի, Գրիգորի և Յով. հաննա Ոսկեբերանին:	12	92
Ի	13	31 Ուր. Գի. Ե. օրացոց. Առաջ. 13 Յիշատակ Յովնանու մար. գարեին: Հրո. Սպեղի. Դի. Որ զանճառելի. Իսրայել: Մեծ. Դի. Մարգարէն: Զկնի Արարչայանին՝ Գիրք և ապա Հոգւոց:	13	93

1857

1857

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
CHICAGO, ILL.
1857

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 28

ՏՏ. Եռույթ:

ԻԷ 14	1	Շք. Գի. Արբոցն՝ Սարգսի ղորավարին եւ որդւոյ նորա Մագաիրոսին եւ շո- րեքտասան զինուորացն: Օրհ. ալ. Ամենաուրբ Երրորդ: Հրո. Մար. Գի. Զինուորութիւնք: Մի+. այ. Զինաւորն Քրիստոսի: ՀՏք. այ. Սուրբ եւ Տէր, եւ Երկնաքաղաքացին: Տօժ. Մեհեիան (օր 30):	ՎՊ 29
ԻԸ 15	2	Ք կիր. յՅ. Գ. զկնի Մննդ. Ա. Գ. Օրհ. յՅ. Օրհնեւ- ցուք: Հրո. Յար. յի. Ե. Անսկիզբն բանդ: Մեծ. յի. Աստուածածին պայ- ծառ: ՀՏք. յՅ. Զյարու.	Ե. 100

Թիւն. Եվերըն. Հարսանիք :
Յ. Տեառնընդառաջ :

ԻԷ 16 3 Բ. Զ. ԴԻ. Արքոց Ատովմեանց ԸՆՎՎ
ղորավարացն : Օրհ. Մար.
ԴԻ. Ի յիշատակս : Հրո.
Մար. ԳԻ. Չինուորու թիք :
ՄԻ. և ՀՏ. ակ. Աղա.
չեմք զքեզ :

ԻԷ 17 4 Գ. Զ. ակ. Արքոց Սուքիասանց ԸՆՎՎ
վկայիցն : Օրհ. Մար. ակ.
Ժողովեալքս : Հրո. Մար.
ԴԻ. Առ քեզ Աստուած :
ՄԻ. և ՀՏ. Բ. Ստու.
գու թեամք :

ՅՎ. Բ. Ժ. 6. Ե. 21.
Խառնակ օր.

ԻԷ 18 5 Գ. Զ. ակ. Պահք : Հարո. ԸՆՎՎ
Հան. Գ. Օրհնեմք զքեզ :

Ի 19 6 Ե. Զ. Բ. Արքոց Ոսկեանց քա. ԸՆՎՎ
հանայիցն : Օրհ. Մար. Բ.
Օրհնեն զքեզ : Հրո. Մար.
Բ. ԴԻ. Ար զհրաշափառ :

Մի+. և ՀՏբ. 43. Որք ար.
ժանաւորեցոյք :

☉ Ի Զոմբ. ժ. 14. ր. 09.
Տճ. Պարճի Հոմբ. :

ՄԵՀԵԿԱՆ

20 7 Ուր. Բի. ՊՏ.բ. Հրո. Հան. 50 1.0

Գի. Բանդ Աստուած :
Մի+. Խույի Ի Յայնէն :
Յայտ. Մէճէնան (օր 50).
Տճ. Ճեմբեի եմէւ րէ ճեւո.
Օր Իջանէւոյ Ջերմութեան
Արեւոս յօր. :

21 8 Եբ. ԳՅ. Սրբոյն Իսահակայ 57 1.7

Պարթեւ Ի Հայրապետին
մերոյ : Օրհ. Դի. Արմատ
Ճշմա: Հրո. աի. Որ զլուս
Ածային (շիթ առանցն) :
Մի+. Դի. Որ յարմատոյ.
ՀՏբ. աի. Սուրբ և Տէր.
և Երկնաբաղարային :
Յ. Յիշատի Վեւէւոյ . և

2

1 0

ԲԵՊԻՒԼ ԷՎՎԵԼ

8 9

Երևոյ Թեոդորոսայ շէ-
նայից :

4 22 9

Կիր. Գի. Գ. զկնի Ծննդ :
Ա. Գ. Օրհ. Գի. Երգեցեք :
Հրո. Յար. Դի. Ն. Որ յահե.
Ղակերայ : Մեծ. Դի. Աստ.
ուածածին մայր լուսոյ :
ՀՏԲ. Գի. Տեօիլ փայլակ
նածեւ. և Յանճառ փա.
ռայ : Հարսանից :
Լ. Բռան Բարեկէնդան :

ԸԿ 10Կ

7 23 10

ԲԶ. ԴՅ. Սրբոցն՝ Մարկո
սի Եպիսկոպոսին, Պիո.
նի քահանային, Կիւր
ղի և Բենիամինի սար.
կաւազացն, ևւ սրբոց
վկայիցն՝ Արդլմեհի,
Որմղղանայ և Սայենի,
Օրհ. Մար. ԴՅ. Ա. յօր
յիշատակ : Հրո. Մար. աՅ.
Զքեղ արդար : Մի. և
ՀՏԲ. Մարտիրոսայ, Յերե.
նային նախաքօնի ԴՅ. Որ
յառ աջացայն :

ԸԸ 10Ը

Յ. Նաանիաթի է յայտ
 էօրնէի. և Ղարաւմարտի
 քահանային :

Է 24 11

ԳԶ. ԴԻ. Արքայ ՂԵՒՈՆ.
 ԴԵԱՆՑ ՔԱՀԱՆԱՑԻՑՆ :
 ՕՐԿ. ԴՅ. Որ յառաջագոյն.
 Հրո. ԴԻ. Որ անդադար :
 Մէծ. ԴԻ. Նահապետացն.
 Մի+. ԴԻ. Անճառելի :
 Հժք. ԲՅ. Երգեմք ձեզ :
 Լ. Մարտիէայ Առաքելոյն :

ԸԳ 1.Գ

Է 25 12

ԴԶ. ԿՅ. ՊԿՔ : Հրո. Հան.
 ԴՅ. Որ փառօք Հօր :
 Յերեկոյին Խախտօմայ. ԴԻ.
 Նորահրաշ :
 Լ. Օր Դոկորոյ :

ԸԵ 11.

⊙ Ծ. Լ. Դ. 9. Ը. 16 :
 Հոցմք եւ. անձրեւք

Է 26 13

ՔԵԶ. ԿԻ. Արքայ ՎԱՐԴԱ.
 ՆԱՆՑ ԶՕՐԱՎԱՐԱՑՆ
 մերոց՝ հաղար երեսուն
 և վեց վկայիցն՝ որք կա.
 տարեցան ՚ի մեծի՛ պա.

1 111

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 20 horizontal lines within a rectangular border.

տերազմին: Օրհ. Դի. Նո-
րահրաշ և Անճառելի :
Թագ. Կառ. Այսօր դասք:
Հրո. Դի. Որ անդադար:
Մի. Դի. Սրեղի. Արիա-
ցեալք: Յիշատի Տեւեւոյ
և Կոն Արգոյի :

Յերեկոյին Լոյս զուարթ.
ՀՏԲ. այ. Մարինացեալդ :
(Նախաքանակ. ԴՅ. Այսօր
Անսկզբնական. Իւր սար.):
ՏՃ. Րեպիւ-Լաիւր (օր 29):

Է 27 14

Ք Ո. Բ. ԲՅ. ՊՏ. ՏԵԱՌՆ.
ԸՆԴԱՌԱՋ: Հէք. շար. այ.
Մարինացեալդ: Օրհ. ԴՅ.
Այսօր անսկզբնական.
Իւր սար: ՀՏԲ. Դի. Այսօր
'ի տաճարն: (Ջերիսան 'ի
Դասին տառ):

Տ 115

Ա. Ներհան (օր 50):
ՏՃ. Ճեմբեկ սանի դէտայ:
Օր Իջանեւոյ Ջերմաբէտ.
Արեւոս 'ի Ջարոս:
Հր. Ադար (օր 29):

Հ Լ 0

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Տ Գ

Թ 28 15

Շք. Բի. Կ. Պոլսոյ Ս. ժո.
դավոյն հարիւր յիսուս
Հայրապետացն: Օրհ. ԳՅ.
Ա. յօր սրբոց Հայրապե-
տացն. Իւր սար. Մի. ԳՅ. Ով
հրաշալի (յԱպէանն ասել):
ՀՏԲ. Դի. Բանն որ ընդ
Հօր: (Մտժիէտըն ՂԱԵ.
դանն Էորագորսա):

Կ 115

Զ 1 16

Ի Կիր. Դի. Բուսն բարե-
կէնդանն: Լա Յ. Օրհ. Դի.
Բանն որ ընդ Հօր. Իւր
սար: ՀՏԲ. Դի. Ա. յօր
յօրիւակ:
Լ. Մարտ:

Զ 112

ԶԹ 2 17

ԲԶ. աՅ. Ա. օր մեծ պհց:
Հրո. Ադ. աՅ. ա. Որ հայիս:

Զ 110

ԶԲ 3 18

ԳԶ. ա՛: Բ. օր մեծ պհց:
Հրո. Ադ. աՅ. Բ. Որ հա.
մայոյից:

Զ 117

ԶԳ 4 19

ԴԶ. ԲՅ. Գ. օր մեծ պհց:
Հրո. Ադ. աՅ. Գ. Որ յա.
մենայնի Ես կար. (Սիւրբն
իւրագոյ Տեժի պահոյ՝ Տէր

Զ 114

Հ Լ 0

ԲԵՊԻՒՆ ԱԽՐԲ

Տ Գ

աճեալալի, Արեւագալի էր.
Գոյ: Ճաշա թամաչ: Խա.
ղաղալանի: Տեժ քարոյից:
աղօթից և այլոց ըստ Տօ.
նացոացի):

ԺԴ

5 20

ԵՅ. Բի. Գ. օր մեծ պէց:
Հրո. Ա. Կ. այ. է. Բարե.
բանեալ ևս թագաւոր:
Հր. Ծոճ շան Տակոսանն.
Մովսիսի:

Ղ ՂՂ

Յ Ա. Բ. Ժ. Լ. Ե. ԻՅ:
Խառնակ օր.

ԺԵ

6 21

Ուր. ԳՅ. Ե. օր մեծ պէց:
Հրո. Ա. Կ. այ. Ղ. Բարե.
բանեալ ևս ի յաւի:
ՏՃ. Ճեհէի սուրբ Քիւրթի.
բայ: Օր իջանէլոյ Վերժա.
Բեան Արեւա ի հողն:

Ղ ՂՂ

ԺԶ

7 22

ՇԲ. Գի. Զ. օր մեծ պէց:
Ա. Թէ սղորոսի զօրաւորին
ևս Յ. Օրհ. Մար. Գի. Ա. Ե.
սօր հրեշտ. Հրո. Մար. Գի.
Զինուորու թխնք. Միո.

Ղ ՂՂ

Հ

Լ 0

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

Տ

Գ

ԴՅ. Որ ընտրեցեր: ՀՅԲ. ԴՅ.
Որ զօրէնս սրբու թեան:
Լ. Թովմայի Ագոստինոս.
այն:

(Յերեկոյի Նրալախա՞նի
Տաճարն Ս. Յարութեան):

ԺԷ

8 23

ՔԿիր. ԴՅ. Բ. Քառասնոր.
գական պնչ: Է. օր մեծ
պահոց. Օրհ. ԴՅ. Որ զօ-
րէնս սրբու թե. Իւր սար.
ՀՅԲ. ԴՅ. Որ գերագոյն:

(Մեծահանդէս Բաթոր շարջ
շՍ. Գերեշմանան Քնի):

Ս 151

ԺԸ

9 24

ԲԶ. ԴԻ. Ը. օր մեծ պնչ:
Հրո. Աոյ. աի. ա. Չանուչ
քո Քրիստոս:

Յ. Գիւր Գլխոյ Յովհան.
նու Կարապէտի:

15 155

ԺԹ

10 25

ԳԶ. աչ. Թ. օր մեծ պնչ:
Հրո. Աոյ. աի. Բ. Որ խո-
նարհեցար ՚ի տկարու:

ՏՃ. Էմիւկի Կերպիւլ ածխոյ
Սիդիքն յրգոյն պատասանոյ:

15 155

(Էօթն րիւս և ութ գիշեր) :
և հիւսիսն Փարսեանսաց :

Ի 11 26

Իշ. ւի. ծ. օր մեծ պէց :
Հրո. Ա.դ. ւի. գ. Ասար-
ւած հարցն մերոց :
Հր. Ծոճ Հասն Եսթերոց :

12 152

Ի 12 27

Եշ. Բ. ժ. օր մեծ պէց :
Հրո. Ա.դ. ւի. Դ. Օրհ-
նեալ և փառաւորեալ :
Հր. Փարսիճ. Տօն յիշատակի
Եսթերոց, որ է շէտեր ուս-
րածը՝ առաքո երիտաս :

10 150

Ի 13 28

Ուր. Բի. ժ. օր մեծ պէց :
Հրո. Ա.դ. ւի. Դ. Զանձառ
հուժիւն :

17 157

ՅՅԵՒԻԼ. Լ. Ժ. 11. Ը. 44.
Պարզ եւ. ցուրտ

Մ Ա Ր Տ 31

ՏՃ. Մարտ :

ԻԿ 14 1 Շք. ԳՅ. ԺԳ. օր մեծ պհոց : ՎՄ ՎՄ

Արքայն՝ Կիւրղի երու-
սաղեմայ հայրապետին ,
և միւս Կիւրղի եպիսկո-
պոսին և մօրնորա Աննայի
Օրհ. Մարտ. ԳՅ. Չարիականն :
Հրո. Մարտ. ԴՅ. Ուրբ հա.
ղորդեցան . Մի. ԳՅ.
Մանկունք նոր : ՀՃ. ԳՅ.
Օրհնեմք զքեզ :
ՏՃ. Տրե՛ճապ 155. Եւ
Երսիան Թոսախանին :

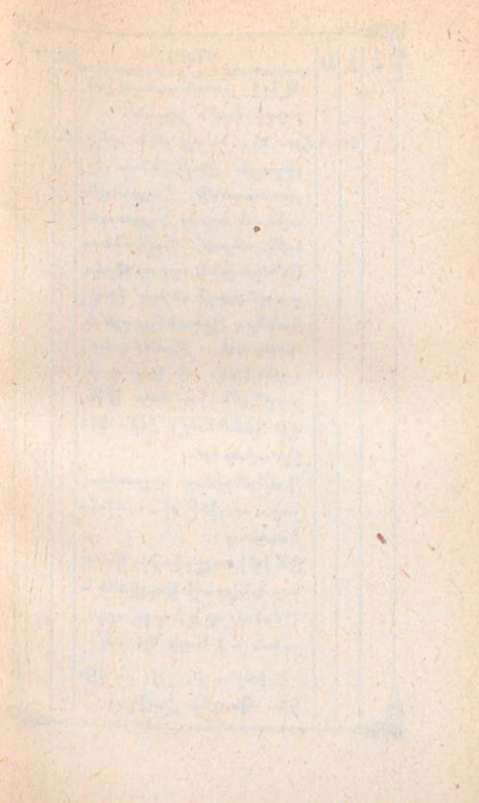
ԻԿ 15 2 Ի Կիւր. ԳՅ. Գ. Քառ. ասնոր. ՎՄ ՎՄ

զական պահոց : ԺԳ. օր
մեծ պհոց : Սևա-տիին :
Օրհ. ԳՅ. Օրհնեմք զքեզ :

Վերջ յիտան առաջ երի-
րորդի Տասին Յերան :

Ը 21 8

Շք. Բի. Ի. օր մեծ պհց :

ԲԸ 182

Արքայն՝ Յովհաննու Ե-
րուսաղեմի Հայրապե-
տին, և սրբոյ Հայրապե-
տին մերոյ՝ Յովհաննու
Օճնեցւոյն և սրբոյ Վար-
դապետացն մերոյ՝ Յով-
հաննու Արամեցւոյն և
Գրիգորի Տաթևաց-
ւոյն : Օրհ. աի. Արք դար-
դարեցին. իւր սար : Մի.
43. Նմանեալ : ՀՏք. 43.
Ար արարեր :

Գարնանամուսն և Հասարա-
խաթ : որ լինի րիւ և գիշեր
Հասարար :

ՏՃ. Ինի րաւը բեռիի : Պարս-
խոյ Նեւրուպի Սուլթանի և
Աճանոր, որ է նոր օր արա-
յախան և է նոյա Պայրամ :

☺ Ի խոյն. Ժ. 15. ր. 28 :

ՏՃ. Պարճի Հատել :

ԱՐԵԳ

22 9 Ի Լի/ր. ԳՅ. Դ. Փառ. պհց: 50 150

ԻԱ. օր մեծ պահոց :
 Տնախնի : Օրհ. ԳՅ. Որ ա.
 բարեր. Իսր սար: ՀՃԲ. ԳՅ.
 Որ տիրականս :
 Յայտ. Արեգ (օր 30) :
 Յ. Քառասուն Տանխանց :
 (Հրաշափտա և հանդիսաւոր
 սուրբ Պատարագ Ի ԼԵԻԻԼ
 Ա. Համբարձման) :

23 10 ԲԶ. ԳԻ. ԻԲ. օր մեծ պհց: 57 157

Հրո. Ա. պ. ԳՅ. ա. Փառա.
 և օրեալ անուն քո :

24 11 ԳԶ. ԴՅ. ԻԳ. օր մեծ պհց: 57 157

Հրո. Ա. պ. ԳՅ. Բ. Փառա.
 և օրեալ է անուն :

25 12 ԴԶ. ԴԻ. ԻԴ. օր մեծ պհց: 58 158

Հրո. Ա. պ. ԳՅ. Դ. Հարցն
 մերոց Աստուած :
 Լ. Ա. Երոստ :

The first part of the book is devoted to a description of the
 various species of plants which are found in the
 country. The author has been very particular in
 his descriptions, and has given many interesting
 particulars of their habits and properties. He
 has also given a list of the medicinal plants
 which are used in the country, and has
 described their uses and effects. The second
 part of the book is devoted to a description of
 the various species of animals which are found
 in the country. The author has been very
 particular in his descriptions, and has given
 many interesting particulars of their habits
 and properties. He has also given a list of
 the medicinal animals which are used in the
 country, and has described their uses and
 effects. The third part of the book is devoted
 to a description of the various species of
 minerals which are found in the country. The
 author has been very particular in his
 descriptions, and has given many interesting
 particulars of their habits and properties. He
 has also given a list of the medicinal
 minerals which are used in the country, and
 has described their uses and effects.

Է 26 13 Եջ. աջ. իե. օր մեծ պէտք : ԲԱ 129
 Հրո. Ա. Գ. Գ. ղ. Օրհնեալ
 ես տէր Աստուած հար :

Է 27 14 Ուր. աջ. իջ. օր մեծ պէտք : 1 12.
 Հրո. Ա. Գ. Գ. Բ. Աստուած
 բարձրեալ :
 Տ. Ճեմ-ի-Լ Է-Է-Է
 (օր 30) :

ՕՄ. Զար. Լ. Ժ. Յ. Բ. 13:
 Պարզ մերթ տեճրեւ.

Է 28 15 Եբ. Բ. իե. օր մեծ պէտք : Բ 121
 Սքց մանկանցն Գառաս.
 նից . որք 'ի Սերաստիա
 կատարեցան : Օրհ. Գ.
 Ա. յօր ընդ անմարմնոցն
 իւր սար : ՀԲ. Բ. Որ պա-
 տուիրան :

Հր. Նիսան (օր 30) , որ
 է առաջին ասիս ըստ Աս-
 րուստիանի Ս. Գրոյ :

(Յեկեկի) շրջալստո Դ
 Տաճարն Ս. Յարուսեան) :

Հ

Լ

Օ

ՃԵՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԵԼ

Տ

Գ

Է

29

16

Ի կիր. Բի. Ե. Քառասնոր.
 դական պահոց : Եւ. օր
 մեծ պահոց : Դասաս.
 բիւ : Օրհ. Բի. Որ պա.
 սուիրան. Իւր սար : Հճ.
 Բի. Դատաւոր արդար :
 Ա. Աւելեաց (օր 5) :

Գ

125

(Հանդիսասոր Ս. Պատարագ
 'ի լերայ Ս. Գերեւմանի
 Քրիստոսի և Տեժանանդեա
 լատօր շարժ ՂԱ. Գերեւմ.
 նան) :

Ը

30

17

ԲԶ. ԳՅ. ԻԹ. օր մեծ պհոց.
 Հրո. Աղ. ԴՅ. Ե. Հարցն
 մերոց Աստուած, որ ասյ.
 բեցուցեր :

Զ

126

Թ

31

18

ԳԶ. ԳԻ. Լ. օր մեծ պահոց.
 Հրո. Աղ. ԴՅ. Բ. Հարցն
 մերոց Աճ, որ 'ի նեղ.

Շ

127

Ժ

1

19

ԻԶ. ԴՅ. ԼԱ. օր մեծ պհոց.
 Հրո. Աղ. ԴՅ. Դ. Որ յա.
 մենայնի ցուցեր :
 Լ. Աղբիւ :

Ո

128

Հ	Լ 0	ՄԱՐՑ	Տ	Գ
ԺԲ	2 20	ԵՀ. ԴԻ. ԼԲ. օր մեծ պհց: Հրո. Ա.դ. ԴՅ. Է. Ճշմար. տապէս գոհանամք:	Կ	127
ԺԳ	3 21	Ուր. աՅ. ԼԳ օր մեծ պհց: Հրո. Ա.դ. ԴՅ. Դ. Տէր Աս. տուած մեր: Յերեկոյին Նախապօնի. ԳԻ. Այսօր զուարճացեալ. (Բացելի ղխարագոյրն Տայն Պատարա. ԳԻ Սեղանոյն): Ա. Շածա (օր 30). Լ Տա րեմաս ՄԼԹ = 299 Ժող Թուայնի Չաղայեցաոյ. Լ Գարնանամնաս ըստ հնոյ Տօմարին:	Ը	128
ԺԴ	4 22	ՔՇԲ. աԻ. ԼԴ. օր մեծ պհց: Աբոյ Հօրն մերոյ ԳՐԻ. ԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱԻՈՐՉԻՆ. Մուան 'ի վիրապն: Օրհ. ԳԻ. Այսօր զուարճա. ցեալ: Թագ. յառ. Այ. սօր դասք: Հրո. ԴԻ. Որ 'ի Հօրէ. Իւր սար: Մէծ. ԴԻ. Նահապետացն: ՀԲ. ԲՅ.	Թ	128

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
7	7	7
8	8	8
9	9	9
10	10	10
11	11	11
12	12	12
13	13	13
14	14	14
15	15	15
16	16	16
17	17	17
18	18	18
19	19	19
20	20	20
21	21	21
22	22	22
23	23	23
24	24	24
25	25	25
26	26	26
27	27	27
28	28	28
29	29	29
30	30	30
31	31	31
32	32	32
33	33	33
34	34	34
35	35	35
36	36	36
37	37	37
38	38	38
39	39	39
40	40	40
41	41	41
42	42	42
43	43	43
44	44	44
45	45	45
46	46	46
47	47	47
48	48	48
49	49	49
50	50	50

Որ ըզխորհուրդ : (Յառարար
Պարարագիւն խիել շՍԷ-
դանն) :

Ս. Բ. Ժ. Ե. Բ. 29 :
Փոփոխական օր.

ՃԷ 5 23 Ք կիր. Բ. 2. Բառ. պէց : 1. 129

ԼԵ. օր մեծ պահոց .
Գալստէան : Օրհ. Բ. Որ
ըզխորհուրդ . իւր սար .
Հի. Բ. Ըստ աւետեաց .
Լ. Ծաղիւլարդ :

ՃԸ 6 24 ԲԶ. Բի. ԼԶ. օր մեծ պէց : 11 10.

Հրո. Ա. Գ. Դի. Ե. Աստուած
հարցն մերոց ողորմեա :

ՃԹ 7 25 ԳԶ. Գի. ԼԵ. օր մեծ պէց : 12 101

Հրո. Ա. Գ. Դի. Գ. Հարցն
մերոց օրհնեալ էս :
Յ. Աւետարան :

ՃԺ 8 26 ԳԶ. Գի. ԼԸ. օր մեծ պէց : 13 102

Հրո. Ա. Գ. Դի. Դ. Օրհնեալ
տէր Աստուած օրհ .

ՃԻ 9 27 ԵԶ. Դի. ԼԹ. օր մեծ պէց : 12 103

Հրո. Ա. Գ. Դի. Ե. Օրհնեալ
էս տէր Ա. Ժ հարցն մերոց :

Հ Լ 0

ԾԱՐՏ

Տ Գ

Ի 10 28

Ուր. Դի. Խ. օր մեծ պհց:
Հարց Ա. Կառ. Դի. Սաեղի.
Օրհնեալ տէր Աստուած
հարցն մեր Վասն Արբ:

10 102

Ի 11 29

Շք. ան: Պահ. բ: Յիշատակ
յարու թեան՝ աղարու:
(Սիլիւն Հանգստեան շա-
րայանաց): Օրհ. ան. Ա. յօր
գողով: Իւր սար: Հճ. ան.
Որ վերօրհնիս: (Ասել յա-
պեանն և բանալ ՂՍէղան):
Հր. Պատէ: որ է Խաճաճ-
տալ Պայրահ (օր 8):
(Յերեկոյն) Ի Հուշտիտ Ի
Տաճարն Ս. Յարութեան):

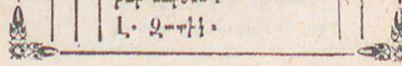
11 100

ՅԱսագ Լ. Լ. Ժ. 16. ր. 11:
Ամդամած օգ

Ի 12 30

Ի Կիր. ան. Պահ. բ: ԾԱՂ.
ԿԱԶԱՐԴ. Լ. Յ. Հեպ. շր.
ԴՅ. Թաղաւոր գողով:
Օրհ. ան. Որ վերօրհնիս.
Իւր սարօն:
Լ. Զարիի:

12 107

Հ Լ 0

ՃԵՄԱԶԻՒԼ ԷՎՎԵԼ

Տ Գ

(Մէծահանդէս Բարձր շարժ
չՍտարք Գերեղմանաւ. Բնի):

ԻԴ 13 31

Աւազ Երկու շարժի. ԲՅ:
Պհհ: Օրհ. ԲՅ. Անկղն Ի
Հօրէ. Իար սարօրն:

ՎԱ 10Կ

ԱՊՐԻԼ 30

ՏՃ. Նխան:

ԻԴ 14

1

Աւազ Երեք շարժի. ԲԻ.
Պհհ: Յի շարժի քան Կու.
սանայ: Օրհ. ԲԻ. Իմաստուն
Կու սանքն. Իար սարօրն:
(Ըստ հին Տօմարին այսօր
է Աւազ լրու մն Լու սնի):

ՎԱ 10Ը

ԻԴ 15

2

Աւազ Չորեք շարժի. ԲՅ.
Պհհ. ք: Օրհ. ԲՅ. Որ յա-
թոռ. Իար սար:

ՎԱ 10Թ

Տօճ. Անէլմն (օր 30):

ԻԷ 16 3 ✠ Աւագ Հինգշաբթի. Գի. 51 17.

Պհք: Յիշատակ ընթրեաց
Տեառն մերոյ Յսի. Բսի:
Օրհ. ԳՅ. Վերածգողն.
Իւր սար: Յերեկոյին ԻւրԳ
Որհալուացի:

ԻԷ 17 4 Աւագ Ուր. ԴՅ: Պահք: 55 171

Յիշատակ Չարշարանաց,
Խաչելու թեան և Թաղ.
ման Տառն մերոյ Յիսուսի
Բսի: Հէր. շար. ԴՅ. Այսօր
Ի կատարումն Օրհ. ԲՅ
Արժամ սիրութեամբն.
Իւր սար: (Յերեկոյին Լոյս
զուարթ. և Նախաբանի
Թողման. ԲՅ. Պարգեւա.
տուն):

ԻԷ 18 5 Աւագ Եար. ԴԷ: Ճրա. 59 175

գալոյց ՉԱՏԿԻ: Օրհ. ԲՅ.
Պարգեւատուն. Իւր սար:
Յերեկոյին զինի Ս. Պարա.
րագին Նախաբանի. աՅ.
Այսօր յարեաւ:
Նախաբանի:

Received of the Treasurer of the
County of ... the sum of ...
for ...

the sum of ...

for ...

the sum of ...

for ...

the sum of ...

for ...

the sum of ...

for ...

the sum of ...

for ...

(Հանդէս Լաւաւարէս) Ի
Տաճարն սարք Գարաւիէն
Լ Թաթօր շարջ ՂՍ. Գե.
րէշմանան Գրիպոսի) :

Ի 19

6 ✠ ԿԻՐ. Ա. աջ. ՉԱՏԻԿ :

52 175

Լա Յ: ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ
ՏԵԱՌՆ ՄԵՐՈՅ ՅԻՍՈՒՍԻ
ՔՐԻՍՏՈՍԻ: Օրհ. աջ. Ա. յ.
սօր յարեաւ. Իւր սարօքն:
ՀՃԲ. աջ. Ընդ լուսանալ:
Յէրէիոյին նախապօմայ. ախ.
Խորհուրդն անձառ :
Ուրիշ է Տեղ Տինչւո յՀամ.
Բարձրահ. Իսի Յ. Տինչւ-
ոնոր Կիւրայիէ :

(Մէծ հանդէս Թաթօր շարջ
ՂՍ. Գե. րէշմանան Գրիպոսի
Լ հանդիսաւորՍ. Պարարագ
Դ լէրո) Ս Գե. րէշմանի),

ՅՎ. Բ. Ժ. 1. Բ. 53 :

Ախորժեղի օր.

20 7

✠ ԲԶ. ախ. Բ. օր Չաստիկ :

50 172

ԱԻԵՏՈՒՄՆ Ս. ԱՍՏՈՒԱ.

ԾԱԾՆԻ : Օրհ. ա. Խոր.
հուրդն անձառ. Իւր սար :
Յիշատակ Տեւելոյ :

(Հանդիսաւոր Ս. Պատարագ
և Տեժահանդէս Ռաթօր Ի
Ս. Յակոբ : Նախ Հրա.
շախաւ և Հանդիսաւոր Ս.
Պատարագ Ի Լերայ Գերեշ
Տանին Ս. Ա. Գ. Ժ. Ի.) :

Ա. ՀԵԿԱՆ

21 8 Ի Գ. Բ. Գ. Ի. օր Զատիկի, ԸՎ 170

Օրհ. Յար. Բ. Ի գերեղ
ման : Հրո. Յար. ա. Բ.
Պայծառացիք : Հ. Բ. Բ.
Ի գերեղման :
Յայտ. Ա. Է. Ի. (օր 30) :

☉ Ի Յուլ. Գ. Գ. ԸՂ.
Տճ. Պարճի Սեւր :

22 9 Ի Գ. Բ. Գ. Ի. օր Զատիկի, ԸՎ 177

Օրհ. Յար. Բ. Գ. յարու.
Թեանդ : Հրո. Յար. ա.
Գ. Օրհնեալ և Տեւ Հ. Բ.
Բ. Գ. յարու Թեանդ :

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines within a rectangular border.

2 L O ՃԻՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ S Գ

Հր. Մոճ Հասն Ժահահանն
Յէսոսայ :

4 23 10 ԵԶ. ԳՅ. Ե. օր Զատկի : ԵՂ 177

Օրհ. Յար. ԳՅ. Իւղարեր
և սուրբ : Հրո. Յար. աՅ.
Դ. Ընդ երես մանկունանն
ՀՅԲ. ԳՅ. Իւղարեր :

Լ. Ս. Գեորգ :
Ի սողաթս Ինչ և Դ Գիւղո-
րէս՝ քօն Հասն աբարեկից :

Գ 24 11 Ուր. ԳԴ. Զ. օր Զատկի : ԵԳ 178

Օրհ. Յար. ԳԴ. Յարեաւ
Տէրն : Հրո. Յար. աՅ. Է.
Լոյսդ որ Ի հրեղէն :
ՀՅԲ ԳԴ. Յարեաւ Տէրն :
Յ. Տօն Պաւլոսի Այստճայի
Դ Կ. Պոլտս :

Ը 25 12 Շր. ԴՅ. Ե. օր Զատկի : Ե. 179

Յիշատակ գլխատման Ս.
Յովհաննու Կարապետինն :
Օրհ. Յար. ԴՅ. Փառարաւ.
նակից : Հրո. աՅ. Նախա-
յաւիտեան. Իաբ սարգիս :
ՀՅԲ. աՅ. Որ վեր օրհնիս :

Հ Լ 0

ԱՊՐԻԼ

Տ Գ

Լ. Մարտիոսի Ա. Էպարանիտի։
Եւանելն 'ի Բաբոր ասեւայն
Էիեռեօի Կոչա։

ՅԾ. Լ. Ժ. 18. ր. 00:
Հոցմայիս աւուրք

Չ 26 13

Ք կիր. Բ. Դի. Ը. օր Զատի:
Նոր կիրակի. (կրիւս.
ըստի)։ Օրհ. Դի. Նորո.
գեալ կղզիք. Իւր սար։
ՀՏբ. Դի. Յարժամ եկին։
Տ. Ճեճաւիւլ աիւր (օր 29)
Անիստեւ։

Վ Վ.

Է 27 14

ԲԶ. աչ. Թ. օր Յինանց։
Ա. գ. Օրհ. աչ. երգես.
ցաք։ Հրո. Յար. աի. Որ
Եկիր 'ի վրիու թիւն։ ՀՏբ.
աչ. Փառք յարու թեան։
Հր. Եստ (օր 29)։

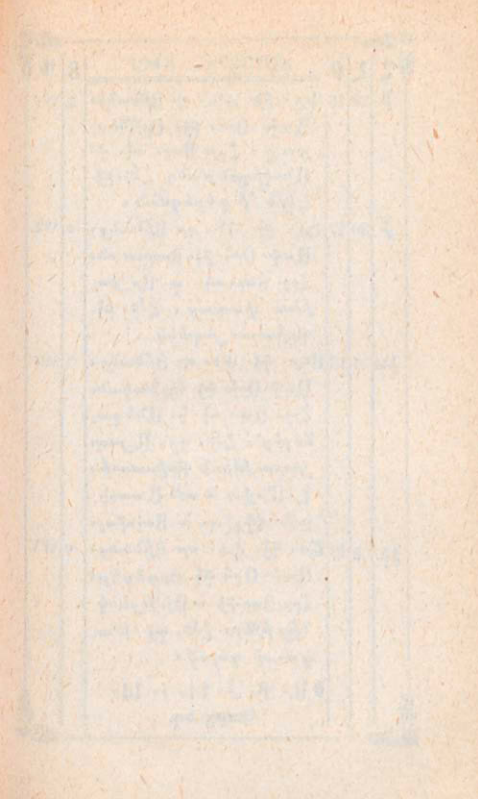
Շ ՎՎ

Ը 28 15

ԳԶ. աի. Ժ. օր Յինանց։
Ա. գ. Օրհ. աի. երգեցէք։
Հրո. Յար. աի. Որ վան
ձերոյ։ ՀՏբ. աի. Յարու.
ցեալ Տէրն։

Չ ՎՄ

Հ Լ 0

ՃԵՄԱԶԻԻԼ ԲԻՐ

Տ Գ

Թ 29 16 ԴԶ • ԲՅ • ԺԱ • օր Յինանց • 2 175
 Ա • Գ • Օրհ • ԲՅ • Օրհնեւ •
 Կուր • Հրո • Յար • աի • Գ •
 Անակիրդան բանդ • ՀՏԲ • ԲՅ •
 Եկին ՚ի գերեզման •

Ժ 30 17 ԵԶ • ԲԻ • ԺԲ • օր Յինանց • 0 172
 Ա • Գ • Օրհ • ԲԻ • Փարաւ • ծն •
 Հրո • Յար • աի • Դ • Որ յա •
 Թառ փառայ • ՀՏԲ • ԲԻ •
 Քրիստոս յարեաւ •

ԺԱ 1 18 Ուր • ԳՅ • ԺԴ • օր Յինանց • 7 170
 Ա • Գ • Օրհ • ԳՅ • Օղնական •
 Հրո • Յար • աի • Է • Անեղա •
 նեղեղ • ՀՏԲ • ԳՅ • Ա յօր
 յարու թիւն Քրիստոսի •
 Լ • Մայիս • և ոծն Ա • ա • Է •
 Լոյն Փիլի • և Յաի • Բար •

ԺԲ 2 19 ՇԸ • ԳԻ • ԺԵ • օր Յինանց • 7 177
 Ա • Գ • Օրհ • ԳԻ • Երգեցէք •
 Հրո • Յար • ԲՅ • և Որ ՚ի յերկ •
 նից իջեր • ՀՏԲ • ԴՅ • Թ • ա •
 գաւոր գողով •

Յ Ա • Բ • Ժ • 14 • Դ • 14 •

Պարզ օր

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines within a rectangular border.

Հ Լ 0

ԱՊՐԻԼ

Տ Գ

(Յերեկոյն Հրաշատառ Դ
Տաճարն Ս. Յարութեան) :

ԺԴ

3 20

Ք կիր. Գ ԴՅ. ժե. օր Յինն.
Աշխարհամարանն կիւ.
բակէ : (կանաչ կիւրս.
կէ) : Ա. Գ. Օրհ. ԴՅ. Օրհ.
նկար. ք : Հրո. Յար. ԳՅ.
Երկրպագեմք : ՀՏԲ. ԴԻ.
Փառաբանակից և կա.
նանցն կանխելով :
Լ. Գիւր խաչ :
Ա. Ա. Դ. Ե. (օր 30) :

Ա 177

(Հանդիսաւոր Ս. Պարտազ
Ի Վերայ Ս. Գերեմիանին
Քրիստոսի) :

ԺԵ

4 21

ԲԶ. ԴԻ. ժԶ. օր Յինանց :
Ա. Գ. Օրհ. ԴԻ. Յաղթա.
կան : Հրո. Յար. Բ. Բ. Ա.
նապական : ՀՏԲ. ԴԻ. ԷԶ
հրեշտակն :

Ա 178

ԺԶ

5 22

ԳԶ. ԵՅ. ժԷ. օր Յինանց :
Ա. Գ. Օրհ. ԵՅ. Երգես.
ք. ք : Հրո. Յար. Բ. Գ. Որ

Ա 179

Թագաւ որդ եւս ՀՏԲ. աչ.
Ընդ կանայսն :

ԺԷ 6 23

ԴԶ. աի. թԸ. օր Յինանց,
Ա. գ. Օրհ. աի. Երգեցէք:
Հրո. Յար. Բ. Դ. Այսօր
բեւեռեալ : ՀՏԲ. աի.
Աքանշեղի հրեշտակն :
Յ. Մարթ Գեորգ
ՏՃ. Խշարեւել :

Վ

Վ

ԺԸ 7 24

ԵԶ. Բ. թԹ. օր Յինանց,
Ա. գ. Օրհ. Բ. Որհնես.
յուք : Հրո. Յար. Բ. Ե. Որ
գԹացար : ՀՏԲ. Բ. Չայն
աւեաաւ որ :

Վ

Ը

ԺԹ 8 25

Ուր. Բի. Ի. օր Յինանց,
Ա. գ. Օրհ. Բի. Փարաւ ան.
Հրո. Յար. Բ. Ղ. Որ զար.
դարեալ : ՀՏԲ. Բի. Առաւօ.
տեան սաւրբ կանայքն :
Յ. Մարիամի աւերարեան.
ւին :

Վ

Ը

ԺԻ 9 26

ՇԲ. Գ. ԻԱ. օր Յինանց,
Ա. գ. Օրհ. Գ. Օգնական.
Հրո. Յար. Բի. ա. Որ յերկ.

Վ

Ը

20

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

նային զինչ որու : ՀՏբ. ւյ.
Որ վերորհնիս :

⊕ Լ. Լ. Ժ. 23. բ. 28:
Քաջքը եղանակ

Ի 10 27 Ի Կիր. Դ. Գ. Ի. Բ. օր Յին. 10 0

(Կարմիր Կիւրակէ) :
Ա. Գ. Օրհ. Գ. Երգեցէք :
Հր. Յար. Բ. Բ Անսկիդրն
Ա. Տ. ՀՏբ. Գ. ԶԱստուա
ծային զգերեղմանաւն :

Ի 11 28 ԲԶ. Դ. Ի. Բ. օր Յինանց : 11 7

Ա. Գ. Օրհ. Դ. Օրհնես.
յուք : Հր. Յար. Բ. Գ. Որ
զծառայի : ՀՏբ. Դ. Որ
ի վերդ ես :
Հր. Բ. Խաճաբոսուղ :

Ի 12 29 ԳԶ. Դ. Ի. Բ. օր Յինանց : 12 7

Ա. Գ. Օրհ. Դ. Յարթա
կան : Հր. Յար. Բ. Դ. Որ
էիր յառաջ : ՀՏբ. Դ.
Հրեշտակացն դասք :

Ի 13 30 ԴԶ. ւյ. Ի. Բ. օր Յինանց : 13 7

Ա. Գ. Օրհ. ւյ. Երգես.

ցուք : Հրո. Յար. Բի. Է.
 Կամաւորութեամբ : ՀՏԲ.
 ոյ. Որ անձառ Էութք :
 Յ. Կիսասկէնրէիտրէ :

ՄԱՅԻՍ 31

ՏՃ. Մայր :

ԻԷ 14 1 Եւ. ոյ. ԻԶ. որ Յինանց : 19 9
 Ա. Գ. Օրհ. ոյ. Երգեցէք :
 Հրո. Յար. Գյ. Գ. Փառաւ
 ւորեմք զքեզ : ՀՏԲ. ոյ.
 Հրաշալի զյարութիւն :

ԻԷ 15 2 Ուր. Բյ. ԻԷ. որ Յինանց : 5 10
 Ա. Գ. Օրհ. Բյ. Օրհնես.
 ցուք : Հրո. Յար. Գյ. Բ.
 Փառաւորեալ որդի : ՀՏԲ.
 Բյ. Այսօր զուարճացան :
 յէրջն :

ՏՏԸ. Մարերի (որ 30) :

Հ 1 0

ՄԱՅԻՍ

Տ Խ

Յ. Գիւտի նշխարաց Սրբոյն
Աւանակի հայրապետին :

ԻԷ 16

3

Շք. Բի. ԻԸ. օր Յինանց :
Ա. գ. Օրհ. Բի. Փարաւօն :
Հրո. Յար. գ. Գ. Որ յաւի-
տենից : ՀՏք. ԴՅ. Թագա-
ւոր գոլով :

Տ 11

ԻԷ 17

4

Ի Կիր. Ե. գ. ԻԹ. օր Յին. ԵՏ
ՏՕՆ ԵՐԵՒՄԱՆ Ս. ԽԱ.
ՉԻՆ. Ա. գ. Օրհ. գ. Օգ.
Նախան : Հրո. Խաւի. ԴՅ.
Ա. յօր ընդ ամառ. Ի-ր
սար : ՄԵԹ. ԴՅ. Մայր լու-
սոյ : ՀՏք. գ. Փառաւա-
րեալ է. Լ Ի ձայն անկղ :

Տ 12

Յ Վ. Բ. Ժ. Տ. Ե. 42.
Քաղցր եղանակ

ԻԷ 18

5

ԲԶ. Գի. Լ. օր Յինանց :
Ա. գ. Օրհ. Գի. Երգեցէք :
Հրո. Յար. գ. Դ. Կամաւո.
բու թեամբ : ՀՏք. Գի. Չքո
յարու թիւնդ . Լ Առ-
եալ Լ մեր :

Տ 13

TABLE OF CONTENTS

1	Introduction	1
2	Chapter I	10
3	Chapter II	20
4	Chapter III	30
5	Chapter IV	40
6	Chapter V	50
7	Chapter VI	60
8	Chapter VII	70
9	Chapter VIII	80
10	Chapter IX	90
11	Chapter X	100
12	Chapter XI	110
13	Chapter XII	120
14	Chapter XIII	130
15	Chapter XIV	140
16	Chapter XV	150
17	Chapter XVI	160
18	Chapter XVII	170
19	Chapter XVIII	180
20	Chapter XIX	190
21	Chapter XX	200

APPENDIX

1	Appendix A	210
2	Appendix B	220
3	Appendix C	230
4	Appendix D	240
5	Appendix E	250
6	Appendix F	260
7	Appendix G	270
8	Appendix H	280
9	Appendix I	290
10	Appendix J	300
11	Appendix K	310
12	Appendix L	320
13	Appendix M	330
14	Appendix N	340
15	Appendix O	350
16	Appendix P	360
17	Appendix Q	370
18	Appendix R	380
19	Appendix S	390
20	Appendix T	400

Հ Լ 0

ՃԵՄԱԶԻՒԼ ԱԽՐԻ

Տ Խ

ԻՔ 19 6

ԳԶ. ԴՅ. ԼԱ. օր Յինանց:
Ա. Գ. Օրհ. ԴՅ. Օրհնես.
ցուք: Հրո. Յար. ԳՅ. Ե. Ա.
յարիշդ արարածոց: ՀՏԲ.
ԴՅ. Զյարու թիւն Աստ.
ուածորդւոյն. յԷրջն.:

ԸԶ 12

Է 20 7

ԴԶ. ԴԻ. ԼԲ. օր Յինանց:
Ա. Գ. Օրհ. ԴԻ. Յաղթա.
կան: Հրո. Յար. ԳԻ. Թ.
Անձառելի բնութիւն:
ՀՏԲ. ԴԻ. Փառք յարու.
թեան. յԷրջն.:

ԸՕ 10

ՄԱՐԵՐԻ

Թ 21 8

ԵԶ. ԿՅ. ԼԳ. օր Յինանց:
Ա. Գ. Օրհ. ԿՅ. Երդես.
ցուք: Հրո. Յար. ԳԻ. Բ.
Նախայաւիտեան: ՀՏԲ.
ԿՅ. Սոսկալի տեսիլ.
յԷրջն.:

ԸԸ 17

Յայմ. Մարերի (օր 30).
Յ. Յովհ. Աւետարանելին:
Լ. Համբարձումն.:

Հ Լ 0

ՃԵՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ

Տ Խ

ԻՒ 19 6

ԳԶ. ԴՅ. ԼԱ. օր Յինանց:
Ա. Գ. Օրհ. ԴՅ. Օրհնեւ.
ցուք: Հրո. Յար. ԳՅ. Ե. Ա.
բարիչդ արարածոց: ՀՏբ.
ԴՅ. Զյարու թիւն Աստ.
ուածորդւոյն. յԷրջն:

ՏԶ 12

Լ 20 7

ԴԶ. ԴԻ. ԼԲ. օր Յինանց:
Ա. Գ. Օրհ. ԴԻ. Յաղթա.
կան: Հրո. Յար. ԳԻ. Ե.
Անճառելի բնութիւն:
ՀՏբ. ԴԻ. Փառք յարու.
թեան. յԷրջն:

ՏԸ 10

ՄԱՐԵՐԻ

Թ 21 8

ԵԶ. ԿՅ. ԼԳ. օր Յինանց:
Ա. Գ. Օրհ. ԿՅ. Երգեւ.
ցուք: Հրո. Յար. ԳԻ. Բ.
Նախայաւիտեան: ՀՏբ.
ԿՅ. Սոսկալի տեսիլ.
յԷրջն:
Յայսմ. Մարերի (օր 30),
Յ. Յովհ. Աւետարանելի:
Լ. Համբարձումն:

ՏԿ 17

Հ	Լ	Օ	ՄԱՅԻՍ	Տ	Խ
Բ	22	9	<p>Ուր. աի. ԼԴ. օր Յինանց : Ա. գ. Օրհ. աի. Երգեցէք : Հրո. Յար. գի. գ. Ա. յօր ղենաւ : ՀՏբ. աի. Երգես. ցուք քեզ . յ՛Էրջն :</p> <p>⊙ յԵրիւնուրն. յ. 11. ր. 10. ՏՃ. Պարտի ճեւնա :</p>	ԸԿ	ԿԿ
Գ	23	10	<p>Շք. Բ. ԼԵ. օր Յինանց : Ա. գ. Օրհ. Բ. Օրհնեւ. ցուք : Հրո. Յար. Դ. ա. Որ եկիր կամաւ Հօր : ՀՏբ. աի. Որ վերօրհնիս :</p>	ԸԸ	ԿԸ
Դ	24	11	<p>✠ Կիր. Զ. Բի. ԼԶ. օր Յին. Ա. գ. Օրհ. Բի. Փարաւ ծն : Հրո. Յար. Դ. Բ. Որ քա. րեքանեալդ ես : ՀՏբ. Բի. Կանխեցին . յ՛Էրջն :</p>	ԸԹ	ԿԹ
Ե	25	12	<p>ԲԶ. Գ. ԼԷ. օր Յինանց : Ա. գ. Օրհ. Գ. Օգնական : Հրո. Յար. Դ. Գ. Որ ի քա. աակերպեան : ՀՏբ. Գ. Հրաշալի . յ՛Էրջն : ՏՃ. Բեճեյ (օր 30) .</p>	ԸՁ	ԿՁ

Հ Լ 0

ԲԻՃԵՊ

Տ Խ

● Մ. Լ. Ժ. 7. Բ. 57:
Պարզ, մերթ ահարեւ.

Չ 26 13

Գ. 2. 41. ԼԳ. օր Յինանց:
Ա. 4. Օրհ. 41. Երգեցէք:
Հրո. Յար. 73. Յորժամ 'ի
խաչին: ՀՏԲ. 41. Տեսիլ
փայլակնաձեւ. ԵԷԲԸ:
ՀԲ. Սիւն (օր 30):

Շ 51

Է 27 14

Դ. 2. 73. ԼԹ. օր Յինանց:
Ա. 4. Օրհ. 73. Օրհնեա.
ցուք: Հրո. Յար. 73. Մի-
ածին Որդի: ՀՏԲ. 73.
Ահագին ձայնիւդ:

Շ 55

Ը 28 15

Ի. Ե. 2. 71. Խ. օր Յինանց:
ՀԱՄԲԱՐԶՈՒՄՆ ԳՐԻՍՏՈ.
Սի: Լ. Ե. Վիճակ: ՀԷԳ.
շար. 71. Մեծահրաշ: Օրհ.
73. Համբարձաւ. Իւր սար:
ՄԷԺ. 71. Աստուածա-
ծին մայր: ՀՏԲ. 73. Որք
անկակիցք. Լ. Համբար-
ձաւ Տէրն մեր յերկ:

Շ 59

(Հրաշխութեաւ և հանդիսաւոր)

Հ Լ 0

ՄԱՅԻՍ

Ց Խ

Ս. Պատարագ 7 Լերիւն
սուրբ Համբարձման) :

Թ 29 16

Ուր. աչ. ԽԱ. օր Յինանց
Պհք. Ա. Գ. Օրհ. աչ. Երգես.
ցուք. Հրո. Յար. ԴՅ. Ծա.
գուսն Միածնիւ ՀԺք. ԴՅ.
Որք անկակիցք. և Համ.
բարձաւ Տէրն մեր Քրիս.
ՏՃ. Գանախէ Կէճէտի. (Լէ-
ւէ) ի Երուստի) :

0 52

Ժ 30 17

Շք. աչ. ԽԲ. օր Յինանց
Ա. Գ. Օրհ. աչ. Երգեսք.
Հրո. Յար. ԴՅ. Փառաւո.
րելով զանուն. ՀԺք. ԴՅ.
Թագաւոր գողով :
(Յերէիոյի Ժա՛րգոս-Բիւն
և նախափօնի 7 Ս. Հրէւ
փախալէ Եկէ՛ցի) :

7 50

Ժ 31 18

Ք Կիր. Է. ԲՅ. ԽԳ. օր Յին.
Բ. Ծաղկաղարգ. Հէպէ.
ւոր. ԴՅ. Համբարձաւ Տրն
մեր յեր. Օրհ. ԴՅ. Մեծա.
հրաշ. Խար սար. ՀԺք. ԴՅ.

7 57

Որք անկակիցք, և Համբարձաւ Տէրն մեր յերկինս :

Լ. Հոգեգուլասոք :

Հր. Սովիջի, իսմ Պէնդէ-իտարէ, որ է Կիւլ Պայրաճ աւուրն էրիտաս :

(Սուրբ Պարարագն 'ի Սուրբ Հրէշտիտարէր Եկեղեցի) :

ԺԲ 1 19 ԲԶ. ԲԴ. ԽԴ. օր Յինանց, Լ ԿԿ

Ա. Գ. Օրհ. ԲԻ. Փարաւ ծն :
 Հր. Յար. ԴԻ. Որ զամե-նազօր : ՀՏԲ. ԴՅ. Որք անկակիցք. և Համբարձաւ Տէրն մեր Քրիստոս :
 Լ. Յունիս :

ԺԳ 2 20 ԳԶ. ԳՅ. ԽԵ. օր Յինանց, Լ ԿԸ

Ա. Գ. Օրհ. ԳՅ. Օգնական :
 Հր. Յար. ԴԻ. Այսօր ցնծան երկինք : ՀՏԲ. ԴՅ. Որք անկակիցք. և Համբարձաւ Տէրն մեր յերկինս :
 Ա. Եղիաթ (օր 30) :

Յ Ա. Բ. Ժ. 7. Դ. 33:
Ա. Խորժեղի օր

ՅԴ 3 21 Դ. 2. Գ. 1. Խ. 2. օր Յինանց: 1. Բ. 9
Պ. Կ. Բ. Ա. Գ. Օ. Դ. Գ. Ե. Բ.
Գ. Ե. Գ. Բ. Զ. Դ. Գ. Բ. Փ. Կ.
Կ. Ե. Բ. Գ. Դ. Ե. Բ. Զ. Դ. Ե. Բ. Զ.
Որք անկակիցք, և Համ.
բարձաւ Տէրն մեր Քրիստ:
Յ. Կոստանդիանոսի և Հէ.
դիեկայ:

ՅԵ 4 22 Ե. 2. Գ. 1. Խ. 2. օր Յինանց: 11 Բ. 10
Ա. Գ. Օ. Դ. Գ. Օ. Դ. Գ. Ե. Բ.
Գ. Ե. Գ. Բ. Զ. Դ. Գ. Բ. Որ
յառաջ քան: Հ. Գ. Բ. Զ.
Որք անկակիցք, և Համ.
բարձաւ Տէրն մեր յեր:
Երևայի և Վ. Դ. Ե. Բ. Զ. Դ. Ե. Բ. Զ.
Կոստանդիանոսի Մ.
Կոստանդիանոսի:

ՅԶ 5 23 Ա. Բ. Գ. 1. Խ. 2. օր Յինանց: 15 Բ. 11
Պ. Կ. Բ. Ա. Գ. Օ. Դ. Գ. Ե. Բ.
Թ. Կ. Ե. Բ. Զ. Դ. Գ. Բ. Ա.
Երևայի և Բ. Զ. Դ. Ե. Բ. Զ.

Որք տնկակիցք, և Համբարձաւ Տէրն մեր Քրիստոս

ԺԷ 6 24 Եր. աչ. ԽԹ. օր Յինանց, Կ ԿԿ

Ա. Գ. Օրհ. աչ. Երգեսցուք Հրո. Յար. Դի. Որ յահեղակերպ: ՀՅԲ. Դչ. Ա. ա. քեղոյ Աղանոյ:

(յԱ. փէանն ասել) :

Եւսափէդ :

(Յերեկ. Ժամերգութեան և նախասոմնայի Դ Ս. Փրիկէ):

ԺԷ 7 25 Ի Կիր. Ը. աի Ծ. օր Յին: ԿԷ ԿԿ

ՀՈԳԵԳՍԼՈՒՍՏ: և ո Յ. (Պէնփէյոսփէ): Հէփ. շար. Դչ. Համբարձաւ: Օրհ. Դչ. Ա. ա. քեղոյ Աղանոյ. Իարսար: ՀՅԲ. Բի. Երրորդու. Թիւն անբաժանելի: Բա. բեկէնդան Եղիայան Պահոյ: Լ. Տօն Ա. Ենաստարք Երրորդութեան :

(Հանդիսանոյ Ս. Պատարագ Դ Ս. Փրիկէ և յերեկոյն)

Հ Լ 0

ՄԱՅԻՍ

Տ Խ

Իարգ Հանգստեան յԱղգա-
յի՛ն գերեզմանսն) :

ԺԹ

8 26

ԲԶ. Բ. Բ. օր Հոգ: Պահ.բ:
Օրհ. Բ. Նոյն և նման.
Իւր սարօտն: ՀՏԲ. Բի. Ա.Ղ.
սօր երկնայինքն :
Յ. Ուրիւր է յայսմ Եօթնէիի:

10

ԳԶ

Դ

9 27

ԳԶ. Բի. Գ. օր Հոգ: Պահ.բ:
Օրհ. Բի. Ա.Ղսօր երկնա-
յինքն. Իւր սար: ՀՏԲ. ԳՅ.
Արեգակն արդարութե:

11

ԳԸ

Յ Լ. Լ. Ժ. 23. ր. 3.
Պայծառ օր

ԽԹ

10 28

ԴԶ. ԳՅ. Դ. օր Հոգ: Պահ.բ:
Օրհ. ԳՅ. Արեգակն ար-
դարութեան. Իւր սար:
ՀՏԲ. Գի. Զանակղբնարար:

12

ԳԹ

ԿԹ

11 29

ԵԶ. Գի. Ե. օր Հոգ: Պահ.բ:
Օրհ. Գի. Զանակղբնարար
Իւր սար: ՀՏԲ. ԴՅ. Անմա-
հարար բաժակ:
Լ. Բառնաբայ Առաքելոյն:

13

ԳԿ

Հ Լ 0

ԲԵՃԻՊ

Ց Ի

Ե Տօն Խորհրդոյ Ս. Հաղոր-
դութեան (Կիւմարեանցի)

ԻԿ 12 30 Ուր. ԴՅ. Զ. օր Հոգ. Պահ. ք. 19 ԳԱ

Օրհ. ԴՅ. Անմահաբար
բաժակ. Խոր սար. ՀՏբ.
ԴԻ. Ի հարաշարժ:

ԻԿ 13 31 Շք. ԴԻ. Ե. օր Հոգ. Օրհ. Ե. ԳԱ

ԴԻ. Ի հարաշարժ. Խոր սար.
ՀՏբ. ԴՅ. Հոգին Սուրբ էր.
Լ. Անթոնի Պարոտացոյն

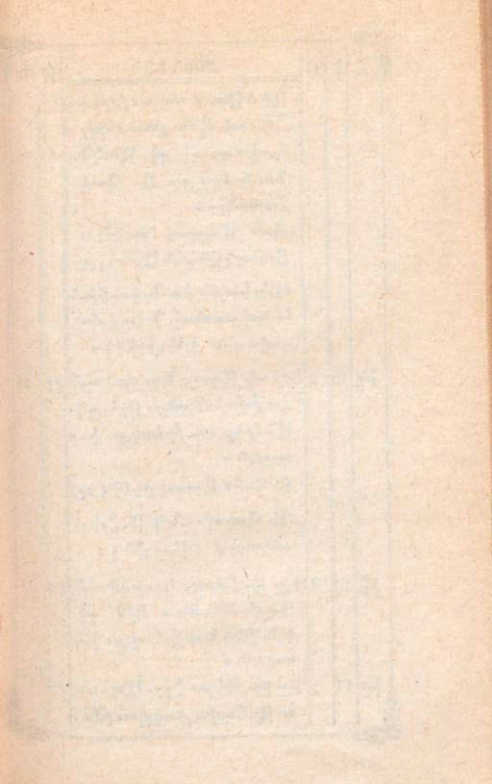
ՅՈՒՆԻՍ 30

ՏՃ. Հաղորան:

ԻԿ 14 1 * Կիր. ԿՅ. զկնի Հոգ. Ա. ԵՂ Զ.

Կիւրակէ Յարութեան,
(յիշատակ Եղեայի Մար.
գարէին): Ա. Գ. Օրհ. ԿՅ.
Երգեսցուք: Հրո. Յար. ԿՅ.

ՅՈՒՆԻՍ

Որ եկիր 'ի փրկութիւնս :
 ՀԻՔ. ւյ. Ընդ կուսանալ .
 Նախաբանի . ԴԻ. Անձինք
 նուիրեալք : Ա. Պատի .
 Հարանիք :

ՏՕՆ. Մարգար (Օր 30) :
 Յ. Բարեկէնդան Առաքելոց :
 (Յերեմիայի յաճերգութեան
 և նախաբանի 'ի Ս. Հրեշ-
 քայապետ Եիեղեջի) :

ԻԷ 15 2 ԲԶ. ւի. Արքայ կուսանացն 55 21
 Հռիփսիմեանց : Օրհ. ԴԻ.
 Անձինք նուիրեալք. Ի-Շ
 սարօքն :

Յ. Պահի Առաքելոց (28 Օր)
 (Ս. Պատարագն 'ի Ս. Հրեշ-
 քայապետ Եիեղեջի) :

ԻԸ 16 3 ԳԶ. ԲՅ. Արքայ կուսանացն 56 25
 Գայիանեանց : Օրհ. ԴԻ.
 Անձինք նուիրեալք. Ի-Շ
 սարօքն :

ԻԹ 17 4 ԴԶ. ԲԻ. ՊԿ. ք. Հրո. Ա. ւ. ւյ. 52 25
 ւ. Որ հայիս քաղցրութեա

(Յերեմիայի նախաբանի .
 43. Չմարդարեք քարձրե.) :

Գ Վ . Ք . Ժ . 14 . Բ . 33 :

Ախորժեցի եցանակ

Ի՞նչ 18 5 Եւ . 43 . Արբոյն՝ Յովհան . 50 22

նու կարապետին և Ա.
 թանազինեայ եպիսկո-
 պոսին : Օրհ . 43 . Չմար-
 դարեք . իւր սար : Մի . և
 ՀԺԲ . Դի . Մարդարեից :

Է 19 6 Ուր . 41 . Պահք : Հրո . Հան . 57 20

ակ . Գահաբանեմք : Մի .
 Խալի՛ր Յայնէն . (Յերեմիայի
 նախաբանի . Բ . Ով եր-
 ջանիկ :

ՄԱՐԳԱՅ

Թ 20 7 ԻՇԲ . ԴՅ . Արբոյ Հօրն մերոյ 57 27

Գ Բ Ի Գ Ո Ր Ի Լ Ո Ւ Ս Ա Ի Ո Ր .
 ՉԻՆ : ԵՆՆ՝ ի վերապէն :
 Օրհ . Բ . Ով երջանիկ :
 Թագ . Ես . Այսօր դասք :
 Հրո . ԲՅ : Որ առաքեցեր :

Իւր սար: Մի՛. ԴՅ. Հրա-
շարառ, և Որ կոչեցար:
ՀՏԲ. ԳՅ. Ուրախ լեր:
(յԱփէանն):

Յայտ. Մարգար (օր 30):
ՏՃ. Մի՛րաճ ի՛ճէո՛ւ:

Բ 21

8

Ք կիր. Դի. Բ. Ղկնի Հոգ: ԸՆ 2Կ
ՏՕՆ ԿԱԹՈՒՂԻԿԷ ԵԿԵ-
ՂԵՑԻՈՅ Ս. ԷՋՄԻԱՍՆԻ:
Օրհ. ԳՅ. Ուրախ լեր:
Հրո. ԳՅ. Ա. յօօր պայծառ:
Մեծ. ԳՅ. Անկողնական
բանին: ՀՏԲ. ԳՅ. Ա. յօօր
ուրախացեալ: Հարսանիք:
(Կատարի հանդէս յամե-
նայն եկեղեցիս Հայոց):

Գ 22

9

ԲԶ. ԽՅ. Արբոց Մանկանցն ԸԹ 2Լ
Բեթղեհէմի, Ակակիոսի
վկային, Մովկիմայ քա-
հանային և Կողբատիոսի
զինաւորին: Օրհ. Մար-
տի. Ժողովեալքս: Հրո-
ԴՅ. Ա. յօօր անմեղ. Իւր
սարօտն: Մի՛. և ՀՏԲ. Դի.

The first part of the work

is devoted to a general

introduction to the subject

and to the history of the

science of the earth

and the atmosphere

and the water of the earth

and the life of the earth

and the human race

and the progress of the

world and the human

race and the progress of

Հ Լ 0

ՇԱՊԱՆ

Տ Ի

Սփեղի. Երանելի սուրբ
մանկուհիք :

☉ Ի Խեղճեպիկն. յ. 23. ր. 42:

ՏՃ. Պարճի Սերէնան :

Ամանանմանաբ և արևադարձ
Խեղճեպիկ: Տերէին սխանի
խարճի և գիշերն երկարիւ :

ՏՃ. Ինճըլապի սայֆի :
Սիփի անասունէն ջարջն
Ներսիս (Նիւ Դարեա) :

Դ 23 10

ԳԶ. Կի. Արքոց կուսանացն՝
Նուներայ եւ Մանեայ :
Օրհ. Դի. Անճիք նուի.
բեալք : Իւր սար :

Ե. 29

☉ Ծ. Լ. յ. 21. ր. 58:

Պայծառ օդ

Է 24 11

ԴԶ. ԲՅ. Պահք: Հրո. Ա. Կ.
Կ. Բ. Որ համագոյից :
Լ. Ծնունդ Յովն. Միքայիկն :
ՏՃ. Շապան (օր 29) :

Վ 0.

Ը 25 12

ԵԶ. ԲԻ. Արքոց իշխանացն՝
Սահակայ և Յովսէփայ,
և արքոց վկայիցն՝ Սարգսի

Ը 01

և Բաղասի: Օրհ. Մար. Բի.
Շնորհեա մեզ: Հրո. Մար.
այ. Զ. բեղ արդար: Մի.
և ՀՏբ. Մար:

Հր. Թամուղ (օր 29) :

Է 26 13 Ուր. ԳՅ. Պահ. ք. Հրո. Հան. Կ օր
ԲՅ. Որ Թաղաւորդ ես :
Մի. Խալի 'ի Յայնէն :

Ը 27 14 Շբ. Գի. Արքոցն՝ Մեծին 2 օր
Ներսիսի Հայրապետին
մերոյ և Խաթայ և պիսկո-
պոսին : Օրհ. Բի. Որ զլրա-
անձառ : Իւր սար: ՀՏբ.
այ. Սուրբ ես Տէր. և
Երկնաբաղաբացին :

Թ 28 15 Թ Կիր. ԳՅ. Գ. զկնի Հող. օ օր
Ա. Գ. Օրհ. ԳՅ. Օրհնեա-
ցուք: Հրո. Յար. այ. Բ.
Պայծառացիր: Մեծ. այ.
Որ ընտրեցար 'ի սկզբ:
ՀՏբ. ԳՅ. Փառարանա-
կից Հօր որդի :
Բարեկէնդան Լուսասորդի
պանոց :

Հ

Լ

Օ

ՇԱՊԱՆ

Տ

Ի

Ժ

29

16

ԲԶ. ԴԻ. Պահ. ք. Արքայն՝
 Եպիփանու. Կիպրացւոյն,
 Բարեւոյ հայրապետին
 և երկոց աշակերտաց նո.
 րին: Օրհ. Մար. ԴԻ. Ի յիշա.
 տակս: Հրո. ԴՅ. Ա. քանչե.
 լագործ: ՄԻ. և ՀՏԲ. ԳՅ.
 Նմանեալ Մովսիսի:
 Լ. Առաքելւոյն՝ Պէտրոսի և
 Պողոսի:

Դ

ՕՕ

ԺԳ

30

17

ԳԶ. ԿՅ. Պահ. ք. Արքայն՝
 Կոստանդիանոսի Թա.
 գաւորին և մօր նորա
 Հեղինեայ: Օրհ. ԿՅ. Որ
 ղերկնաւոր. Իւր սար: ՄԵԺ.
 ԿՅ. Երանելի Ա. Ծասէր.:
 ՄԻ. և ՀՏԲ. ԲԻ. Ուլ երան:

Կ

ՕԴ

Ս. Գ. Ժ. 11. Բ. 3.
 Պարզ եցանակ

ԺԴ

1

18

ԴԶ. ԿՅ. Պահ. ք. Հրո. Ա. Կ. ԿՅ.
 Գ. Որ յամենայնի ես:
 Լ. Յուլիո:

Լ

ՕԵ

ԺԵ

2

19

ԵԶ. ԲՅ. Պահ. ք. Արքայն՝
 Թէոֆիլոսի Գաղատաց.

Զ

ՕԶ

ւոյն, Թաղիլեայ բժշկին
 և Եօթն կուսանացն՝ որք
 յԱնկիւրիա կատարեցան:
 Օրհ. Մար. ԲՅ. Օրհնեն
 Ղքեղ: Հրոյ. Մար. աի. ա:
 Սաւրբ Աստուած արա-
 թիչ: Մի+. և ՀՏբ. Մար:
 Լ. Այտեւո-Բիւն Սուրբ
 Աստուածածնի:
 Ա. Նախայ (օր 30):

ԺԳ 3 20 Աւր. Բի. Պահ.ք: Հրոյ. Հան. Կ. 09
 Բի. Արարիչ և մարդա-
 սէր: Մի+. Խաւի Դ Յայ.
 Եէն:

(Յերեւոյի նախաբանի .
 Գի. Լերինք ամենայն):

ԺԷ 4 21 *Շբ. ԳՅ. Գիւտ Նշխարայ ԿԿ Դ.
 Արայ Հօրն մերոյ ԳՐԻ.
 ԳՈՐԻ ԼՈՒՍԱԻՈՐՉԻՆ:
 Օրհ. Գի. Լերինք ամենայն:
 Թագ. յառ: Այսօր դասք:
 Հրոյ. Բ. Որ առաքեցեր:
 Իւր սար: Մի+. ԿՅ. Հրա-
 շախառ և Որ կոչեցեր:

1	...	...
2	...	...
3	...	...
4	...	...
5	...	...
6	...	...
7	...	...
8	...	...
9	...	...
10	...	...
11	...	...
12	...	...
13	...	...
14	...	...
15	...	...
16	...	...
17	...	...
18	...	...
19	...	...
20	...	...
21	...	...
22	...	...
23	...	...
24	...	...
25	...	...
26	...	...
27	...	...
28	...	...
29	...	...
30	...	...
31	...	...
32	...	...
33	...	...
34	...	...
35	...	...
36	...	...
37	...	...
38	...	...
39	...	...
40	...	...
41	...	...
42	...	...
43	...	...
44	...	...
45	...	...
46	...	...
47	...	...
48	...	...
49	...	...
50	...	...

ՀՏԲ. աչ. Սուրբ ես Տէր.
և Երկնաքաղաքացին :

ԺԷ 5 22 Ի Կիր. գի. Դ. զկնի Հոգ. 15 71

Ա. գ. Օրհ. գի. Երգեցէք :
Հրո. Յար. աչ. Որ Եկիր 'ի
փրկու թիւն. Մէծ. աչ.
Որ զկեանքն ՀՏԲ. գի. Յա.
րեաւ Տէրն. Հարսանի :

ԺԸ 6 23 ԲԶ. ԴՅ. Սրբոց վկայիցն՝ 15 72

Անտոնինոսի, Թէոփիլո.
սի, Անիքատոսի և Փո.
տինոսի : Օրհ. Մար. ԴՅ.
Ա. յսօր յիշատակ : Հրո.
Մար. ԲՅ. ո. Անտիակալ :
Մի. և ՀՏԲ. Մար :

ԺԹ 7 24 ԳԶ. ԴԴ. Սրբոցն՝ Դանիէլի 15 73

մարգարէին և Երից ման.
կանցն՝ Սեդրաքայ, Մի.
սաքայ և Աբեղնադովի :
Օրհ. աչ. Որ զԱճային :
Հրո. Մար. աչ. Բ. Որ բարձ.
րեալդ ես : Ողոր. և ՏԵՅ.
(զՄարգարէիցն ասա՛) աչ.
Որ ըզձածկեալ և Երգս

առեալ: Մի+. և ՀՏբ. ԴՅ.
 Որ զյառաջագոյն:
 Յ.Մեկդ. Յո՛վհ. կարտաղեպի.
 Թ Լ. Լ. Ժ. 20. Ե. 4:
 Զերմ կւ. դարց

ԺԸ

8 25

ԴՅ. աՅ. Պահք: Հրոյ. Ա. Գ. 10
 աՅ. Ա. Գ. Դ. Երգէին մանկունքն
 Ի հնոցին:
 (Յերեւոյի նախաբանի. ա՛յ. Որք զարդարեցին):
 ՏՃ. Պերտէ իեճէսի:

10

72

Ի

9 26

Ք եՅ. ա՛յ. Արոց ԹԱՐԳ. 17
 ՄԱՆՉԱՅ վարդապետոյն
 մերոյ՝ ՍԱՀԱԿԱՅ և ՄԵՍ.
 ԲՈՎՊԱՅ: Օրհ. ա՛յ. Որք
 զարդարե. Իւր սար: Մի+. և
 ՀՏբ. ԳՅ. Նմանեալ:

17

70

ԻԵ

10 27

Ուր. ԲՅ. Պհք: Հրոյ. Հան. ԳՅ. 17
 Օրհնեմք զքեզ: Մի+. Խա.
 Ի՛ Ի Յայնէն:

17

77

ԻԲ

11 28

Շբ. Բի. Արոցն՝ ՏՐԴԱՏԱՅ 18
 Թագաւորին մերոյ՝ Ա. Զ.
 Խէն տիկնոջն և Խասրո.
 վիդխաոյն: Օրհ. ա՛յ. Որ

18

77

զերկնաւոր. իւր սար: Միւ.
 րՅ. Որ գերագոյն: ՀՏԲ.
 աՅ. Սուրբ ես Տէր. և
 Երկնաբաղաբացին:
 (Յերեկոյին նախաբանի.
 աի. Որ նախիմաց):
 Հր. Ծոճ շան սոճանն Ե.
 րոսասողէի:

Ի 4 12 29

✠ Կիր. 4Յ. Ե. զկնի Հող:
 Գիւտ Տիոյ Ս. Աստուա.
 ծածնի: Օրհ. 4ի. Երգե.
 ցէք՝ իւր սար: ՀՏԲ. րՅ.
 Նոր սիճն: Հարսանիք:
 Յ. Աստուածայն՝ Պէտրոսի
 և Պողոսի:
 (Հանդիսաւոր Ս. Պատա.
 րագ ՚ի Վերայ Գերեշմանի
 Ս. Աստուածածնի):

19 Վ

Ի 7 13 30

ԲՅ. 4ի. Արբոցն՝ Կալիստ.
 րատոսի, քառասուն և
 ինն վկայիցն և Ղուկի.
 անոսի քահանային: Օրհ.
 Մար. 4ի. Այսօր հրեշ.

5 79

BRITISH

POST OFFICE

POST OFFICE
STATION
LONDON
W.C.2

տակաց : Հրո . Մար . Բ . Բ .
 Ընդ սուրբս քո : Մի* .
 և ՀԺԲ . Մար :
 Յ . Երկարատան Աստուծոց :

ՅՈՒԼԻՍ 31

ՏՃ . Թե՛ճնալ :

ԻԷ 14 1 Քշ . ԴՅ . Արդոյն Զարթարիայ ԸՂ Կ .
 Մարդարէին : Օրհ . աի .
 Որ զաստուածային : Հրո .
 աի . Որ յերկնային : ՄԷԺ .
 աի . Զքեզ երեւեալ : Մի* .
 և ՀԺԲ . ԴՅ . Որ զյառա
 ջադոյն :
 Տօժ . Հրոսից (օր 30) :

ԻԷ 15 2 Քշ . ԴԻ . Պահք : Հրո . Ար . ԸԸ ԿՂ
 աի . Է . Բարեբանեալ ես :
 Յ . Գիւտ Տիոյ Սուրբ
 Աստուածածնի :

Հ Լ 0

ՇԱՊԱՆ

Տ Խ

Ծ Վ . Ք . Ժ . Յ . Բ . Յ :
Տօթ եւ դարց

ԻԷ 16

3

Եշ . աջ . Արքայն Եղիսէի
Մարգարէին : Օրհ . ալ . Որ
դաստուած ային : Հրո . ԴՅ .
Որ ընդ հողեղէն : Մէծ .
ԴՅ . Որ Ի բարձրու թիս :
Մի . Դի . Այսօր ցնծայ :
ՀՏԲ . ԴՅ . Որ զյառաջա
գոյն :

ԸՆ

ՎԵ

Լ . Տօն Հանդէսից սուրբ
Աստուածածնի :

ԻԷ 17

4

Ուր . ալ . Պէք : Հրո . Հան .
Գի . Բանդ Աստուած :
Մի . Խաշի Ի Յայնէն :

ԸՆ

ՎԵ

ԻԷ 18

5

Շք . ԲՅ . Արքոց երկօտասան
Առաքելոցն Քրիստոսի և
արքայն Պողոսի երեքտա
սաներորդ Առաքելոյն :
Օրհ . ԳՅ . Երանելի . Իւր
սուր : Մի . Դի . Ստեղի .
Առաքելալք : ՀՏԲ . աջ . Որ .
ԵսՏէր . Եի . քէն հայցեմք :

ԸՐ

ՎԷ

		ՅՈՒԼԻՍ			
Հ	Լ	Օ		Տ	Խ
Է	19	6	<p>ՔԿԻՐ. ԲԻ. Զ. զկնի Հոգ. : Ա. Կ. Օրհ. Բի. Փարաւ ծե Հրո. Յար. ԲՅ. Բ. Որ լանն մերոյ իրկու թե : Մեծ. աի. Նոր խորանիդ : ՀՏԲ. Բի. Քո յարու թեանդ : Բարեկէնդան Վարդաշապի պահոց :</p>	ԵԿ	ԿՕ
ՀՐՈՏԻՑ					
Պ	20	7	<p>ԲԶ. ԳՅ. Ա. օր պհց. Վարս Հրո. Ադ. աչ. Ղ. Բարե բանեալ ես ՚ի յախտ Յայսմ. Հրոպից (օր 30) :</p>	ԵԿ	ԿԶ
Ք	21	8	<p>ԳԶ. ԳԷ. Բ. օր պհց. Վարս Հրո. Ադ. աի. ա. Զանուե բո Քրիստոս :</p>	ԵԸ	ԿԷ
Չ	22	9	<p>ԳԶ. ԴՅ. Գ. օր պհց. Վարս Հրո. Ադ. աի. Բ. Որ խո նարհեցար : Լ. Մարիամնա Մագդաղե նացոյն :</p>	ԵԹ	ԿԸ
Պ	23	10	<p>ԵԶ. ԴԷ. Դ. օր պհց. Վարս Հրո. Ադ. աի. Գ. Աստուած</p>	ԵԿ	ԿԹ

Հ Լ 0

ՐԱՄԱԶԱՆ

Տ Խ

Հարցն մերոց բարե :
ՏՃ. Բամաղան (օր 30) :

⊕ Ծ. Լ. Ժ. 10. ր. 2:
Պարզ, մերթ անձրեւ.

Է 24 11

Ուր. աչ. Ե. օր պհց. վարս
Հրո. Հան. ԴՅ. Որ փա.
ուօք: Մի. Խաւ. Ի Կայեէն,
Հր. Ա.Բ (օր 30) :

Ը Լ

Է 25 12

⊕ Ս. Խ. Ժ. 13. ր. 17:
ՏՃ. Պարճի Իսէպ :

Ը Լ

Շք. աչ. Յիշատակ Տա.
պանակին հնոյ եւ Տօն
նորոյս Ս. Եկեղեցւոյ :
Նաւասիպի : Օրհ. աչ.
Զքեզ քաղաք: Իւր սարս
Մի. աչ. Որ Ի սկզբանէ :
ՀՏ. աչ. Որ Ի լերինն.
(Ս. Կեանն) :

Է 26 13

Լ. Յախօլէոյ Ա. Խ. Երոյն:
Խ. Կիր. ԲՅ. Վ. Ս. Ր. Դ. Ա. Վ. Ա. Ռ. :
Հե. ր. շար. ԴՅ. Յնծայ այ.
սարս Օրհ. աչ. Որ Ի լե.
րինն այլակերպ. Իւր սարս:

Ը Լ

ՀՏԲ. ԴԻ. ՍԿԵՂԻ. Ա. յսօր
 'ի ԼԵՐԻՆՆԸ :

Լ. ԱՆՆԱՅԻ՝ ՏՕՐՆ Ս. ԱՍ.
 ԳՈՒՍԹԱԾՆԻ :

Է 27 14

Ք ԲԶ. ԲԻ. Բ. օր վարդաւ :
 ՅԻՂԱԳՈՒՄԻ ՏԵՆԵՐՆ : ՕՐԿ. ԲԻ.
 ՃԱՆԱԳԱՅԻԾ ԳԻԱ. ԻՐ ԳՐ :
 ՄԵԾ. ԴԻ. ԱՃԱԾԻՆ ԳԵ.
 ԲԱԳՈՅՆ : ՄԻՆ. Լ ՀՏԲ. ԲԻ.
 ՕՐՏՆԵԳԷՔ ՄԱՆԿՈՒՆՔ :

Օ ԼԳ

Ը 28 15

ԳԶ. ԳՅ. Գ. օր վարդաւ :
 ՕՐԿ. ԳՅ. Ա. յսօր որ ԷՆՆ.
 ԻՐ ԳՐ : ՄԵԾ. ԴԻ. ԱՍ.
 ԱՍԼԱԾԱԾԻՆ ԱՅՈՅԾԱՆ :
 ՄԻՆ. Լ ՀՏԲ. ԴԻ. ՍԿԵՂԻ.
 ԼԵՐԻՆՔ :

Ղ ԼԶ

Ժ 29 16

ԴԶ. ԳԻ. ՊԱԿ. Ք. ՀՐՆ. Ա. Պ.
 ՄԻ. Դ. ՕՐՏՆԵԱՂ Լ. ԳԻԱ.
 ՆԱՆՈՐԵԱՂ :
 Լ. ՄԱՐԸՄՅԻ ԳԵՆՆ Ղ. Ս.
 ՂԱՐՈՒ :

Վ ԼԾ

ԺԱ 30 17

ԵԶ. ԴՅ. ՍՐՔՈՅՆ ԵՍԱՅԿԱՅ
 ՄԱՐԳԱՐԵՒՆ : ՕՐԿ. ՄԻ.
 ՈՐ ՂԱՍԱՍԼԱԾԱՅԻՆ : ՀՐՆ.

Ա ԼԿ

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines within a rectangular border.

Հ Լ 0

ՐԱՄԱԶԱՆ

S Խ

այ՝ Որ յերկնային : Մեծ .
 այ՝ Չքեզ երեւեալ :
 Մի՛ք . և ՀՏԷ . ԴՅ . Որ
 զյառաջագոյն :
 ՏՃ . Էլիէվ եյեամ Իււլ Կա-
 հուր : Սամ եէլի , այն է՝
 օյիւքն սառարոյ Շնիյ սասեղն :

Ս . Բ . Ժ . 22 . Բ . 32 :
 Չերմ եւ դարց

ՉԲ 31 18

Ուր . Դի . Պահք . Հրոյ . Հան .
 Դի . Յաւիտենից ԱՃ : Մի՛ք .
 Խաւի Ի Յայնէն :
 (Յերէկոյն Նախապօնակ .
 ԳՅ . Երանելի Ս . Առա) :

Գ ԼԿ

ՉԴ 1 19

ՔՇԲ . այ . Սրբոցն՝ ԹԱԴԵՈ .
 ՍԻ ԱՌԱՔԵԼՈՅՆ մերոյ
 և ՍԱՆԴԻՑՈՅ Կուսին :
 Օրհ . ԳՅ . Երանելի սուրբ
 առաք . Իւր սար : Թագ .
 յա . Այսօր դարս : Մեծ .
 այ՝ Որ զհանն ԱՃ : Մի՛ք .
 Դի . Քեւ պարծի : ՀՏԷ .
 այ՝ Սուրբ ես Տեր . և
 Ի քէն հայցեմք :

Վ ԼԼ

Հ Լ 0

ՅՈՒԼԻՍ

Տ Խ

Լ. Օգոստոս :
 Ա. Ղամար (օր 30) :
 Հր. Մոմ լասն գերաբեան.
 և ասեբան Երուսաղէթ .
 որ է Գարա Պայրամը :

ԺԴ

2 20

Ք կիր. ակ. Բ. զկնի վար :
 Ա. գ. Օրհ. ակ. Երգեցէք :
 Հր. Յար. ԲՅ. աս. Որ 'ի
 յերկնից իջեր : Մեծ. ԲՅ.
 Զքեզ կոյս : Հճք. ակ. Ա.
 ապեցար : Հարսանիք :
 Յ. Եղիտի Մարգարէի :

Վ

19

ԺԵ

3 21

ԲՂ. ԲՅ. Սրբոցն կիպրիանո.
 սի եպիսկոպոսին և քա.
 աասուն և հինգ զկայիցն.
 և սրբոց կուսանացն Յուս.
 տիանեայ, Եւփիմեայ և
 Քրիստոսեայ : Օրհ. Մար.
 ԲՅ. Օրհնեն զքեզ : Հր.
 Մար. ԲՅ. աս. Օրհնեմք
 զքեզ : Մի. և Հճք. դի.
 Յիշատակ Քրիստոսի :

Վ

9

ԺԶ

4 22

ԲՂ. ԲՅ. Սրբոցն Աթանա.
 գինեայ եպիսկոպոսին,

Վ

11

և տասն աշակերտացն և
հինգ վկայիցն : Օրհ . Մար .
Բի . Շնորհեա մեզ : Հրո .
Մար . Բի . Բ . Որք 'ի մար
տիս Մի . և ՀԺԲ . Մար :

ԺԷ

5 23

ԴԶ . ԳՅ . Պահ . ք : Հրո . Ա . ո .
Ա . ո . ո . ո . Ե . Փառ . ա . ւ . ր . ե . ո . Ղ
յաւ . խ . տե . ան :

12

97

ԺԸ

6 24

ԵԶ . ԳԻ . Ս . Նախահարցն
Աղամայ . Աբելի . Սեթայ .
Մնովայ . Մնովքայ . Նո .
յայ . Մեղքիսեղեկի . Աբ .
բահամու . Իսահակայ .
Յակովբայ . Յովսեփայ .
Մովսիսի . Ահարոնի .
Եղիազարու . Յեսուայ .
Սամուէլի . Յերիթայեայ .
Սամիսոնի . Բարակայ .
Գեղեանի և այլոյ Նա .
խահարցն : Օրհ . ո . ո . Որ
դաստուածային : Հարո .
Մար . ո . ո . Ա . ո . քեղ Ա . ճ :
Մեծ . ո . ո . Նահապետացն :
Ող . և Տ . (Ղմարգարէիցն

10

97

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines within a rectangular border.

աստ՝). ԴՅ. Որ աւեաւար.
 և Ա. յօր ժողովուրդք՝
 Մի՛. և ՀՅ. Դի. Ա. յօր
 ցնծայ զուարձացեալ :
 Լ. Տօն Այլախերտոս-Բէան
 Քրիստոսի :

ՏՃ. Ախրէւէյեամ Իւլյանհար :
 Վերջ առտոց Շնիխարեղի :

ԺԸ 7 25 Ուր. ԴՅ. ՊՏ. ք. Հրո. Հան. ան. 17 92
 Օրհնեալ ես դու : Մի՛. Խաւի Ի Յայնէն :
 Յ. Աննայի՛ Տօրն Ս. Ա. Կրտսածածնի :

⊙ Լ. Լ. Ժ. 7. Ը. 6.
 Պարթ եւ ջերմ

Դ 8 26 ՇՔ. Դի. Արքայ որդւոց 14 90
 և Թուանց Արքայ Հօրն
 մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչին՝ Արիստակիսի,
 Վրթանիսի, Յուսկանն,
 Գրիգորիսի և Գանիկի :
 Օրհ. Դի. Արմատ ճշմարիտ :
 Հրո. ան. Որ զլոյս

Աստուածային. իւր սար: Մի+. Դի. Աստուածային հաւատոյ: ՀՏԲ. աչ. Սուրբ ես Տէր. և Երկնաքաղա:

Ի 9 27

Ք կիր. աչ. Գ. զկնի Վար: Ա. Գ. Օրհ. աչ. Երգեսցուք Հրո. Յար. Բ. Բ. Անապա. կան: ՀՏԲ. աչ. Փառք յա. բուժեանքս Հարանի ի+: Յ. Պանդալեանի Բժշկի:

18 27

Ի 10 28

Բ. աչ. Արքոյ Մակարա. յեցւոցն՝ Եղիազարուքա. հանային և Շամունեայ և եօթն որդւոց նորին: Օրհ. Մար. աչ. Յամենայն ժամ: Հրո. Մար. Գ. Որք զտանջանս: Մի+. և ՀՏԲ. Մարտիրոսոյ:

19 28

Ի 11 29

Գ. Բ. Արքոյ Երկնոսասան մարգարէիցն՝ Ովսեայ, Ամուլայ, Միքիայ, Յովելեայ, Աբգիու, Նաւուամայ, Ամբակուամայ, Յովսանու, Սովանեայ,

20 29

Անդեայ, Չաքարիայ և
 Մաղաքիայ : Օրհ. ակ. Որ
 զաստուածային : Հրո. ԴՅ.
 Որ ընդ հողեղէն : Մէժ.
 ԴՅ. Որ ի բարձրու թիւնս :
 Մի. Դի. Ա. յօր ցնծայ :
 ՀՏԲ. ԴՅ. Որ զյառաջա-
 դոյն :

ԻԴ 12 30

Իշ. Բի. Պհ.բ. Հրո. Ա. Կ. ակ.
 Ղ. Չանձառ հու. թիւն :

ԿՂ ԳԳ

ԻԷ 13 31

Եշ. ԳՅ. Արքոցն՝ Սոփիայ և
 երկց դասերացն Պիստո-
 սի. Էլլպիսի և Աղապեայ :
 Օրհ. Մար. ԳՅ. Չարիական
 մահ : Հրո. Մար. ԴՅ. Յու-
 սացեալքն : Մի. և ՀՏԲ :
 Մարփիրոսայ :

ԿԵ 100

Տօմ. Ա. անլեայ (ար Ե) :
 Յ. Բարեկէնդան ստարբ Ա. Կ.
 Կոստածածնի Կահոց :

ՕԳՈՍՏՈՍ 31

ՏՃ. Ա. ՂԽԱՊԻՈՍ :

ԻԷ 14 1 Ուր. գի. Պհ.բ: Հրո. Հան. 54 101
 աի. Գոհարանեւք: Մի+.
 Խաչի Ի Յայնէն :
 Յ. Սիւղբն պահոյ Ա. Ա.ս.
 փոսածածնի :

Յ Վ. Բ. Ժ. 15. ր. 40 :
 Պարզ եւ ջերմ

ԻԷ 15 2 Շբ. ԴՅ. Սրբոյն Գրեգորի 52 105
 աստուածաբանին : Օրհ.
 աի. Որք զարդարեցին :
 Հրո. ԴՅ. Ս.բանչեւադործ.
 Մի+. ԲՅ. Որ լուսով: Հճբ.
 աչ. Սուրբ եւ Տէր. Լ
 Երկնաքաղաքացին :
 Լ. Վերադարձն Սուրբ
 Աստուածածնի :

Հ Լ 0

ՕԳՈՍՏՈՍ

Տ Խ

ԻԷ 16 3

Ք Կիր. Դի. Դ. զկնի վարս
Ա. Գ. Օրհ. Դի. Յաղթա.
Կան: Հրո. Յար. Բի. ա. Որ
յերկնային: ՀՏ. Դի. Յոր.
ժամ եկին. և Էջ հրեշտո

50 104

ԻԲ 17 4

Բշ. աչ. Արքայն Եւզինե.
ոսի, Մակարիոսի, վա.
ղերիոսի, Կանդիտոսի և
Ակիւղասայ: Օրհ. Մար.
աչ. Ժողովեալքս: Հրո.
Մար. ԴՅ. Բ. Սուրբ և Տէր:

57 102

Լ 18 5

Գշ. աի. Արքայն Անդրէի
զօրավարին և բանակի
նորին, Կալինիկոսի և
Դամեասայ վկայիցն: Օրհ.
Մար. աի. Յամենայն ժամ:
Հրո. Մար. Գի. Չինուս.
բուժիւնքս Մի. և ՀՏ.
Մարգիբոսայ:

57 100

Տճ. Կապուց (օր 30)
և Ա. Տանոր ՏՆԷ = 4407
Բան և շարժանիան Թոսա.
իանին Հայոց:
Տճ. Գապուց ԿճԷսի:

Table

1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...
21	...
22	...
23	...
24	...
25	...
26	...
27	...
28	...
29	...
30	...
31	...
32	...
33	...
34	...
35	...
36	...
37	...
38	...
39	...
40	...
41	...
42	...
43	...
44	...
45	...
46	...
47	...
48	...
49	...
50	...

ԱԻԵԼԵԱՅ

19 6 ԴԶ. ԲՅ. Պահք: Հրո. Ապ. ԸԱ 107

ԲՅ. ա. Օրհնեալ տէր ԱՃ.
Յայսմ. Աւելեաց (օր Ծ) :
Յ. Այլալիւրդոմիւնիւն Գնի :

Բ 20 7 ԵԶ. Բի. Սբբոցն՝ Ադբիա. ԸԱ 107

նոսի և կնոջն Անատոլայ,
և վկայիցն՝ Թէոդորոսի
և Ելեւթիւրոսի : Օրհ.
Մար. Բի. Շնորհեա մեզ :
Հրո. Մար. Գի. ա. Առ քեզ
Աստուած : Մի. և ՀՏԲ.
Մարտիրոսաց :

Գ 21 8 Ուր. ԳՅ. Պահք: Հրո. Հան. Ը. 108

ԲՅ. Որ Թաղաւորդ ես :
Մի. Խալի Ի Յայնէն :
ՏՃ. Արիֆէ :

● Ծ. Լ. Ժ. 20. Բ. 18 :
Անձրեւարեր շերմութի.

Գ 22 9 ԵՐ. Գի. Եփեսոսի Ս. Ժ. 109

ղովոյն երկու հարիւր
Հայրասպետացն : Օրհ. ԳՅ.

Այսօր սրբոց հայրապետացն • Իւր սար: Միւ • ԳՅ.
Ով հրաշալի (յԱ. փեան):
ՀՏԲ. ոչ. Սուրբ ես Տէր.
Լ Երկնաքաղաքացին:
ՏՃ. Շեվալ (օր 29). Լ
Բաճազան պայրաճը աւտար
Երէս:

Է 23 10

Ք կիր. ԴՅ. Ե. զկնի վար:
Ա. Գ. Օրհ. ԴՅ. Օրհնես.
ցուք: Հրո. Յար. ԳՅ. ա.
Փառաւորեմք: ՀՏԲ. ԴՅ.
Կանանցն անխելով:
Բարեկենդան սուրբ Աստ.
ոսածածնի պահոց:
Հր. Իւալ (օր 29):

Տ 11

ՆԱԻՍՍԱՐԴ

Թ 24 11

ԲՅ. Դի. Ա. օր պհց. Ս. Ա. Ս.
առաձաձնի: Հրո. Ա. Գ. ԲՅ.
աղո. Բ. Որ ապրեցուցեր:
Յայսճ. Ն Ա Ի Ա Ս Ա Ր Դ
(օր 30) Լ ՏԱՐԵՄՈՒՏ
ՌՅԿԴ = 1364 հասար.

Տ 11

տան և Տօմարայան (Թոմարայանի) Հայոց :

Լ. Բարեբաղի-Քոսի Առաքելայն :

⊙ Ի կայսն. Ժ. 20. ր. 4.

ՏՃ. Պարճի Սեմյե-ուկ :

Ք 25 12 ԳԶ. ԿՅ. Բ. օր պէջ. Ս. Աստուածածնի, Հրո. Ա. Գ. ԲՅ. աղոյ. Գ. Որ ահաւոր :

Չ 26 13 ԴԶ. ԿԻ. Գ. օր պէջ. Ս. Աստուածածնի : Հրո. Ա. Գ. ԲՅ. Դ. Ուղիղ են ճանապարհք :

Կ 27 14 ԵԶ. ԲՅ. Դ. օր պէջ. Ս. Աստուածածնի, Հրո. Ա. Գ. ԲԻ. աղոյ. Ե. Հարցն մերոց :

Բ 28 15 Ուր. ԲԻ. Ե. օր պէջ. Ս. Աստուածածնի : Հրո. Հան. ԲԻ. Արարիչ և մարդա սէր : Մի. Խաչի Դ Յայնէն : Յ. Վերախոնա՞ն Ս. Աստուածածնի :

Լ. Սրբայն Օգոստինոսի :

Ս. Ք. Ժ. 12. ր. 14:
Պարզ եւ ջերմ

Շք. 43. Տօն ՇՈՂԱԿԱ.
Թի ՍՐԲՈՅ ԷԶՄԻԱԾՆԻ:
Ըստ տեղեանն Ս. ԳՐԻԳՈՐ
ԼՈՒՍԱԻՈՐՉԻՆ Մերոյ:
Օրհ. 43. Ուրախ լեր. Իւր
սար: Մէծ. 73. Ուրախա.
ցիր Աճածին: Մի. 71.
Էջ միածին: Հճք. 73.
Այսօր ժողովեալ: ( ) Ա.
փեանն) : Նաւարարի :
Լ. Գլխապառան Յովնանու
Միրալին :

(Յերեկոյին Հրաշատաւ և
Ժամերգութեան 7 Ս. Ա. Ե.
պառանջութի) :

ՔԱՎԻՐ. 41. ՎԵՐԱՓՈԹՈՒՄՆ
Ս. ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ: Հէր.
ըստ. 71. Արեւելք գե.
րարիին: Օրհ. 73. Այսօր
ժողովեալ. Իւր սար: Հճք.
71 Այսօր զանճառելի:

Հ	Լ	ՇԵՎՎԱԼ	Տ	Խ
	0	(Ինն օր նախապահանքի լինի) : (Հրաշագործութեան և հանդիսանալու Ս. Պարարազի ի վերայ Գե- ղեղճանի Ս. Աստուածածնի) :	S	Խ
Է	31 18	ՔԻՉ. ԴՅ. Բ. օր վերափոխ- Օրհ. ԴԻ. Այսօր զանճա- ռելի. և Արևելք գե- րարիին. իսկ սարս ՀՃԲ. ԴՅ. Այսօր հրաշափառ : Յիշատակի Տեո՛ւելոյ : Ա. Նադար (օր 30) :	Վ	ՎՎ
Ը	1 19	ԳՉ. ԴԻ. Գ. օր վերափոխ- Օրհ. ԴՅ. Այսօր հրաշա- փառ. իսկ սարս ՀՃԲ. ԴՅ. Այսօր ժողովեալ : Լ. Սեպտեմբեր :	Վ	ՎՎ
Թ	2 20	ԴՉ. աՅ. Պհք. Դ. օր վեր- Օրհ. ԴՅ. Այսօր ժողո- վեալ. իսկ սարս ՀՃԲ. ԴԻ. Այսօր զանճառելի :	Վ	ՎՎ
Ժ	3 21	ԵՉ. աԻ. Ե. օր վեր- Օրհ. ԴԻ. Այսօր զանճառելի. իսկ սարսին : ՀՃԲ. ԴՅ. Այսօր հրաշափառ :	Վ	ՎՎ

Հ	Լ	Օ	ՕԳՈՍՏՈՍ	Տ	Խ
ԺԲ	4	22	Ուր. ԲՅ. Պհ.բ: Զ. օր Վերս. Օրհ. ԴՅ. Ա. յօր հրա. շափառ. Իւր սար: ՀՏԲ. ԴՅ. Ա. յօր ժողովեալ:	12	155
			☉ Լ. Լ. Ժ. 20. Ե. 46: Պարց եւ. ջու.արթ		
ԺԴ	5	23	Շր. Բի. Է. օր Վերափու Օրհ. ԴՅ. Ա. յօր ժողո- վեալ. Իւր սար: ՀՏԲ. ԴԻ Ա. յօր զանձառ. ելի:	10	155
ԺԴ	6	24	✠ Կիր. ԳՅ. Ը. օր Վերափու Օրհ. ԴԻ: Ա. յօր զանձա- ռ. ելի. Իւր սար: ՀՏԲ: ԴՅ. Ա. յօր հրաշափառ:	17	152
ԺԵ	7	25	ԲԶ. ԳԻ. Թ. օր Վերս Օրհ. ԴՅ. Ա. յօր հրաշափ. Իւր սար: ՀՏԲ. ԴՅ. Ուրախ լեր մայր:	17	150
ԺԶ	8	26	ԳԶ. ԴՅ. Արբոցն՝ Յովակի- մայ եւ Աննայի՝ ծնողաց Ս. Աստուածածնի, եւ Կանանցն իւղաբերից: Օրհ. Կի. Որ նախիմայ: Իւր սար: Մի. Կի. Աշա.	18	157

Հ Լ 0

ՇԵՂՎԱԼ

Տ Խ

Կերտք Քրիստոսի : ՀՏԲ.
Դի . Սրէղի . Իւզաբերից :
Լ . Ծնունդ Ս . Աստուած .
Ժածնի :

(Սուրբ Պատարագն Դ Ս .
Աստուածածին , Դ վերայ
Քերեղմանին Հայր Յովտե .
Ժայ) :

ԺԵ 9 27

ԻԶ . Դի . ՊԿՔ : ՀԵԾ . Ա . Կ .
Բի . Բ . Որ հարցն մերոց :

19 157

ԺԶ 10 28

ԵԶ . աՅ . Սրբոյն երեմեայ
Մարգարէին : Օրհ . աի . Որ
զաստուածային : ՀԵԾ . աՅ .
Որ յերկնային . Իւր սար :
Մեծ . աՅ . Զքեղ երևեալ :
Մի* . և ՀՏԲ . ԴՅ . Որ զյա .
ռաջագոյն :

50 158

ԺԷ 11 29

Ուր . աի . ՊԿՔ . ՀԵԾ . Հան .
Գի . Բանդ Աստուած :
Մի* . Խալի Դ Յայնէն :
Յ . Գլխապատճն Յովնաննու
Կարապէտին և պահոյ :

51 159

Դ 12 30

ՇԲ . ԲՅ . Սրբոց Առաքելոցն
Թովմայի , Յակովբայ և

55 150

Շմաւոնի: Օրհ. 43. Երա-
նելի Ս. Առաքեալք՝ Խր-
սար: Մեծ. ան. Ս. յոսօր
նոր ժողովաւրդ: Մէջ.
ան. Աշակերտք Քրիստոս
ՀՏԲ. ան. Սուրբ Ես Տէր.
Եւ Ի քէն հայցեմք:
(Յերէկոյն Նախաբանի.
ան. Որ նախիմաց):

Յ վ. Գ. Ժ. 5. Բ. 19:

Զուարճաչի եցանակ

Ին 13 31 Իկիր. Բի. Գ. զկնի վեր: ԸԲ 141

Գիւտ Գօսւոյ Ս. Առ-
տուածածնի: Եւ Յ. Օրհ.
Գի. Երդեցէք որդիք՝ Խր-
սար: ՀՏԲ. Դ3. Նոր Սիօն
Հարանիք:

(Հանդիսաւոր Ս. Պարարագ
Ի Արայ Գերեղմանի Ս.
Ասրուածածնի):

CHANDER SHEKHAR

1880

The following is a list of the names of the persons who have been appointed to the various offices of the Government of India, and who have been sworn in as members of the Council of Ministers. The names are given in the order in which they were appointed, and the date of their appointment is also given. The names are given in the order in which they were appointed, and the date of their appointment is also given.

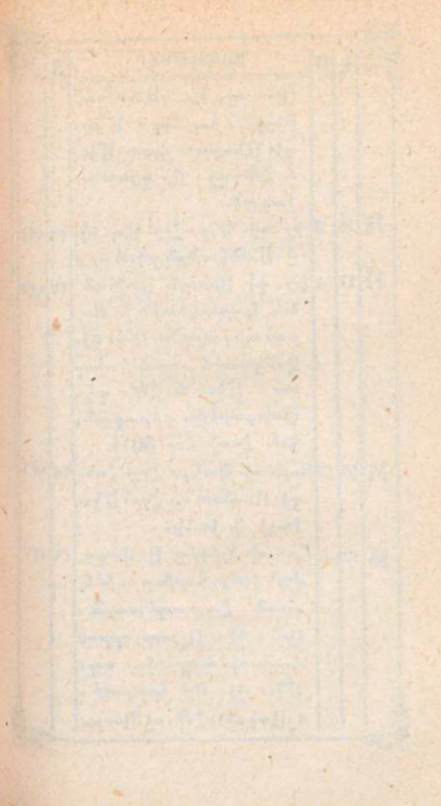

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 30

ՏՃ. ԽԼԽԼ ։

ԻՔ 14 1 ԲՉ. ԳՅ. Արքայն Ստեփան. ԵՆ 145
 նոսի Ուլնեցւոյն և Արքոց
 Վկայիցն՝ Գահարինեայ,
 Ծամիդոսի, Տաքիկոսի
 և Ռատիկոսի։ Օրհ. Մար.
 ԳՅ. Զարիականն Հրո. Մար.
 ԴԻ. Բ. Որ զհրաշափառ ։
 ՄԻԿ. ԴՅ. Յնծայ այսօր
 ՀՃԲ. ԴԻ. Մարտիրոս և ։
 Բ. Սիմեոնի Սիւնայեցւոյն
 և Եկեղեցական պարեմոսի Է
 նոցա ։
 Լ. Խուլ Վերայ ։

ԻԿ 15 2 ԳՉ. ԳԻ. Արքոց Մարգա. ԵՕ 145
 բեիցն՝ Եղեկիէլի, Եղ-
 ըի և Զաքարեայ՝ հօրն
 Յովհաննու Մկրտչին ։

Օրհ. ակ. Որ զԱստուա.
ծային. Իւր սար: Մեծ.
դՅ. Անորան կոչա: Մի.
և ՀՏբ. դՅ. Որ զյառա.
ջագոյն:

ԻԴ 16 3 ԴԶ. դՅ. Պհք: Հրո. Առ. Բի. ԸԴ 142
Գ. Մանկուքն գերեալք

ԻԵ 17 4 ԵԶ. ԴԻ. Արքոյն՝ Յալհան. ԸԿ 150
նու կարապետին և Յո.
բայ արդարոյն: Օրհ. ԳՅ.
Զմարգարէ բարձրե. Իւր
սար: Մի.
և ՀՏբ. դի.
Մարգարէից գերագոյն:
Տօճ. Հոռի (օր 30):

ԻԶ 18 5 Ուր. աՅ. Պահք: Հրո. Հան. ԸԸ 157
դՅ. Որ փառօք Հօր: Մի.
Խալի Ի Յայնէն:

ԻԷ 19 6 Շք. ակ. Նիկիոյ Ս. Ժողո.
վոյն երեք հարիւր ութ և
տասն Հայրապետացն:
Օրհ. ԳՅ. Այսօր սրբոց
հայրապետաց. Իւր սար:
Մի. ԳՅ. Ուլ հրաշալի.
(յԱ. քէ. ան): ՀՏբ աՅ. Սուրբ

The first part of the
 year was spent in
 the study of the
 history of the
 country.

1772

The second part of the
 year was spent in
 the study of the
 history of the
 country.

1773

The third part of the
 year was spent in
 the study of the
 history of the
 country.

Ես Տէր. և Երկնաքաղա.
քացին :

Յ. Միտայեւի Հրէշտ Իպրի:
Ի Գիւղորէս Կօն Հասն ար-
Կօրէից :

ԻԷ 20

7

✠ Կիր. ԲՅ. Դ. զկնի Վերա:

Վ ԿՆ

Ա. Գ. Օրհ. ԲՅ. Օրհնեա.

ցուք: Հրո. Յուր. Գի. Ե.

Անճառ. և Բնու թ. ՀՏբ.

ԲՅ. Ի գերեզման քո. և

Եկին Ի գերեզման :

(Յերէիոյի Նախաբօնայ.

այ. Որ նախիմաց) :

Բարէիէնդան Ա. Խալ :

ՏՃ. Չիւգարէ (օր 30) :

Յ. Մ. Լ. Ժ. Ե. Դ. 28 :

Հոցմային Եցանակ

ԻԷ 21

8

✠ ԲՅ. Բի. Ա. օր պհց. Խալի:

Ե ԿՆ

Մնու նդ Ս. Աստուածած.

նի Ի յԱննայէ. և 3 :

Օրհ. Գի. Երգեցէք որդիք.

Իւր սար: ՀՏբ. ԴՅ. Նոր

Սիօն :

Լ. Մարտիկոսի Աւետարանի շինութիւն :

Հր. Թշրի (օր 30). և Տա. Բեմար 5675 Բնասիանի և Կթն Կոյա տառարտ Էրիտաս :

(Հրաշարտաւ և Կանդիտաւ որ Ս. Պատարագ Դ Վերայ Գերեղմանի և Ս. Ա. Ժամի :

Լ 22 9

Գշ. ԳՅ. Բ. օր պէջ Խաշի. Հրո. Ա. Կ. աղո. Բի. Դ. Տէր Աստուած Կարցն :

Վ 120

ՀՈՌԻ

Լ 23 10

Գշ. ԳՅ. Գ. օր պէջ Խաշի. Հրո. Ա. Կ. աղո. Բի. Է. Մանկանցն դձայն :

Վ 121

Յայտ. Հոռի (օր 30) : Հր. Ծոճ Հասն սպանման Գոթնդիայ՝ որդաոյ Ատի. Իմայ :

Բ 24 11

Եշ. ԴՅ. Դ. օր պէջ. Խաշի. Հրո. Ա. Կ. ԳՅ. տ. Փառաւ. Է որեալ անուն :

Օ 125

Անանտարտաւ և Հասարայի Ժ. :

վնի փտա և գիշեր հասանքս
 ՏՃ. Իմիփալի Հարիֆի .
 որ է Աշխանայի ասիսի և
 ակիդի հասարակական ջրարջն
 Ներսիս : (Նիւլ Դադարէր) :

☺ Ի կրիտի . Ժ . 15 . ր . 11 :
 ՏՃ. Պարսի Միլան :

Գ 25 12

Ուր . Դի . Ե . օր պահ խաչի :
 Հրո . Հան . Դի . Յաւիտե .
 նից : Մի . Խաչի Ի Յայնէն :

Դ 125

Կ 26 13

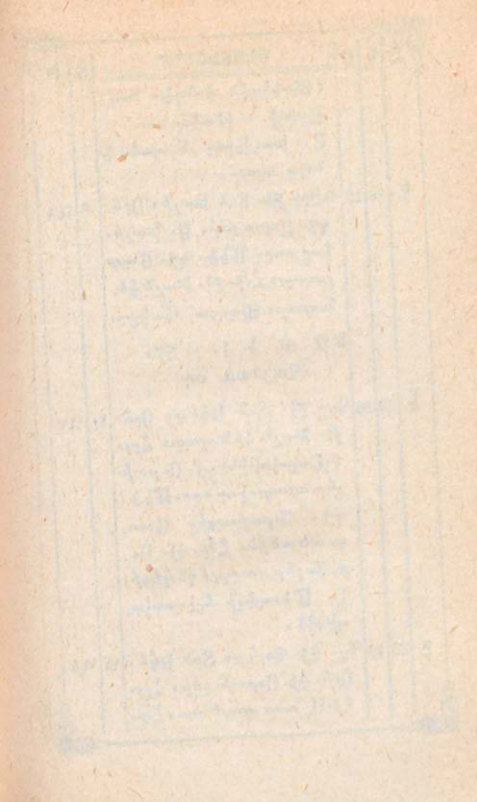
Շր . ւն . Տօն Եկեղեցւոյ՝
 Ի Նաւակատիս Ս . Խաչին :
 Օրհ . քի . Ի վերայ վիմի . Իտր
 սար : Մէծ . ւն . Մեծա .
 ցուցանեմք : Մի . ւն .
 Սեղան քո Տէր : Հճ . ւն .
 Որ զանարատ . (Սպե .
 նէ) : Նասանիսիս :

Կ 122

Է 27 14

✠ Կիր . ւն . ԽԱԶՎԵՐԱՑ :
 Հե . ւն . շար . ԴՅ . Զօրու թիւն
 Օրհ . ւն . Որ զանարատ
 Իտր սար : Հճ . ւն . ԴՅ .
 Զօրու .
 թիւն Սուրբ :

Կ 120

(Յերեկոյի հանդէս խաչ-
 վերայի և Թաթօր) :
 Յ. Խաչվերայ և պահպէ
 նոցա այսօր :

Է 28 15

ՔԲԶ. ԲՅ. Տօն խաչի : Օրհ.
 ԴՅ. Զօրու թի. Ս. խաչի.
 Իւր սար : Մեծ. ԴՅ. Մայր
 լուսոյ : ՀՏԲ. ԲԻ. խաչն կե.
 նարար : Յիշատի : Տեւելոց :
 Յ Ա. Ք. Ժ. 1. ր. 57 :
 Պայծառ օր

Գ 127

Է 29 16

ԳԶ. ԲԻ. Տօն Եկեղ. Օրհ.
 ԲԻ. խաչն կենարար : ՀԵՅ.
 (ԴՇՊՊՊՊՊՊ) ԴՅ. Ուրախ
 լեր այսօր. Իւր սար. Մեծ.
 ԴՅ. Ուրախացիր Աստ.
 ուածածին : ՀՏԲ. ԳՅ. Ու.
 րախ լեր սուրբ և կեղեցի :
 Լ. Միտայեւի հրեշտակ.
 պեպին :

Կ 128

Է 30 17

ԴԶ. ԳՅ. Պահ.ք. Տօն Եկե. Կ
 Օրհ. ԳՅ. Ուրախ լեր : ՀԵՅ.
 ԳՅ. Այսօր պայծառ : ՀՏԲ.

Կ 128

Քի. Անպատու ին։
 Լ. Տօն. Ս. Գրիգորի Լուսաւորչիի Տէրոյ 'ի սահմանս
 Հասնմայ և Նէստորչոյ և
 Հէրոնիմոսի Լարդադէպիէ։
 Ա. Թիբոյ (օր 50) :
 Հր. Քեթում. Տօն ֆառաւ.
 Բէան. որ է Չօրոյ ՊայրաւՇ
 և է նոյա ծով Տէծ :

Թ

1 18

Եշ. Գի. Տօն Եկեղ : Օրհ. Քի.
 Անպատու ին։ Հրոյ. շՏապա.
 նալիէ։ ԳՅ. Ա. յօր ցնծանս
 Իւր սար. ՀՏԲ. ԲՅ. Անա.
 պական սուրբ խաշն :
 Լ. Հոկեմեմէր :

15 129

Զ

2 19

Ուր. ԴՅ. Պահ.ք: Տօն Խաւ:
 Օրհ. ԲՅ. Անապական. Իւր.
 սար. Մէծ. ԴՅ. Մայր լու.
 սոյ : ՀՏԲ. ԳՅ. Որ ծագեցեր :
 Լ. Պահապան հրէշտախոյ :

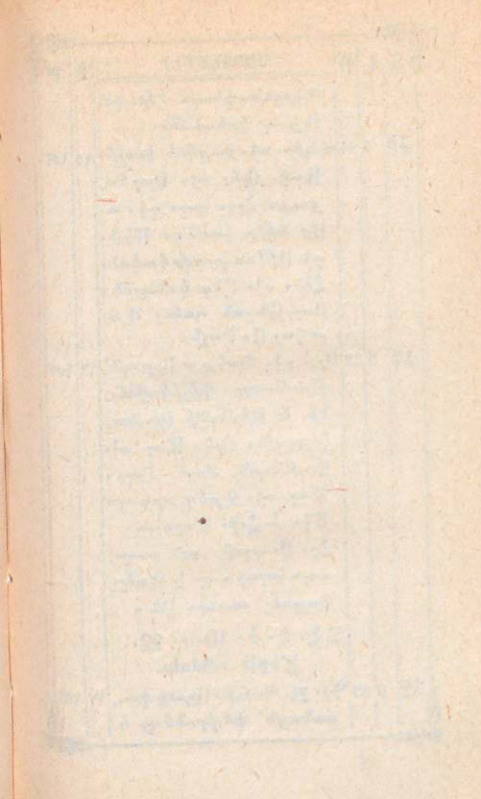
15 10.

Ժ

3 20

Շր. Դի. Տօն Խաշն : Օրհ.
 ԳՅ. Որ ծագեցեր' Իւր սար :
 Մէծ. Դի. Աստուածածին
 պայծառ : Մի. Դի. Սբէ.

12 101

Պարունակեալ: ՀՏԲ. ԳԷ.
Ս. յօր երևումն:

ԺԲ 4 21

Քկիր. աչ. Բ. զկնի խաչի:
Ա. Գ. Օրհ. աչ. Երդեւ.
ցուք: Հրց. Յար. ԴՅ. Ե.
Որ էկիր կամաւ: Մեծ.
ԴՅ. Աճոռ քրովքէական
ՀՏԲ. աչ. Ընդ կանայսն:
Բարեկէնդան պահոց Վա.
րագայ Ս. խաչի:

10 107

ԺԳ 5 22

ԲԶ. աչ. Պահ. ք: Սրբոյն՝
Մամասայ, Փիլիկաիմն.
նի և Սիմէօնի Սիւնա.
կեցւոյն: Օրհ. Մար. աչ.
Յամենայն ժամ: Հարց.
Մար. աչ. Զ. քեզ արդար:
Մի. և ՀՏԲ. Մարտիրո:
Հր. Սոստոյն. քօն քաղա.
ւարահարաց, որ է Գամըշ
Պայրած՝ առաջս Ինն:

17 107

☉ Լ. Լ. Ժ. 10. ր. 22:
Մերթ անձրեւ.

ԺԴ 6 23

ԳԶ. ԲՅ. Պահ. ք: Սրբոց կու.
սանացն՝ Փեփրոնեայ և

19 107

1810

1	...
2	...
3	...
4	...
5	...
6	...
7	...
8	...
9	...
10	...
11	...
12	...
13	...
14	...
15	...
16	...
17	...
18	...
19	...
20	...
21	...
22	...
23	...
24	...
25	...
26	...
27	...
28	...
29	...
30	...
31	...
32	...
33	...
34	...
35	...
36	...
37	...
38	...
39	...
40	...
41	...
42	...
43	...
44	...
45	...
46	...
47	...
48	...
49	...
50	...

Հ Լ 0

Մարիանեայ և Շուշա-
նայ՝ դասեր Մեծին վար-
դանայ : Օրհ . Մար . ԲՅ .
Օրհնեն զքեզ Հրո . Մար .
աի . Սուրբ Աստուած ա-
րարիչ : Մի . և ՀԺԲ . դի .
Յիշատակ Գրիստոսի :
Յ . Յղութիան Յովհաննու
կարապետի :

ԺԷ 7 24

ԴԷ . Բի . Պահք : Հրո . Ա . Գ .
ԳՅ . Բ . Փառաւորեալ է
անուն : Յ . Գիւփ պար-
իերի Ս . Աստուածածնի :

ՎՁ 100

ԺԸ 8 25

ԵԷ . ԳՅ . Պահք : Արքայ հայրա-
պետացն՝ Բարազամու ,
Անթիմոսի և Երանոսի :
Օրհ . Մար . ԳՅ . Չարիա-
կան : Հրո . Մար . դՅ . Գ .
Որք հաղորդեցան . Մի .
և ՀԺԲ . ԳՅ . Հանդիսա-
յեալք :

ՎԹ 107

ԺԹ 9 26

Ուր . Գի . Պահք : Հրո . Հան .
աի . Գոհաբանեմք : Մի .
Խաչի Դ յայնէն :

Ե 107

Յ: Ննջուֆն Յսլհաննոս
Աւեփարանլին:

(Յերեկոյի ժամերգումիւն
և Նախարարանի 'ի Ս. Գեորգ
Եկեղեցի' 'ի Վանսղարացոյ):

ՁԷ

10 27

Շք. ԴՅ. Սրբոցն՝ Գեորգայ
զօրավարին, Ագոկտոսի
և Ռամանոսի երգեցողին
Օրհ. ալ. Ս. Մկնասուրբ Եր:
Հրո. Մար. Գի. Չինուռ-
րու թիւնք: Մի+. ԴՅ. Ով
սուրբ Գեորգ: ՀՏք. ալ.
Նշանաւ: (յԱ. Կէան) :

ՇԱ 108

(Ս. Պարարազն 'ի Ս. Գեորգ
Եկեղեցի' 'ի Վանսղարացո-
ւ յերեկոյի Հրաշափառ 'ի
Տաճարն Ս. Յարութեան):

ՁԷ

11 28

Ի Կիր. Դի. Գ. զկնի խաշի:
Տօն Վարացայ Ս. Խաշին:
Օրհ. ալ. Նշանաւ. Իար
սար: ՀՏք. ԳՅ. Հրաշափառ
անսու թի: Ս. Կիրակի
Է. Մարտիրոս: Հարանի+:

ՇԵ 109

(Հանդիսաւոր Ս. Պապարագ
Ի Վերայ Ս. Գերեւմանի
Քրիստոսի) :

Ի 12 29

ԲԶ. աչ. Արքայն Դաւթի
դրննեցւոյն և սրբոց վը
կայիցն՝ Ղամբէոսի և
Ղամբէուհւոյն : Օրհ.
Մար. աչ. Ժողովեալքս :
Հրոյ. Մար. աի. Որքարձ
րեալդ ես : Մի. և ՀՏԲ. Բի.
Լցեալ Աստուածային :
ՅՎ. Գ. Ժ. 18. ր. 48 :
Հոցմային դարցուծիւն

ԿԿ 170

Ի 13 30

ԳԶ. աի. Արքայն՝ Եւստա
թէոսի, կնոջն Թէօփիս
տեայ և երկուց որդւոցն,
և սրբոց Կուսանացն Եր
մոնեայ և Նեկտարի
նեայ : Օրհ. Մար. աի. Յա
մենայն ժամ : Հրոյ. Մար.
ԲՅ. Անտիաակալ : Մի. և
ՀՏԲ. Մարտիրոսաց :
Յ. Տօն Արքայն Գրիգորի
Լուսաւորիչի Տերոյ :

ԿԶ 171

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 31

ՏՃ. Թւրիի ելէէւ:

ԻԲ	14	1	Պշ. ԲՅ. Պահ.բ: Հրո. Ա.դ. ԳՅ. Գ. աղո. Օրհնեալ էս տէր:	50	175
ԻԴ	15	2	ԵՅ. Բի. Սրբոց իշխանացն՝ Սահակայ և Համազասպայ: Օհն. Մար. ԳՅ. Շնորհեա մեզ: Հրո. Մար. ԲՅ. Ընդ սուրբս քո: Մի. և ՀՏ. Դի. Ստեղծ. Արիայ: Լ. Թեբեղայ իստի:	57	175
ԻԴ	16	3	Ուր. ԳՅ. Պահ.բ: Հրո Հան. ԲՅ. Որ Թագաւորդ էս: Մի. Խաւի Դ Յայեէն:	57	172
ԻԵ	17	4	Շք. Գի. Սրբոց և թմանաւ սուն երկու Աշակեր. տացն Քրիստոսին Օհն. Դի. Իմաստութիւն երկ. Ի-ր սար: Մի. Դի. Ստեղծ.	58	170

<p>1871</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1872</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1873</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1874</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1875</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1876</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1877</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1878</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>
<p>1879</p>	<p>Jan 1st</p>	<p>100</p>

Առաքեալք : ՀՏբ. ւՅ.
Սաւրբ ես Տէր. եւ Ի քէն
հայցեմք :

Տօժ. Ստեփ. (օր 30) :

ԻԷ 18 5 ✠ Կիր. ԿՅ. Դ. զկնի խաշի : ԸԳ 177

Ա. Գ. Օրհ. ԿՅ. Օրհնեցու ք.
Հրո. Յար. ԿՅ. Բ. Որ բա-
րեքանեալդ ես : Մէծ. ԿՅ.
Աստուածածին գերա-
գոյն : ՀՏբ. ԿՅ. Ահագին :
Բ. Կիւրաիէ Է. Շաբաթաց :
Հարանի :

Լ. Ղոսիստա Աւեգա-
րանի :

ԻԷ 19 6 ԲԶ. ԴԻ. Արքոյն՝ Փոկասու ԸԵ 178

հայրապետին եւ Երա-
նոսի հեռեւողին Առա-
քելոյ : Օրհ. Մար. ԿԻ.
Ի յիշատակս Հրո. Մար.
ԲԻ. Օրհնեմք զքեզ : ՄԻ.
և ՀՏբ. Մարտիրոսաց :

● Ծ. Լ. Ժ. 16. Ը. Թ :

Պարզ եցանակ

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines and is enclosed within a faint rectangular border.

ԻԸ 20 7 Գ. շ. արքայ կուսանացն՝
 Թեկզեայ, Վ. առ. վառեայ
 և Պեղեքեայ: Օրհ. Մար.
 աշ. Ժողովեալքս: Հարց.
 Մար. Բի. Որք ՚ի մարտի:
 Մի+. և ՀՏԲ. Դի. Քեւ
 պարծի:

ՏՃ. Զիւհիճճէ (օր 29):

ԻԹ 21 8 Գ. շ. աշ. Պահ. ք: Հրց. Ա. ո.
 ԳՅ. Դ. Հարցն մերոց:
 Հր. Խէսուսան (օր 29):

Լ 22 9 Ե. շ. Բի. Սրբոյն Պանդալէոնի
 բժշկին, Երմոզեայ քա.
 հանային և Եւպրաքսեայ
 կուսին: Օրհ. Մար. Բի.
 Օրհնեն զքեզ: Հրց. Մար.
 ԳՅ. Որք զտանջանս: Մի+.
 և ՀՏԲ. Դի. Յիշատակ Քնի:

ՍԱՀՄԻ

Պ 23 10 Ուր. Բի. Պահ. ք: Հրց. Հան.
 Բի. Սրբիչ և մարդասէր
 Մի+. Խաւի Դ Յայենեն:
 Յայսմ. Սահ. Գ (օր 30):

Հ
Բ

Լ 0
24 11

ՋԻԼ ՀԻՃՃԷ

Տ Խ
0 147

ՇԲ. ԳՅ. ՍԵՐՈՅ ԹԱՐԳՄԱՆ.
ԶԱՅ ՎԱՐԴԱՊԵՏԱՅՆ
մերոյ՝ Մեսրոպայ, Եղի.
Շէի, Մովսիսի քերթո.
ղին, Դաւթի անյաղթ
փիլիսոփային, Գրիգորի
Նարեկացւոյն, Ներսիսի
կլայեցւոյն և Ներսիսի
Լամբրոնացւոյն: Օրհ. ակ.
Որք զարգարեցին. Իւր
սար: Մկ. ԳՅ. Նմանեալ:
ՀՏԲ. ակ. Սուրբ եւ Տէր.
և Երկնաքաղաքացին:

☉ Ի կարիճն. Ժ. 19. ր. 3:
ՏՃ. Պուրճի Ագրեո:

Դ 25 12

Ք կիր. ԳՅ. Ե. զկնի խաշի:
Ա. Գ. Օրհ. ԳՅ. Երգե.
ցէք: Հրո. Յար. ԴՅ. Գ.
Որ Ի քառակերպեան:
Մեծ. ԴՅ. Խորանայարկ:
ՀՏԲ. ԳՅ. Զատուածային.
և Զքո յարութիւնդ:
Գ. կիւրսիէ Է. Շաբաթուոյ:
Հարսանիք:

7 147

ԲԶ. ԴՅ. Քիւտ Նշխարաց
 Սրբոյն Գրիգորիսի Ա.
 զուանից կաթողիկոսին.
 և Սրբոց հարցն՝ Թաթ լոյ,
 Վարսի, Թովմասու,
 Անտոնի, Կրօնիգեայ և
 Եօթն խոտաճարակացն՝
 որք յիննակնեան վանան
 կատարեցան : Օրհ. ԴԷ.
 Սրմատ ճշմարիտ : ՀԵԿ.
 (Չբնասանցն) ԿԻ. Որ զլոյս
 Ածային : ՄԷԿ. ԴԷ. Աստ.
 ուածային հաւատոյ : ՀԾԳ.
 ԲՅ. Յաւուքս վերջին :

Ծ Ա. Ք. Ժ. 16. Բ. 18:

Պարզ եցանակ

ԳԶ. ԴԷ. Սրբոց Առաքե-
 լոցն՝ Անանիայի, Մատա-
 թեայ, Բառնաբայ, Փի-
 լիպպոսի, Յովհաննու,
 Շիրապի և Սիղուանոսի :
 Օրհ. ԴԷ. Խմատու թիւն՝
 Իւր սար : ՄԷԿ. և ՀԾԳ. ԿԻ.
 Աշակերտք Քրիստոսի :

Երանելի սուրբ Առաք.
 Իւր սար: Մէծ. աջ. Այսօր
 նոր: Մի. աջ. Աշա-
 կերացք Քրիստոսի: ՀՏբ.
 աջ. Սուրբ եւ Տէր. և
 Ի քէն հայցեմք:
 Յ. Ղուկասու Աւեդա.
 բանչին:

Ժ

1 19

Քկեր. ԳՅ. Զ. զկնի Խաչի:
 Ա. Գ. Օրհ. ԳՅ. Օգնական.
 Հրո. Յուր. ԴՅ. Դ. Յորժամ
 Ի խաչին: Մէծ. ԿՅ. Մայր
 լու: ՀՏբ. ԳՅ. Իւղարեր.
 Այսօր յարու թիւն. և
 Ի խաչանիչ:
 Ի. կիւրակէ Ի. Շաբաթոց:
 Հարսանիք:
 Լ. Նոյեմբեր. և Տօն աճե-
 նայն Սրբոց:

ՎՄ ՎՍ

Ժ

2 20

ԲՇ. ԳԻ. Սրբոցն՝ Ղուկիա.
 նոսի հօրիւրապեալին,
 Յովսէփայ Աստուածա-
 հօրն, Յովսէփայ արիմա-
 թացւոյն, և բարեկամին

ՎՇ ՎՈ

Քրիստոսի Ղաղարու և
 քերց նորա Մարթայի
 և Մարիամու : Օրհ . Դի .
 Իմաստաւ թիւն երկնա .
 իւր սար : Մի . Դի . Սպէղի .
 Յովսէփ քեղ : ՀՏԲ . Դի .
 Սպէղի . Իւ զաբերից :
 Յ . Մարտանայ իռասին : Տօն
 է Մագըլըտոց : Լ . Յիււ .
 տան համօրէն ննջեցելոց :

(Ս . Պարարագին ' Ի Ս . Աստ .
 ուսածածին , ' Ի վերայ գե .
 րեղճանին Հայր Յովսէփայ) :

ԺԷ

3 21

ԳԶ . ԴՅ . Արբոցն՝ Թէոզի .
 տանի քահանային , Զե .
 նանի ղինաւ որին , Մակա .
 քայ , Եւ զորսեայ և Ռա .
 մեկայ : Օրհ . Մար . ԴՅ . Ս . Ս .
 սօր յիշատակ : Հրո . Մար .
 ԴՅ . Յուսացեալք : Մի . Դ .
 և ՀՏԲ . Մարտիրոսաց :

10

185

⊙ Լ . Լ . Ժ . 00 . ր . 45 :

Խառնակ օգ .

Հ

Լ

Օ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Տ

Խ

ՁԳ

4 22

ԴԶ. ԴԷ. ՊԿ. ք. ՀԵՅ. Ա. Կ. ԳՅ.
 Դ. Օրհնեալ ես Տէր :

17

184

ՁԴ

5 23

ԵԶ. ԵՅ. Արքոց Խարի-
 թեանց և արքոց վկայիցն՝
 Արտեմեայ և Քրիստա-
 փորի եւ երկուց կա-
 նանցն՝ Կալինիկեայ և
 Ակիւլինեայ : Օրհ. Մար-
 ԵՅ. Ժողովեալքս : Հարց.
 Մար. ԴՅ. Սուրբ ես Տէր :
 ՄԷ+. և ՀՏԲ. ԴԷ. Ա. յօր
 ընդ անմարմնոյն :

18

182

ՁԵ

6 24

ՈԷր. ԵԷ. ՊԿ. ք. ՀԵՅ. Հան.
 ԳԷ. Բանդ. Ա. ստուած :
 ՄԷ+. Խաչի Դ Յայնէն :

18

180

ՁԶ

7 25

ՇԲ. ԲՅ. Արքոց երկուսա-
 սան վարդապետացն՝ Ուկ-
 թէոսի, Դիոնէսիոսի,
 Սեղբեսարոսի, Աթա-
 նասի, Կիւրղի երու-
 սաղեմացւոյն, Եփրեմի
 խուրին Ասորւոյ, Բազսղի
 կեսարացւոյն, Գրիգորի
 Նիւսացւոյն, Գրիգորի

19

187

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines within a rectangular border.

Աստուածաբանին , Ե-
պիփանու կիպրացւոյն ,
Յովհաննու ոսկեքերա-
նին և Կիւրղի աղէք-
սանդրացւոյն : Օրհ . սկ .
Որք զարդարեցին՝ Իւր
սար : Մկ . Գյ . Հանդի-
սացեալք : ՀՏբ . սյ . Հրա-
շակերտ : (յԱ. Կէ. անն) :
(Յերեմիային՝ Հրաշատառ Ի
Տաճարն Ս . Յարուսէ. անն) :

ԺԷ 8 26 Ի Կիր . Բի . Ե . զկնի խաչի : Կ . Ե .

ԳԻԻՏ ԽԱԶ : Օրհ . սյ .
Հրաշակերտ՝ Իւր սար :
ՀՏբ . Բյ . Ապաւինեցաք :
Ե . Կիւրսիէ՝ Ե . Եւթա-
Բուց : Հարսանիք :
Յ . Իէմեփրէայ վիային :
ՏՃ . Գ. ասըճ . (Գ. ասըճ ֆոտը-
Բուանայ) :

(Եւթաբոսնիւն և Ս . Պա-
սարագ Ի Ս . Լ . ասասարիւ
Եկեղեցիին՝ որ Ի ստաճարին)

Հ Լ 0

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Տ Գ

Ս. Յարգալէեան . և Տէժու .
հանդէս Թաթոր շարժ շՍ .
Գեղեղճանան Գրիսորոսի) :

ԺԷ

9 27

ԲՆ. ԳՅ. Արքայն՝ Անաստա-
սայ քահանային և Վա-
րոսի . Թէոդորիտեայ և
որդւոց նորա և որք ընդ
նմա կատարեցան : Օրհ .
Մար. ԳՅ. Զարիական : Հրց .
Մար. ԴԻ. Առ քեզ Ս .
տուած : ՄԿ . և ՀՏԷ .
Մարտիրոսաց :

ՏՂ

Տ

ԺԸ

10 28

ԳՆ. ԳԻ. Արքայ Հիպիրի .
քեանց՝ որք ՚ի Սամուտա
կատարեցան : և Արքայն
Սեւեթիանոսի սերաստա .
ցւոյն և Բաբելայ ծերոյն
և աթուռն և շորից
աշակերտաց նորին : Օրհ .
Մար. ԳԻ. Այսօր հրեշ-
տակաց : Հրց . Մար. ԴԻ .
Որ ղհրաշափառ : ՄԿ .
և ՀՏԷ . Մարտիրոսաց :

ՏՃ

Տ

Յ Կ. Ք. Ժ. Գ. Ե. 12:
 Խառնակի օր

Ի 11 29 Դ. Զ. ԴՅ. ՊԿ. ք. ՀԵԴ. Ս. Կ. ԵԵ 2
 առջ. ԳԻ. ա. Սուրբ Աս.
 տուած հայր:

Ի 12 30 ԵԶ. ԴԻ. Սրբոյն Յովհան. ԵԶ 0
 նու Ռսկերեքան հայրա.
 պետին: Օրհ. աի. Որք
 զարդարեցին՝ Իսր սար:
 Մի. և ՀԻ. ԴԻ. Սրեդի.
 Որ յանակիղքն:

Ի 13 31 Ուր. աչ. Պա՛հ. ք. ՀԵԴ. Հան. ԵԵ 7
 ԴՅ. Որ փառօք Հօր:
 Մի. Խաչի Ի Յայնէն:

ՆՈՅՆՄԲԵՐ 30

ՏՃ. ԹԵՐԻՆԻ ամի :

Ի Գ 14 1

Շք. ամի. Տօն ամենայն սրբ. բոց՝ հնոց և նորոց, յայտից և անյայտից : Օրհ. ԳՅ. Երանելի սուրբ : Հրօ. Մար. ԴԻ. Առ քեզ Աստ. Մեծ. ԴԻ. Նահապետայ. Ող. Մարգ. ԴՅ. Որ առևտաւ. շոր : Տ. Վրդօ. ԴՅ. Ա. յսօր երկնայնոցն : ՄԻԿ. ԴԻ. ՅԻ. շատակ Բրիստոսի. և Որք եկեալ եմք : ՀՏԲ. ան. Սուրբ ես Տէր. և Ի քէն հայցեմք : Յ. Կողմայի և Դաժանորի :

Ը Կ

Ի Դ 15 2

Խ Կիր. ԲՅ. Ը. զկնի Խաչի. Ա. Գ. Օրհ. ԲՅ. Օրհնեւ. ցուք : Հրօ. Յար. ԴԻ. ւ.

Ը Լ

Որ զամենազօր : Մեծ.
 Դի. Աստուածածին մայր
 և : ՀՏԲ. ԲՅ. Չայն աւե.
 տաւոր : Զ. Կիւրակե Կ.
 Եւթաւնայ. Հարանիս :

ԻԷ 16

3 ԲԶ. ԲԻ. Արքայն՝ Ստեփան.
 նասի Հառվմայ Հայրա.
 սկեանն, քահանայից,
 Սարկաւապոց եւ ժո.
 զովորոց : Օրհ. Մար. ԲԻ.
 Ե նորհեաւ Հոյ. Մար. աՅ.
 Զքեղ արդար : Մի՛ք ԴՅ.
 Տնծայ այսօր : ՀՏԲ. ԴԻ
 Մարտիրոս և վկայ :
 Տօժ. Տրե (օր 30) :

ԵՂ

Գ

ԻԸ 17

4 ԳԶ. ԳՅ. Արքայն՝ Ակիլի.
 սիմեայ եպիսկոպոսին,
 Յովսէփայ քահանային,
 Այիթալայ սարկաւա.
 դին և Պղատանի վկային :
 Օրհ. Մար. ԳՅ. Զարիա.
 կան : Հոյ. Մար. աԿ. Սուրբ
 Աստուած արարիչ : Մի՛ք.
 և ՀՏԲ. Մարտիրոսայ :

ԵՂ

Գ

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in approximately 15 horizontal lines within a rectangular border.

Հ Լ 0

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Տ Գ

ԻԷ 18 5

ԴԶ. ԳԷ. ՊԿ. ք: ՀԵՅ. Ա. Կ. ԳԷ. Բ. Ա. Ժ քարձրեալ : ՏՃ. Մոսկարբէճ (օր 30): և Տարեմուտ 1888 Թոսա- իանի և Հիճրէլի :

Վ 11

⊗ Ծ. Լ. Ժ. Լ. Բ. ԿԿ. Հոցմուսք և. անձրեւք

ԻԷ 19 6

ԵԶ. ԴԺ. Արբոց հայրապե- տացն՝ Մետրոփանոսի, Աղէքսանդրոսի և Լ. Պո- ղոսի խոստովանողին և սրբոց նօտարացն՝ Մար- կիանոսի և Մարտիրո- նի: Օրհ. Մար. ԴԺ. Ա. յօր յիշատակ: ՀԵՅ. Մար. ԴԺ. Որք հաղորդեցան: Մի+. ԴԺ. Ա. յօր երկնայնոցն: ՀԺ. ԳԺ. Հանդիսացեալք: ՀԲ. Քասղա (օր 30) :

Ե 15

ԻԷ 20 7

Ուր. ԴԷ. ՊԿ. ք: ՀԵՅ. Հան. ԴԷ. Յաւիտենից : Մի+. Խաչի Դ Յայնէն : (Յերէլիոյի Ժամերգոսալիան

Ե 16

և նախապահի ՚ի Ս. Հրեշ-
տակապետի եկեղեցի) :

Է 21 8

Շք. աշ. Արքայ Հրեշտա-
կապետացն՝ Գաբրիելի
և Միքայելի և ամենայն
երկնային զօրաց : Օրհ.
Բի. Որ յանկից՝ իւր սար:
Մեծ. Գի. Մայր և կոյս:
ՀՏք. աշ. Սուրբ ևս Տէր.
և Երկնաքաղաքացին :
Յ. Միտայելի Հրեշտակա-
պետին և ամենայն երկնային
զօրաց : Լ. Ընծայուհի Ս.
Աստուածածնի :

2 12

(Ժամերգութիւն և Ս. Պա-
պարտի ՚ի Ս. Հրեշտակապետի
եկեղեցի) :

Տ Ր Է

Թ 22 9

Ի Լիբ. աշ. Թ. զկնի Խաչի :
Ա. Գ. Օրհ. աշ. Երգե-
ցեք : Հր. Յար. Դի. Բ.
Այսօր ցնծան : Մեծ.
Դի. Աճաճին պայծառ :

0 10

Հ

Լ 0

ՆՈՅՆՄԱՅԻՐ

Տ 9

ՀՏԲ. Ե՛ի. Յարուցեալ. և
Սքանչելի հրեշտակն ։
Է. Կիւրաիէ Է. Շաբաթոաց
Հարսանիք ։

Յայսմ. Տրէ (օր 30) ։

Բ 23 10

ԲԶ. ԲԶ. Արքայն՝ Մելիտոսի
Անտիոքայ հայրապետին,
և Մինասայ եգիպտաց-
ւոյն և միւս Մելիտոսի
եպիսկոպոսին, Բուրայ
քահանային և Եփեսոս
սարկաւազին ։ Օրհ. Մար.
ԲԶ. Օրհնեն զքեզ ։ Հրո.
Մար. Ե՛ի. Որ բարձրեալդ
ես ։ Միք. և ՀՏԲ. Մար ։

Ն 17

☉ Աղեղնատուն Ժ. 8. ր. 16.
ՏՃ. Պարճի Գալս ։

Դ 24 11

ԳԶ. ԲԷ. Արքայն՝ Դեմետ-
րեայ վկային և Բասիլիս-
կոսի քահանային ։ Օրհ.
Մար. ԲԷ. Ենորհեա մեզ ։
Հրո. Մար. ԲԷ. Անտիա-
կալ ։ Միք. և ՀՏԲ. Մար ։

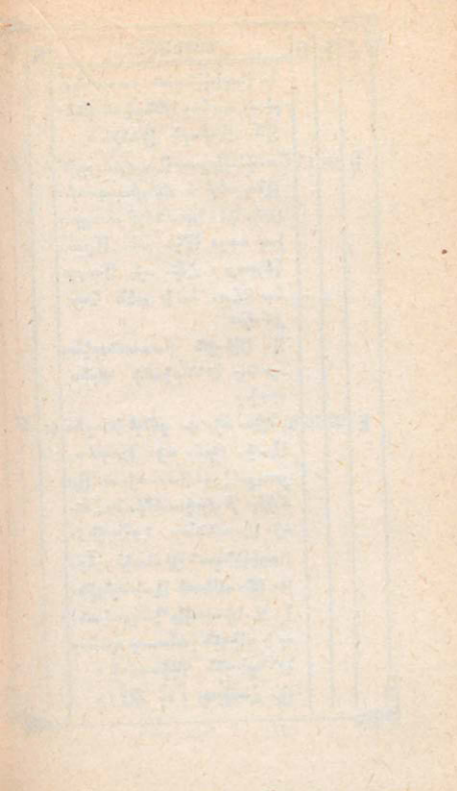
Վ 19

և Բարեկէնդան Ժառանգ-
 րէայ պահոյ Մնեղէան Բնի :
 ՏՃ. Աշտի Կիւնի :

Է 28 15

Շք. Դի. Արքայ Առաքելոցն՝
 Անդրէի և Փիլիպպոսի :
 Օրհ. ԳՅ. Երանելի սուրբ :
 Իւր սար : Մի. ան. Աշա.
 Կերաք : ՀՃ. ան. Սուրբ
 Էս Տէր. և Ի քէն հայ.
 ցեմք :

Ս Ը

Յ. Սիւրբն Քառանորէայ
 պահոյ Մնեղէանն Բրիս-
 փոսի :

Է 29 16

Ք Կիր. ան. Ժ. զկնի Խաչի :
 Ա. Գ. Օրհ. ան. Երգես.
 քուք : Հրո. Յար. ան. Ե. Որ
 Էկիր 'ի փրկութիւնն ՀՃ.
 ան. Որ անճառ. (Երեւն) :
 Բարեկէնդան Յիսակի պահոյ :
 Յ. Մաքիէոսի Աւեմբրնի :
 Լ. Ա. Կիւրաիէ Գալստեան,
 որ է սիւրբն Խաճառք պահոյ
 Մնեղէանն Բրիսփոսի :
 Ա. Հախրայ (օր 30) :

Ս Ը

Հ

Լ

0

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ

Տ

Գ

Թ

30

17

Բ. Զ. ակ. Ա. օր պահոց Յիսու
 Հոյ. Ա. Գ. Դ. Բ. Հարցն մե-
 րոց Աստուած օր 'ի նեղ
 Լ. Անդրեէ Առաքելոյն:

14

55

Ժ

1

18

Գ. Զ. Բ. օր պհց. Յիսու
 Հոյ. Ա. Գ. Դ. Բ. Գ. Օրհ-
 նեալ եօ յաւիտեան :
 Լ. Գեղեթեթեթ :

12

52

ԺԳ

2

19

Գ. Զ. Բ. Գ. օր պհց. Յիսու
 Հոյ. Ա. Գ. Դ. Բ. Գ. Ռր յա-
 մենայնի ցուցիք :

10

50

ԺԵ

3

20

Ե. Զ. Գ. Դ. օր պհց. Յիսու
 Հոյ. Ա. Գ. Դ. Բ. Գ. ԶԶմար-
 տապէս :

17

57

(Յերեկոյնի նախաբանի՝ ակ.
 Ռր նախիմաց) :

⊕ Լ. Լ. Ժ. 16. Բ. 33:
 Խառնակ օր.

ԺԶ

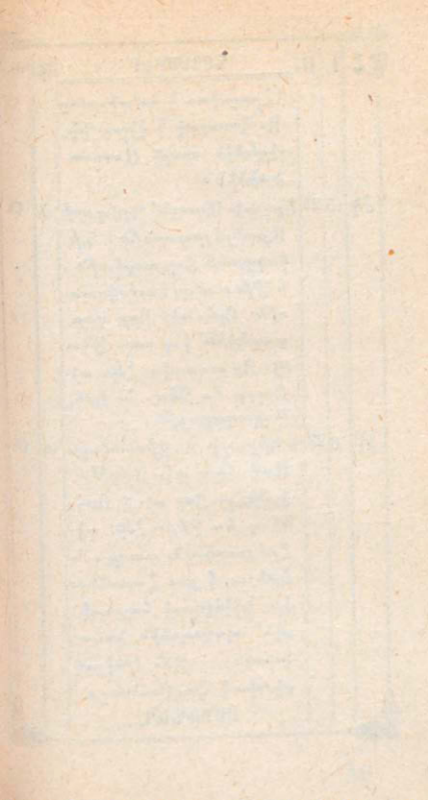
4

21

ՔՈւր. Գ. Ե. օր պհց. Յիսու
 Ընծայումն Ա. Աստուա-
 ծածնի 'ի տաճարն ևս Յ.
 Օրհ. Գ. Ե. Երկեցէք՝ Իւր-
 սար: ՀԵ. Դ. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե. Ե.

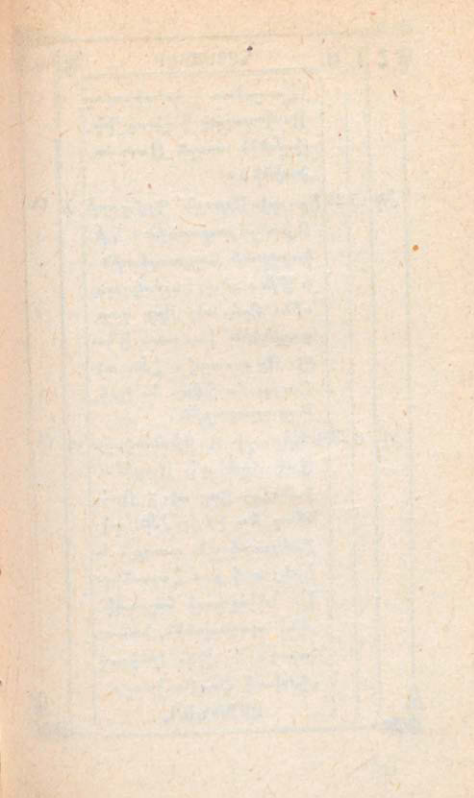
14

54

Հ	Լ	Օ	ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ	Տ	Գ
Թ	30	17	Բ. 2. ակ. Ա. օր պահոց Յիսու Հրո. Ա. Կ. Դ. Բ. Հարցն մե- րոց Աստուած օր 'ի նեղ Լ. Անդրեէ Առաքելոյն:	14	54
Ժ	1	18	Գ. 2. Բ. Բ. օր պհց. Յիսու Հրո. Ա. Կ. Դ. Բ. Գ. Օրհ. նեալ ես յաւիտեան: Լ. Գեղեթեթեր:	12	52
Ժ	2	19	Գ. 2. Բ. Գ. օր պհց. Յիսու Հրո. Ա. Կ. Դ. Բ. Որ յա. մենայնի ցուցեր:	10	50
Ժ	3	20	Ե. 2. Գ. Գ. օր պհց. Յիսու Հրո. Ա. Կ. Դ. Բ. Գ. Զ. Ըմար. տապէս: (Յերեկոյն նախապօծակ'ակ. Որ նախիմաց):	17	57
			⊕ Լ. Լ. Ժ. 16. Բ. 33: Խառնակ օր		
Ժ	4	21	Քնար. Գ. Ե. օր պհց. Յիսու Ընծայումն Ս. Աստուա. ծածնի 'ի տաճարն: Եւ Յ. Օրհ. Գ. Ե. Երպեցէք' Իւր սար: ՀԲ. Դ. Եր Սիծես	17	57

2 1. 0

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

S 9

(Հրաշատառ և հանդիսաւոր
Ս. Պատարագ 'ի Վերայ Գե-
րեղմանին ստաբ Աստուա-
ծածին) :

27

5 22

ՇԲ. ԴՅ. Սրբոցն՝ Գրիգորի
Սքանչելագործին, Նի-
կողայոսի հայրապետին,
և Միւռանայ Եպիսկոպո-
սին: Օրհ. ակ. Որք զար-
դարեցին՝ իւր սար: Մի՞-
բՅ. Որ լուսով: ՀՃԲ. ւՅ.
Սուրբ եւ Տէր. և Երկ-
նաքաղաքացին:

18

5A

28

6 23

Ք կիր. Դի. Ա. Յիսնակաց:
Ա. Գ. Օրհ. Դի. Յաղթա-
կան: ՀԵՅ. Յար. ւՅ. Բ. Օրհ-
նեալ եւ Տէր: ՀՃԲ. Դի.
Հրեշտակացն դարք. և
Հրեշտակ. բո: Հարանի՛ս:
Լ. Նիկողայոսի հայրապե-
տին՝ պաշտպանին նաւա-
վարաց: ՏՃ. Ետրագ
սէօթի-տի փորձուհաւ:

19

5A

ԸՄՅՌՆԱՂ

Հ Լ 0

ՄՈՒՀԱՐՐԷՄ

Տ Գ

ԺԷ

7 24

ԲԶ. աՅ. Արքոց կուսանայն՝
 Յուլիանեայ եւ վլասի-
 լուհւոյ : Օրհ. Մար. աՅ.
 Ժողովեալքս : Հրո. Մար.
 Բի. Օրհնեմք զքեզ : Մի*
 և ՀՏբ. դի. Յիշատակ Քսի
 Լ. ԱՏբբոսիոսի էպիսկոս :

Ը. Ը.

ԺԸ

8 25

ԳԶ. աի. Արնը ունկիանոսի
 քահանային եւ սրբոցն՝
 Տարազրոսի, Պրոսիոսի,
 Անդրանիկոսի, Ոնեսի-
 մեայ եւ այլոց աշակեր-
 տացն սրբոյն Պողոսի : Օրհ.
 դի. Իմաստու թիւն երկն.
 Իւր սար : Մի* և ՀՏբ. աի.
 Աշակերտք Քրիստոսի :
 Լ. Յղութիւն Ս. ԱՏածնի :

ԸՎ ԸՎ

ԺԹ

9 26

ԴԶ. ԲՅ. Պհ.ք : Հրո. Ա.պ. դՅ.
 Լ. Տէր Աստուած մեր :

ԸԸ ԸԸ

ԺՐ

10 27

ԵԶ. Բի. Արքոցն՝ կղեմայ
 հայրապետին եւ Բագա-
 բատայ Տառսմենոյ եպիս-
 կոսոսին : Օրհ. Մար. Բի.
 Ծնորհեա մեզ : Հրո. Մար.

ԸԸ ԸԸ

43. Որ զանչափքու Միտ.
 և ՀՏԲ. 43. Մանկոււնքնոր:
- Դ 11 28 Ուր. 43. Պաւք: Հրո. Հան. Ե՛.
 Ե՛. Որ Թաղաւորոյ Ես: Միտ. Խաչի Դ Յայնէն: (Յերէկոյին նախարօնաչի՝ 43. Երանելի սուրբ):
- Ե Կ. Գ. Ժ. Լ. Բ. 47: փոփոխական եցանակ
- Խ 12 29 ԽՇԲ. 41. Սրբոյ ԱՌԱՔԵ. ԼՈՑ Է ԱՌԱՋԻՆ ԼՈՒ. ՍԱԻՈՐԶԱՑՆ մերոյ ԹԱ. ԴԵՈՍԻ Է ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԷ. ՈՍԻ: ՕՐԿ. 43. Երանելի սուրբ Աւար. Խար սար: Թագ. յաւ: Ա յօր գառք: Միտ. աչ. Աշակերտք: ՀՏԲ. աչ. Սուրբ Ես Տէր. Ե Ի քէն հայցեմք:
- ԻԲ 13 30 ԽԿԻՐ. ԴՅ. Բ. Յիսնակայ: Ա-Գ. ՕՐԿ. ԴՅ. Օրհնես. յուք: Հրո. Յար. աչ. Գ. Անակիղքն: ՀՏԲ. ԴՅ. Որ

Ե՛ Ե՛

Ե՛ Ե՛

Ե՛ Ե՛

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a title or header.

Second block of faint, illegible text, likely a subtitle or a section header.

Main body of faint, illegible text, appearing to be several lines of a document or list.

Ի վերջ ես: Հարանիս:
 Յ. Ա՛րքէի Արարելոյն:
 Հր. Խանուհիս՝ որ է Գան,
 Կիւ պայրածը:

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 31

ՏՃ. Քէանուհի է ԱԿԼՑ

ԻԴ 14

1 ԲԶ. ԴԻ. Արքոցն՝ Գեներալիսի ԸՄ ԳՄ
 եպիսկոպոսին և Մերկե-
 րիսի զինաւորին. Յա-
 կովկայ և Իրաւափառայ:
 Օրհ. Մար. ԴԻ. Ի յի.
 շատակաւ Հրո. Մար. ԳԻ.
 Չինուորու թիւնք: ՄԻԿ.
 և ՀԵ. աջ. Չինաւորն
 Քրիստոսի:

ԻԴ 15

2 ԳԶ. աջ. Արքոցն՝ Կուռ. ԸՂ ԳՂ
 ներլիսի հարիւրապետին

Հ Լ 0

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Տ Գ

և Շմաւանի ազգականին
 Քրիստոսի և Պօղիկաբայա-
 սի հայրապետին Զմիւռ-
 նիոյ և սրբոց վկայիցն՝
 որք յԱրեւելս կատարե-
 ցան: Օրհ. Մարտ. աջ. Ժ.՝
 զովկաւքս: Հրո. ՂԾՅԹ.
 նասնիցն աստ՝ Դի. Որ Դի
 հօրէ: Մի. և ՀԺ. աջ.
 Աշակերտք Քրիստոսի:

ԻԷ 16

3

ԴԶ. աջ. Պհ.ք: Հրո. Ա.ո. ԴԶ.
 Է. աշո. Որ զերիս ման,
 կուենն:

ԲԳ

ԲԳ

Տօժ. Բաղոյ (օր 30):

ԻԸ 17

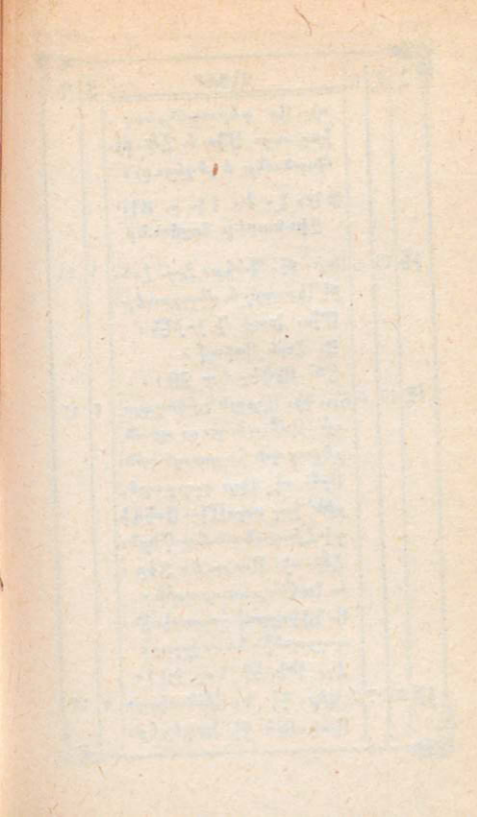
4

ԵԶ. ԲԶ. Արոց հարցն Է-
 դիպտացւոց՝ Պօղոսի,
 Պօղայ, Մակարայ,
 Եւագրի, Յովհաննու
 Գբնեցւոյն, Յովհաննու
 կարճահասակին, Նեզո-
 սի, Արսենի, Արիանու,
 Դանիելի, Սրապիոնի,
 Մակարիոսի, Պմենի և
 այլոց սրբոց Հարց: Օրհ.

Բ.

Զ.

այ. Որ գերազանցեալ.
 Իւր սար: Մի*. և ՀՏ. ՔՅ.
 Պարծանք եկեղեցւոյ:

● Ծ. Լ. Ժ. 14. ր. 51.
 Չիւնաբեր հոցմուներ

ԻԷ 18 5 Ուր. Քի. Պահ.բ: Հոյ. Հան.
 Քի. Արարիչ և մարդասէր:
 Մի*. Խալի Դ Յայնէն.
 Յ. Հօրն Սաբայի:
 ՏՃ. Սեֆեր (օր 29):

ԻԷ 19 6 Շք. ԳՅ. Սրբոյն Նիկողայո.
 սի Զմիւռնացւոյ սքան.
 չեւադործ հայրատեալին:
 Օրհ. աի. Որք զարդարե.
 ցին՝ Իւր սար: Մի*. Ստեղծ
 րի. Հիացան անմարմինքն:
 ՀՏ. այ. Սուրբ ես Տէր.
 և Երկնաքաղաքացին:
 Յ. Նիխուլայոսի հայրատեալին,
 պաշտօտնին նաաւաւորաց:
 Հր. Թեբեթ (օր 29):

ԻԷ 20 7 Ք Կիր. Գի. Գ. Յիանակաց:
 Ա. Գ. Օրհ. Գի. Երգեցէք:

Հրո. Յար. ԲՅ. Բ. Որ թա.
գաւորդ ես : ՀՏԲ. ԳԻ.
Առեալ և մեր :
Բարեկէնդան Ս. Յանձնապ
պահոյ :

ԲԶ. ԴՅ. Պահ.ք: Արքոցն՝
Մինասայ, Երմոզինեայ,
Գրաբոսի եւ կամուոր
աղքատացն Յովհաննու
և Ալէքսիանոսի : Օրհ.
Մար. ԴՅ. Ա. յօր յիշա.
տակ : Հրո. Մար. ԲԻ. Որք
ի մարտի : ՄԻ*. և ՀՏԲ.
Մարտիրոսայ :
(Յերեկոյի՛ն Նախաթմաի .
այ . Որ նախխմայ) :
Լ. Թո՛ւմայի առաքելոյն :

ՔԱՂՈՅ

ՔԳ. Զ. ԴԻ. Պհ.ք: Յղա.թիւն
Ս. Ա. Տաճնի ՚ի յԱննայէ :
Լա Յ. Օրհ. ԳԻ. Երգեցէք.
Խր սար : ՀՏԲ. ԴՅ. Նորսիօն :
Յայտ. Գաղոյ (օր 30) :

Զմեռնամուտս և արեւադարձ
 Այծեղևեր : Յերեկն սխանի
 երիարէլ և գիշերն իարձանալ :
 Տճ . Ինգիլսպու շիկեւի .
 իամ . ելիկիւ արդային՝ որ
 է սիլիքն քառասուն առաքյ
 առաջնոյ ճասին յՆերսն՝ և
 իւր Գարագուշ (Չեմկերի) :
 Կիւն արեօնիւմիւ Փոսր-
 Րոսնաուց :

(Հրաշագիտաւ և հանդիսաւոր
 Ս. Պարտարագի՛ ՚ ՎերայԳերեղ
 Տանին Ս. Աստուածածնի) :

Յ Այծեղևարն . Ժ . 22 . ր . 26 :
 Տճ . Պարճի ճէպի :

Բ 23 10 ԲԶ . ալ . Պահ . ք : Հրո . Ա . Կ . Դ ի . 7 27
 ա . Աստուած հարցն մե :

Գ 24 11 ԵԶ . ալ . Պահ . ք : Արքայն՝ Կ 28
 Եւսարաափոսի , Օգսնն
 ափոսի , Եւգինէոսի , Ուլ-
 րեսաէսի և Մարգարիո-
 սի : Օրհ . Մար . ալ . Յա .

մենայն ժամ: Հրո. Մար.
 ԳՅ. Որք զտանջանա: Մի.
 և ՀՏ. Բի. Որ զհուր սիրոյ:

Ս. Ք. Ժ. 17. Բ. 54:
 Խառնակ եցանակ

Գ 25 12

Ուր. ԲՅ. Պհք: Հրո. Հան.
 ԳՅ. Օրհնեմք զքեզ:
 Մի. Խալի Դ յայնէն:
 (Յերեկոյին՝ Նախաբանակ.
 Գի. Յաղթող և սուրբ):
 Լ. Մնանք Տեառն Յնի:

Ը ԸԸ

Է 26 13

Շք. Բի. Սրբոցն՝ Յակոբայ
 ՄԾբնայ Հայրապետին,
 Մարուդէի Քգնաւորին
 և Մելիտոսի Լպիսկոպո-
 սին: Օրհ. Գի. Յաղթող
 և սբ. Իւր սար: ՀՏ. աչ.
 Սուրբ ևս Տէր. և Երկ-
 նաբաղարացին:
 Լ. Սաբիմնոսի նախա-
 շնային:

Գ ԸԳ

Ը 27 14

Ք կիր. ԳՅ. Դ. Յիանակաց:
 Ա. Գ. Օրհ. ԳՅ. Օգնական:

Ը ԸԴ

Հրո. Յար. Բի. Բ. Անսկիղբն
Աստուած: ՀՏբ. Գի. Փա.
աւարեալ է քո յարու:
Հարանիք:

Լ. Յու. Աւեփարանիքն:
ԲԶ. Գի. Արբոցն՝ Իգնատի.
ոսի և Ադդէի հայրա.
պետացն և Մարու թայի
Եպիսկոպոսին: Օրհ. Մար.
Գի. Ա. յօր հրեշտակաց:
Հրո. Մար. ԴՅ. Որք հաղոր.
դեցան: Մի. և ՀՏբ. ԴՅ. Որ
հրաւիրեցեր զ. յառաջա:
Լ. Մանյանն Բեթլէհէֆ:

Է 28 15

Վ Օ

ԳԶ. ԴՅ. Արբոցն՝ Թէոպոմ.
պայ Եպիսկոպոսին եւ
Թէոֆանայ վկային և շո.
րից զինուորացն՝ Բասո.
սի, Եւսեբի, Եւտիքի և
Բասիլիդեայ: Օրհ. Մար.
ԴՅ. Ա. յօր յիշատակ: Հրո.
Մար. ԴՅ. Յուսացեալ քն:
Մի. և ՀՏբ. Մարտիրոսաց:
Ա. Արամ (օր 30):

Է 29 16

Վ Օ

Հ Լ 0

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Տ Գ

Թ 30 17

ԴՆ. ԴԻ. Պահք: Հրո. Ադ.
 ուր. ԴԻ. Բ. Օրհնեալ տէր
 Աստուած :

Յ. Դանիէլ. Տարգարէի և
 երէց Տանկուն :

17 07

Ժ 31 18

ԵՆ. ԵՅ. Սրբոց կուսանացն՝
 Ինգոսի և Գոմնայի և
 Գղերիկոսի քահանային
 և երկուց բիւրուցն՝ որք
 այրեցան յեկեղեցին Նի.
 կոմիդացւոց: Օրհ. Մար.
 ԵՅ. Ժողովեալքս: Հարո.
 Մար. ԴՅ. Սուրբ Ես Տէր:
 ՄԻ. և ՀԺ. ԴԻ. Ա. յօր
 ընդ անմարմնացն :

Լ. Սէղբէօքրոսի Հոռվճայ
 Կայրապէտին :

18 02

Ժ 1 19

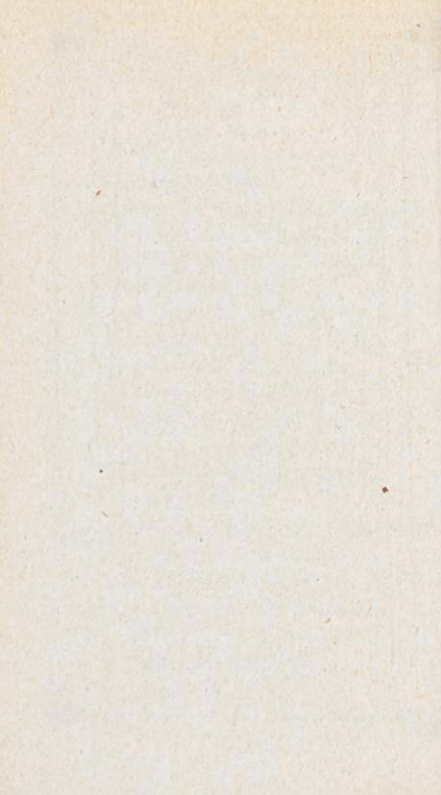
Ուր. ԵԻ. Պհք: Հրո. Հան.
 ԳԻ. Բանդ. Աստուած :
 ՄԻ. Խաչի Ի Յայնէն :

Լ. Յոաննասար և Տարէմասար
1915 Թոռախանին ըստ Դոր
 Տօմարի, և Տօն Տեօրէնու-
 Ռէան Տէտուն :

19 00

☺ Լ. Լ. թ. 2. ր. 40:
Յրտաշուհչ հոցմուհք

ԺԲ 2 20 Շբ. ԲՅ. Արբոյն նախալկայ Վ Ծ

և 'ի ֆրիտոս հաւատա-
ցեալ անդրանիկ թագա-
ւորին մերոյ՝ ԱՅԳԱՐՈՒ:
Օրհ. ւի. Որ զերկնաւոր-
իւր սար: ՀՏԲ. ւՅ. Սուրբ ես
Տէր. և Երկնաքաղաքաւ

ԺԳ 3 21 Թ Կիր. Բի. Ե. Յիսնակայ: Վ ՕԿ

Ա. Գ. Օրհ. Բի. Փարաւօն:
Հրո. Յար. ԳՅ. Բ. Փառա-
ւորեալ որդի: ՀՏԲ. Բի.
ֆրիտոս յարեաւ. Առա-
ւօտեան. և Կանխեցին:

ԺԴ 4 22 ԲԶ. ԳՅ. Արբոյն՝ Արբա- Վ ՕԸ

համու, Խորենայ և ա-
նարծաթ բշթկոցն՝ Կող-
մայի և Դամիանոսի և
Աստուածաբոյ զկային
Օրհ. Մար. ԳՅ. Չարիական:
Հրո. Մար. Դի. Առ քեզ
Ա. Ծ. Մի. և ՀՏԲ. Մար:

Չ

Լ 0

ԴԵՎՏԵՐՈՆ

Տ 9

Նախապահակի . ԴՅ . Յաղթող
գտաւ :

ԺԵ

5 23

ԳԶ . ԳԴ . Արքայն՝ Դաւթի
մարգարէին և Յակոբայ
Տեառնեղբայր Առաքե-
լոյն : Օրհ . ԴՅ . Յաղթող
գտաւ՝ Իւր սար : Թագ .
յաւիտ . Այսօր գառք :
Մեծ . ԴՅ . Առաւօտ խա-
ղաղութեան : Մի . և
ՀՏԲ . ԴՅ . Օրհնեցէք զՏէր :

19 01

ԺԶ

6 24

ԴԶ . ԴՅ . Պէք . Հոյ . Ար . ԴԴ .
Գ . Հարցն մերոց : Նախա-
պահակի . ԳԴ . Նահատակ :
Յ . Ճրագալոյց Օնեղէան :
Լ . Յայտնաբերան Տեառն :

5 70

ԺԷ

7 25

ԵԶ . ԴԴ . Արքայն Սանփան
նստի Նախաարկաւա,
գին և առաջին մարտի,
բոսին : Օրհ . ԳԴ . Նահա-
տակ . Իւր սար : Թագ .
յաւիտ . Այսօր գառք :
Մի . և ՀՏԲ . ԴԴ . Նախա-
արկաւադ :

51 71

Յ. Ծնունդ Տէառն և ուարի
 է նոյա Դիւլ և յլորսն Յոան.
 ուարի :

ԺԵ 8 26 Աբ. աջ. Պհ. ք: Հրո. Հան. ԸԸ Կ

ԴՅ. Որ փառօք Հօր :
 Մի. Խալի Դ յայնէն :
 Նախաբօնի. ԴՅ. Յնծայ
 այսօր :

Ս. Ք. Ժ. 11. Բ. 24:
 Խառնակ օր

ԺԲ 9 27 ՇԲ. Կի. Արքոց Ա. աքեւոցն ԸԸ Կ

Պեարոսի և Պօղոսի: Օրհ.
 ԴՅ. Յնծայ այսօր Դ-ր աւր :
 Թագ. Կա: Ա. յօր դասք:
 Մի. Դի. Սրէշի. Որ ար
 փիահրաշ: ՀՏԲ. աջ. Աբ. և
 Տէր. և Ի. քէն հայցեմք
 Յ. Սրէիաննոսի նախալը.
 Իայն :

Դ 10 28 ՔԱ/Բ. ԲՅ. Զ. Յիսնակաց: ԸԸ Կ

Ա. գ. Օրհ. ԲՅ. Օրհնեո.
 ցուք: Հրո. Յար. Գի. Բ.
 Նախայաւ խեան : ՀՏԲ.
 ԲՅ. Ա. յօր դուարճացան :

Նախափոխակի. Դի. Որ Էնն
յէու թեան :

Ի 11 29

ԲԶ. Բի. Արքայ Որդւոյն
Որոտման՝ Յակովբայ Ա.
ու արեւոյն և Յովհաննու
Աւետարանչին : Օրհ. Դի.
Որ Էնն յէու թեան. Իտ
սարս թագ. յաւ. Ա. յսօր
գասար : Մեծ. Դի. Աստ.
ու անձամբին ամալ լուսաս
Մի. և Հճբ. Դի. Ստեղծ.
Որ յանստուեր :

50 70

(Հանդիսաւոր Ա. Պապա.
բագ և Բագոր Ի Ստեղծ
Յակովբ) :

Բարեկէնդան Ա. Ծննդէան
պահոց :

Ի 12 30

ԳԶ. Գի. Ա. օր պհոց. Ծննդ. :
Հոց. Ա. Կ. Դի. Կ. Օրհ.
նեալ Տէր :

57 77

Ի 13 31

ԴԶ. Գի. Բ. օր պհոց. Ծննդ. :
Հոց. Ա. Կ. Դի. Ե. Օրհնեալ
և Տէր :

57 77

ՏԱՐԵԴԱՐՁՔ ԾՆՆԴԵԱՆ
ԳՍՀԱԿ. ԵՒ ԹԱԳԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ԿԱՅՍԵՐԱՅ ԵՒ ԹԱԳԱԻՈՐԱՅ

ՅԱՆՈՒՄ

14. - 55° Տար. Ծննդ. Վիլհելմ Բ.
Կայսեր Գերմանիոյ :

ՓԵՆՐՈՒՄ

13. - 53° Տար. Ծննդ. Ֆրսինանս
Թագա. Պուլկարիոյ :

ՄԱՐԻ

5. - 1° Տար. Գահա. Կոստանդին
Թագաւորին Հելլենաց :

ՍԱՐԻ

8. - 75° Տար. Ծննդ. Կարոյ Բ.
Թագա. Ռուսմանիոյ :

14. - 3° Տար. Գահակալութեան
 ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ
 ՄԷՀԷՄՄԷՏ ՐԷՇԱՏ Ե.
 ԿԱՅՅԵՐ ԹՈՒՐԳԻՈՅ :
23. - 4° Տար. Գահակ. Ժորժ Ե.
 Թագա. Բրիտանիոյ եւ
 Կայսեր Հնդկաստանի :

Մայիս

4. - 28° Տար. Մննդ. եւ Գահակ.
 Ալժօնս ԺԳ. Թագաւո-
 ռին Սպանիոյ :
6. - 28° Տար. Մննդ. Նիֆոլա Բ.
 Կայսեր Ռուսիոյ :
10. - 48° Տար. Գահակ. Կարոյ Բ.
 Թագա. Ռուսմանիոյ :
- 14 - 18° Տար. Թագադ. Նիֆոլա Բ.
 Կայսեր Ռուսիոյ :
21. - 48° Տար. Մննդեան Ժորժ Ե.
 Թագա. Բրիտանիոյ եւ
 Կայսեր Հնդկաստանի :
26. - 47° Տար. Թագադ. Ֆրանս-
 ետզէժ Ա. Կայսեր Աւստր-
 սո-Հոլանդարիոյ :

28. - 11° Տար. Գահ. Բեթեր Գա-
րաեորկէվիչ Ա. Թագա-
ւորին Սերպիոյ :

Յուճիս

2. - 26° Տար. Գահա. վ. իլիէլմ Բ.
Կասեր Գերմանիոյ :
16. - 70° Տար. Ծննդ. Բեդեր Գա-
րաեորկէվիչ Ա. Թագա-
ւորին Սերպիոյ :
21. - 137° Տարեդարձ Անկախութեան
Միացեալ - Նահանգաց
Ամերիկայի (1777) :

Յուլիս

1. - 123° Տար. Հաստատութեան Հան-
րապետութ. Գաղղիոյ :
10. - 6° Տար. վ. երահաստատութ.
Օսմանեան ՍԱՀԾԱՆՍ.-
ԴՐՈՒԹԵԱՆ (1908) :
17. - 14° Տար. Գահ. վ. իֆթոր Էմ-
մանուէլ Գ. Թագաւո-
րին իսպիոյ :

21. - 48° Տար. Ծննդ. Կոստանդին
Թագաւորին Հելլենաց :

Օգոստոս

1. - 53° Տար. Գահակ. Նիֆուա Ա.
Թագա. Գարասաղի :
2. - 27° Տար. Գահակ. Ֆերսինանս
Թագա. Պուլկարիոյ :
5. - 84° Տար. Ծննդեան Ֆրանս -
Եոզէժ Ա. Կայսեր Աւրս-
տո-Հունգարիոյ :
18. - 34° Տար. Ծննդ. Վիլհելմինա
Թագուհւոյն Հոլանսայի :
29. - 69° Տար. Ծննդ. ՕԳՈՍՏՍՓԱՌ
ՍՈՒԼԹԱՆ ՄԷՀԷՄՄԷՑ
ԲԷՇԱՏ Ե. ԿԱՅՍԵՐ ԹՈՒՐ.
ՔԻՈՅ • (Ծնեալ 1570.
Շէվվալ 51) •

Սեպտեմբեր

12. - 72° Տար. Ծննդ. Նիֆուա Ա.
Թագա. Գարասաղի :

Հոկտեմբեր

21. - 20° Տար. Գահակ. Նիֆոլա Բ.
Կայսեր Ռուսիոյ :

29. - 45° Տար. Ծննդ. Վիթթոր Էմ-
մանուէլ Գ. Թագաւորի
Իսպիոյ :

Նոյեմբեր

10. - 25° Տար. Գահ. Վիլհէլմինա
Թագուհի. Հոլանսայի :

19. - 68° Տար. Գահակ. Ֆրանսն-
Եղէժ Ա. կայսեր Աւրս-
տրո-Հունգարիոյ :

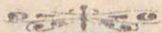
Դեկտեմբեր

6. - Տօն անուանակոչութեան Նի-
ֆոլա Բ. կայսեր Ռուսիոյ :

ՆՇԱՆՔ ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՄԱՐԻՆ

0	Υ	Խոյ	0°
1	Ϟ	Յո-Լ	30
2	Π	Երկու-որ	60
3	Ϟ	Խէյգէպէն	90
4	Ω	Ա-ի-ծ	120
5	η	Կոյս	150
6	⊥	Կշէր	180
7	⊘	Կարիճ	210
8	↔	Աշէշու-որ	240
9	↔	Այծէշէր	270
10	≈	Չրհոս	300
11	≈	Չո-հն	330

ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ
ԵՐԵՒԵԼԻ ԱՆՑԻՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

Ի ստեղծմանէ աշխարհի մինչև ցայժմ են ամք .	7559
Ի ջբհեղեղէն .	5077
Ի սկզբնաւորութենէ անբու թեանս Հայոց ՚ի Հայկայ .	4021
Ի գիւտոյ ապակոյ .	5554
Ի սկզբնաւորութենէ թաղաւո րութեանս Հայոց ՚ի Պարուրայ .	2663
Յերկրորդ նորոգութենէ թա ղաւորութեանս Հայոց ՚ի Վա ղարշակայ Արշակունեանց .	2063
Ի ծննդէնէ Քրիստոսի .	1914
Ի հաւատարոյ Արգարու թա ղաւորին մերոյ ՚ի Քրիստոս .	1881
Ի ծննդէնէ Լուսաւորչին .	1657
Յելիցն սուրբ Լուսաւորչին մե րոյ ՚ի վերապէն և ՚ի Լուսա ւորութենէ աղգիս .	1611
Ի շենութենէ սրբոյ Էջմիածնի .	1610
Ի Նիկիոյ սուրբ Ժողովոյն .	1589

Ի Կաստանդնուպոլսոյ սուրբ Ժողովոյն .	1533
Յեփեսոսի սուրբ Ժողովոյն .	1483
Ի գիւտոյ գրոյս մերոյ .	1502
Ի նահատակութենէ Սրբոց Վարդանանց .	1463
Ի շինութենէ Տօմարին մերոյ .	1363
Ի սկզբնաւորութենէ յաջոր- գութեան Պատրիարքութեան Երուսաղէմի 'ի Հայոց յԱբ- րահամ Եպիսկոպոսէ .	1292
Յերրորդ նորոգութենէ Թա- գաւորութեանս Հայոց յԱշո- տոյ Բագրատունւոյ .	1029
Ի շորրորդ նորոգութենէ Թա- գաւորութեանս Հայոց 'ի Լե- ւոնէ Ռուբինեանց .	716
Ի կործանմանէ Անի քաղաքին .	675
Ի գիւտոյ դիտակին .	646
Ի սկզբնաւորութենէ Թագա- ւորութեանն Օսմանեան .	614
Ի գիւտոյ կողմնացուցին .	613
Ի գիւտոյ վառօղին .	585
Ի բարձմանէ Թագաւորութեան մերոյ որ 'ի Կիլիկիայ . և 'ի գիւտոյ Թղթաշինութեան .	540

Ի գիւտոյ թնթանօթին .	534
Ի գիւտոյ Տպագրութեան	475
Ի տեղափոխութենէ Հայրապետական Աթոռոյ 'ի Սոյոյ Եջմիածին .	472
Ի տիրելոյ Տաճկաց Կ. Պոլսոյ .	462
Ի սկզբնաւորութենէ Պատրիարքութեան Հայոց 'ի Կոստանդնուպոլիս' 'ի Յովակիմայ եպիսկոպոսէ Պրուսայու .	453
Ի գիւտոյ Ամերիկայի .	423
Ի գիւտոյ անուաւոր ժամացուցի .	414
Ի սկզբնաւորութենէ տպագրութեան 'ի Հայս .	402
Ի սկզբնաւորութենէ Բողոքականութեան 'ի Լուտերէ .	384
Ի գիւտոյ շոգեշարժ մեքենայից .	225
Ի գիւտոյ օդապարիկ գնտոյն .	133
Ի գիւտոյ նշանացի հեռագրին .	123
Ի գիւտոյ շոգենաւին .	120
Ի գիւտոյ պատուաստի մարմնոյ .	117
Ի գիւտոյ վիմագրութեան .	113
Ի նորոգ շինութենէ աթոռանիստ Եկեղեցւոյն Ս. Աստուածածնի Կոստանդնուպոլսոյ .	86

Ի հաստատութենէ Ս. Փրկչի	
Ազգ. հիւանդանոցի 'ի Կ. Պոլիս	85
Ի գիւտոյ լուսանկարի .	76
Ի հաստատութենէ օրէնագրութեան Տէրութեանն Օսմանեան 'ի Կիւլհանէ .	75
Ի գիւտոյ ելէքտրական հեռագրութեան .	65
Ի հաստատութենէ Ազգային Սահմանադրութեան Հայոց .	54
Ի սկզբնաւորութենէ Ժառ .	
Իպրոցիս յերուսաղէմ .	49
Ի բացմանէ պարանոցին Սուէզի .	46
Ի վերջին դաշնագրութենէ որ 'ի Պերլին .	36
Ի գիւտոյ հեռախօսի .	33
Ի բացմանէ պարանոցին Կորնթոսի .	22
Ի գիւտոյ անթել հեռագրին .	10
Ի հաստատութենէ Հայկական Բարեգործական ընդհանուր Միութեան (Գահիրէ - 1906) .	9

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ ՕՐԱՑՈՅՑԻ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ

ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

ԵՐՈՒՍՄԱՆԷՄԻ ՍՐԲՈՅ ՅՈՎՈՒԵԱՆՑ
ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՎՐԱՅ

Հայկական Տպագրութեան
400 ամեակին առթիւ

Ա

Անցեալ 1912-13 տարին նշա-
նակելի թուական մը եղաւ Հա-
յութեան համար:

1512ին Վենետիկի մէջ կը տը-
պուէր առաջին հայերէն գիրքը՝
«Պարզատումարը» ձեռամբ ՅՈՎՈՒ
անուէնով հայու մը, որուն ազ-
գանունը, ծագումն ու հայրենիքը

անծանօթ կը մնան դեռ* : Ուրեմն
 1912ին հայ տպագրական գոր-
 ծունէութիւնը կը բոլորէր չորս
 հարիւր տարուան պատկառելի
 շրջան մը, որ բնականաբար ան-
 ուշադիր չպիտի անցնէր մտաւո-

* Հիմա ընդհանրացած է Հայ անդրանիկ
 սպագրիչին «Մեղաւոր» կամ «Մեղա-
 պարս Յակոբ» անունը սալ, իբր թէ անի-
 կա այդ անունով նանչցուած ըլլար ժամա-
 նակակիցներէն: Հին գրիչներն ու հրատար-
 կիչները գիրքերու յիշատակարաններուն մէջ
 խոնարհամտութեամբ սովորաբար ինքզին-
 ին կանուանէին «մեղաւոր», «մեղապարս»,
 «նուաս», «տուպ», «մեղսակիր» եւն,
 որոնք իրենց անուններէն անբաժան անա-
 կաններ չէին բնաւ: Այս սովորութեան հե-
 տեւած ըլլալուն համար մեր Յակոբն ալ
 պէ՞տք էր «Մեղաւոր» կամ «Մեղապարս»
 աննահ մակդիրը կցել անոր անունին ու
 այդպէս ընդհանրացնել:

բականներու կողմէ : Արդէն ժա-
 մանակ առաջ կովկասի ու թուր-
 քիոյ մայրաքաղաքներու օրա-
 թերթերն ու պարբերականները
 մասնաւոր կոչերով ու հրատա-
 րակութիւններով ընդհանուրի ու-
 շադրութիւնը կը հրաւիրէին ու
 կը թելադրէին յորելեանական
 հանդէսներ կատարել Հայկական
 Տպագրութեան 400րդ տարեդար-
 ձին առթիւ ու յաւերժացնել ա-
 նոր յիշատակը՝ Հայ դպրոցին ու
 դպրութեան զարգացման ու յա-
 ռաջդիմութեան օգտին առանձին
 հանգանակութիւններ բանալով :

Այս կոչերն ու հրաւերները գը-
 տան Հայութեան սրտին մէջ ա-
 կնկալուած արձագանգը ու Ազգիս
 Վեհ . Հայրապետը Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ Ե.
 միացնելով հայ տպագրութեան

չորսդարեան Յոբելեանին հայկական նշանագրերու գլուխի 15րդ դարադարձը, 1912 հոկտ. 13էն մինչեւ 1913 հոկտ. 13 հռչակեց Յոբելեանական Տարի ու թարգմանչաց տօնին անձամբ կատարեց հանդէսներու բացումը Օշականի մէջ առընթեր Սուրբ Մեսրոպի շիրմին : Այս առթիւ Նորին Սրբութիւնը իր հոգեւոր հօտին ուղղած մասնաւոր կոնդակով կարգադրեց, որ համօրէն Հայութիւնը ամէն ուրեք անխտիր մասնակցի Համազգային Մեծ Տօնին ու անոր յիշատակը յաւերժացընելու համար չխնայէ իր բարոյական ու նիւթական օժանդակութիւնը :

Հակառակ որ Հայ ազգը յոյզերով և յոյսերով լեցուն քա-

Ղաքական դժնդակ տարի մը կը
 բոլորէր և մութ ու սպառնալից
 ամպեր կուտակուած էին հորի-
 զոնին վրայ, մխիթարական էր
 տեսնել՝ թէ կովկասի, Թուրքիոյ
 և մօտաւոր ու հեռաւոր գա-
 ղութներու մէջ բնակող մեր հա-
 մազգի եղբայրները ինչպէս սըր-
 տագին եռանդով ու համակրու-
 թեամբ ընդ առաջ գացին եղած
 հրաւէրներուն և ամբողջ աշխար-
 հին ցոյց տուին՝ թէ Հայը, իբրեւ
 քաղաքակիրթ ազգերու ընտա-
 նիքին մէկ անդամը, գիտէ բարձր
 գնահատել արժէքը գրական ու
 կրթական կեանքին, որուն ա-
 ռաջխաղացութիւնը չեն կրնար
 կասեցնել ո՛չ քաղաքական ան-
 նպաստ պայմաններն ու ո՛չ նոյն
 իսկ իր գոյութեան սպառնացող

դառն ու դաժան իրականու-
թիւնները :

Եւ ահա՛ շատ տեղեր, սկսեալ
Մայր Աթոռէն ու կեդրոն քաղաք-
ներէն, տեղի ունեցան յորելեանա-
կան հանդէսներ աւելի կամ նուազ
շուքով, ընտրուեցան յատուկ
յանձնաժողովներ, հիմնուեցան գը-
րական ու դպրոցական ֆոնտեր
և Մեսրոպեան նշանագրերու գիւ-
տին, հայկական տպարաններու
կատարած դերին ու անոնց պատ-
մութեան վերաբերեալ բազմա-
թիւ հրատարակութիւններ եղան
թէ՛ ազգային օրաթերթերու և
պարբերականներու մէջ և թէ՛
առանձին գիրքերով :

Նկատելով որ այդ հրատարա-
կութիւններէն ոմանք վեր ի վե-
րոյ քանի մը տողերով թերի ու

յաճախ սխալ տեղեկութիւններ
տուած էին Երուսաղէմի Ս. Յա-
կոբեանց Տպարանին վրայ, փա-
փաքեցանք այդ թերին լեցնել՝
տալով նոյն Տպարանին ութսու-
նամեայ գործունէութեան համա-
ռօտ նկարագրութիւնը, որքան
կը ներեն փոքրիկ Յաւելուածիս
ամփոփ էջերը:

Բ

Երբ ընդհանուր ակնարկ մը
ձգուի հայ տպագրութեան պատ-
մութեան վրայ, կարելի չէ ա-
նուշադիր թողուլ նաեւ Երուսա-
ղէմի Տպարանը, որ իր գոյու-
թեան ութսուն տարուան շրջա-
նին ունեցած է գործունէութեան
համեստ բաժին մը, տալով զանա-
զան նիւթերու վերաբերեալ մեծ

ու փոքր ծաւալով հատորներ, որոնք աչքառու թիւ մը կը կազմեն, ինչպէս կը տեսնուի Յաւելուածիս վերջը մեր ներկայացուցած Յուցակէն :

Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց Տպարանը հիմնուած է 1833ին Գարրիէլ Նիկոմիդացւոյն պատրիարքութեան և Ծայրագոյն կառավարիչ Ադրիանուպոլսեցի Պօղոս Պատրիարքի վերատեսչութեան ժամանակ : Հիմնադիրը եղած է Զաքարիա Եպիսկոպոս . Տէր Պետրոսեան, որ Գարրիէլէն վերջնատաւ Երուսաղէմի Պատրիարքական Աթոռը :

Զաքարիա Պատրիարք կը ծնի Կորդուաց երկրի Կողբ գիւղը 1780ին և փոքր հասակէն մօրմէն որբանալով, նախնական ուսումը կառ-

նէ իր քահանայ հօրը քով Տա-
 րօնի Ս. Առաքելոց վանքին մէջ :
 Պատանեկութեան հասակին կեր-
 թայ էջմիածին, ուր կաշակերտի
 Աշտարակեցի Ներսէս Արեղային
 (յետոյ կաթողիկոս) ու կը պա-
 րապի Ս. Գրոց և քերականա-
 կան ուսմանց : Այն ժամանակ-
 ները Դաւիթ-Դանիէլեան վէճերը
 կը յուզուէին Մայր Աթոռին մէջ :
 Զաքարիա պատանին չկրնալով
 այնտեղ գոհացում ստանալ իր
 ուսումնատենչ իղձերուն, կը վե-
 րադառնայ հօրը քով Ս. Առա-
 քելոց վանքը : Հոն ալ երկար
 չմնար, ուսման ծարաւը կը մղէ
 Ղինքը դէպի Պոլիս, ուր կը յու-
 սար յագուրդ գտնել հայ գրա-
 դէտներու և ուսումնականներու
 մօտ : Մինչդեռ նպատակին իրա-

կանացման հոգերով կը մտա-
տանջուէր, Մայրաքաղաքին մէջ
դիպուածով կը ծանօթանայ Մը-
խիթարեան վարդապետներու, ո-
րոնց կը յայտնէ իր խորհուրդն
ու իղձերը և հաճեցնելով զա-
նոնք, հետերնին կուղեւորի վե-
նետիկ ու կաշակերտի Ս. Ղա-
զարու վարժարանին :

Եռանդուն բնաւորութեամբ ու
համեստ վարքովը Չաքարիա սի-
րելի կը դառնայ այնտեղ Արքա-
հօր ու Միաբանութեան և երբ
կաւարտէ հայերէն գրականու-
թեան ու այլ կարեւոր ուսմանց
ընթացքը, Մխիթարեանց Ուխտի
կրօնաւորներուն կարգը մտնելու
առաջարկ կըլլայ իրեն, բայց ա-
նիկա անբաւական ցուցնելով իր
անձը, կը բաժնուի Ս. Ղազարէն

ու կը վերադառնայ Պոլիս, ուր
 կը դիմէ Երուսաղէմի փոխանոր-
 դին՝ Ս. Յակոբայ ծառայութեան
 մտնելու խնդրանքով: Փոխա-
 նորդը նոյն տարուան ուխտա-
 ւորներուն հետ կը ղրկէ զինքը
 Երուսաղէմ: Այն ժամանակ Ա-
 թոռին Քահակալն էր Վանեցի
 Թէոդորոս Պատրիարքը:

Որքան որ Զաքարիա Երուսա-
 ղէմի մէջ խոնարհ երեւոյթով ծա-
 ռայական պաշտօններ կը վարէ,
 բայց շուտով կը յայտնուի իր
 հանճարամտութիւնն և ուսում-
 նական պատրաստութիւնը ու
 Պատրիարքը քովը առնելով կը
 յանձնէ զայն իր քարտուղարին՝
 Երուսաղէմացի կիրակոս Վարդա-
 պետին խնամոց: Շատ չանցնիր՝
 ուխտաւորութեամբ Երուսաղէմ

գտնուող Արփիարեան Փիլիպպոս
 Ամիրայի Տիկնոջ միջնորդելովը
 Պատրիարքը վարդապետութեան
 աստիճանին կը բարձրացնէ Չա-
 քարիան, որուն առջեւ կը բա-
 ցուի այլ եւս գործունէութեան
 ասպարէզը: Նուիրակութեան կը
 ղրկուի Տիգրանակերտի ու Սա-
 սունի կողմերը 1820-22ին և Իզ-
 միր՝ 1825ին, ու անկէ Պոլիս
 հրաւիրուելով Երուսաղէմի փո-
 խանորդ կը կարգուի (1826-29)*:

Չը հեռանալու համար մեր նիւ-
 թէն, զանց կընենք յիշել Չա-
 քարիայի կեանքին մանրամասն
 պարագաները և Պոլսոյ փոխա-
 նորդութեան ժամանակ յիշատա-

---

*Այս տեղեկութիւնները կը բաղենք Տիգ-
 րան Սաւալանեանցի անսիպ «Պատմութիւն
 Երուսաղէմի»էն:

կի ու երախտեաց արժանի ան-
 դուլ ջանքերն ու գործունէու-
 թիւնը, որով կը յաջողի վերա-
 հաստատել Փրկչի Ս. Գերեզմա-
 նին վրայ Հայոց պատարագելու
 իրաւունքը և փառաւորել ու պան-
 ծացնել Հայ անունը Ս. Երկրին
 մէջ, միայն կուզենք ներկայա-
 ցընել Երուսաղէմի մէջ տպարան
 ու վարժարան հիմնելու համար
 անոր աշխատութիւնները:

Իբրեւ աշակերտ Ս. Ղազարու՝
 անիկա մօտէն տեսած ըլլալով
 Մխիթարեաններու դրական ու
 կրթական գործունէութիւնը, ըմ-
 բռնած էր տպարանի ու դպրոցի
 կարեւորութիւնը և միտքը դրած՝
 օժտել Ս. Աթոռը այդ երկու հաս-
 տատութիւններով: Ուստի Պոլ-
 սոյ մէջ կակսի կամաց կամաց

պատրաստել տպարանի հարկա-
 ւոր նիւթերը և ծախու կառնէ
 քանի մը տեսակ տառերու մայ-
 րեր: Սակայն դեռ գործը գլուխ
 չբերած, 1830 մարտին արքու-
 նական հրամանով կաքսորուի
 կիպրոս: Այնտեղէն կը գրէ Թրիէս
 Զմիւռնացի վաճառական Պետ-
 րոս աղա Եուսուֆեանին և կը
 խնդրէ, որ տպագրական մամուլ
 մը նուիրէ Երուսաղէմի Աթոռին:
 Եուսուֆեան սիրայօժար կը գնէ
 փայտէ մամուլ մը և կապարեալ
 տառեր, որոնք նախապէս հայ-
 թայթուած մայրերուն և ուրիշ
 նիւթերու հետ կը դրկուին Երու-
 սաղէմ: Սակայն կարելի չըլլար տա-
 կաւին տպագրութեան ձեռնար-
 կել կարեւորագոյն գործիքներու
 պակասութեան պատճառաւ:

Յաջորդ տարին Ադրիանուպոլսեցի Պօղոս Պատրիարքի միջնորդութեամբ ու ամիրաներու ջանքով Զաքարիա կաղատի աքսորէն և Երուսաղէմ դառնալէն անմիջապէս յետոյ կուղեւորի Էջմիածին և պիտկոպոսանալու (1831), ու վերադարձին Պատրիարքական փոխանորդ կը կարգուի: 1833ին սկիզբները կերթայ Եգիպտոս ու շինութեանց արտօնութիւն ըստանալու և քանի մը խնդիրներու համար կը ներկայանայ Մեհմէտ Ալի Փաշային, որուն իշխանութեան ներքեւ կը գտնուէր այն ատեն Պաղեստինը: Հոն իր բարեկամին՝ Ակնցի Մահտեսի Ալիքսան Եղիազարեանի ծախքով կը գնէ վիմագրական մամուլ մը, որով առաջին անգամ Եգիպտոսի

մէջ կը հրատարակէ վիմատիպ յայտարարութիւն մը, ուր կը պանծացնէ երկու հարազատներուն՝ Պետրոսի և Ալիքսանի երախտիքը:

Երուսաղէմ դարձին Չաքարիա Պօղոս Պատրիարքի նախագահութեամբ գումարել կուտայ ժողով մը և հոն բացատրելով վարժարան ու տպարան մը ունենալու կարեւորութիւնը, ամէնուն հաւանութեան կենթարկէ այդ երկուքին հաստատութիւնը: Որպէս զի գործը ամուր հիմերու վրայ դրուի, նոյն ժողովին մէջ կորոշեն առանձին դրամագլուխ մը յանձնել Չաքարիային՝ հոգալու համար կարեւոր պէտքերը: Պօղոս Պատրիարք և Աւագ-Լուսարար Մկրտիչ Եպիսկ, պարտամուրհակով Աթոռին վրայ ունեցած ի-

բենց պահանջը կը նուիրեն դրպ-
 րոցին, որուն վերատեսուչ կը
 կարգեն նոյն ինքն Զաքարիա
 Եպիս . ը և Հնդկաստանի մէջ նոյն
 տարին վախճանած նուիրակ Սա-
 մուէլ Վարդապետի կտակով թո-
 դած գումարն ալ՝ 150,000 դա-
 հեկան կը յատկացնեն տպարանի
 ծախքերուն ու գործադրութիւնը
 կը յանձնեն Երուսաղէմացի կի-
 րակոս Եպս . ին : Վարժարանի հիմ-
 նարկութիւնը դեռ ժամանակ մը
 կը յետաձգուի յարմար ուսուցիչ-
 ներու չգոյութեան պատճառաւ,
 իսկ անմիջապէս կը բացուի տը-
 պարանը, ուր կսկսին աշխատիլ
 Պոլսէն բերուած տպագրիչ ու
 ձուլիչ արհեստաւորներ :

Տպարանի հիմնարկութենէն մին-
 չեւ Զաքարիայի պատրիարքանալը

1833-1841 ութը տարուան միջոցին հետեւեալ գիրքերը միայն գտանք հրատարակուած . ա) Տեսրակ Աղօթամասոյց, 1833. բ) Տեսուքիւն Անթառամ ծաղիկ Մեծացուցեից, 1834. գ) Մեկնութիւն Տերունական Հայր մեր աղօթից, 1836. զ) Յուցակ Սրբոյ Յարութեան Աւիարհամասրան Տանարի յակացեալ սարեկան հանդիսաւոր արարողութեանց, 1839. ե) Տեսրակ գովեստի նորոգ և սրբագրութեամբ, 1839. զ) Զանազանութիւն հինգ դարուց, հայատառ թուրքերէն Աղբիանուպոլսեցի Պօղոս Պատրիարքի, երեք հատոր, 1839. է) Արարողութիւն Սրբոյ Աթոռոյս Երուսաղեմի ըստ նախնական սովորութեան, 1841. ը) Կանոն Տրդայանուէրի, 1841:

† Տ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՊԱՏՐԻԱՐԿ
Ս. ԵՐՈՍՏՆԱՆԻ

Եթէ կան ասոնցմէ դուրս ուրիշ հրատարակութիւններ, անձանօթ կը մնան դեռ մեզի, ինչու որ այստեղ խնամք չէ տարուած տպագրուած գիրքերու ամբողջական հաւաքածոն կազմելու* :

Գ

Գարրիէլի վախճանէն յետոյ թէպէտ ըստ կարգի և աւագութեան Երուսաղէմացի կիրակոս Եպս. ին կիյնար պատրիարքական գահը, բայց իբր տեղացի՝ Երուսաղէմի հայ ժողովուրդին հետ

---

*Այս առթիւ կը խնդրենք գրադարաններու տեսուչներէ ու մասնաւոր անհատներէ, որ եթէ ունին Յաւելուածիս կից մեր հրատարակած Յուցակէն դուրս Երուսաղէմի գիրքեր, հանին ղրկել անոնց նկարագրութիւնը, որպէս զի կարենանք ամբողջացնել մեր ցանկը: Ի հարկին պատաս եմ նաեւ դրամով գնել:

ազգակցական կապեր ունենալու հանդամանքը արգելք կըլլայ իրեն ընտրութեան և պատրիարքական աթոռը կը վիճակի Չաքարիա Եպս.ին* :

* Հին աւանդական օրէնքի մը համեմատ, որ մինչեւ այսօր զգուշութեամբ կը պահուի, Երուսաղէմացի ազգայիններէն ոչ ոք կրնայ անդամակցիլ Միաբանութեան: Կիրակոս Պատրիարքը վարդապետ ձեռնադրուած է Ադրիանուպոլսոյ մէջ 1807ին սեղույն առաջնորդ Միքայէլ Եպս.էն: Չորս տարի վերջ՝ 1811ին երբ այցելութեան կելլէ իր հայրենիք, Թէոդորոս Պատրիարք զնահատելով անոր ձիրքերն ու արժանիքը՝ քովը կը պահէ իբրեւ փարսուղար պատրիարքարանի եւ 1813ին կը ղրկէ Էջմիածին Եպիսկոպոսական ասիեան ընդունելու:

Կիրակոսի նման բացառաբար Միաբանութեան մէջ ընդունուած է Երուսաղէմացի Հաննէ վարդապետը կամ Յովհաննէս Եպիսկոպոսը՝ մեծ երախտաւորը Երուսաղէմի Աթոռին եւ հեղինակ Պատմութեան:

Տեսանք արդէն՝ թէ տարիներ
առաջ Չաքարիայի փայփայած
նպատակը եղած էր Ս. Յակոբեանց
Ա. թոռին մէջ վարժարանի ու տը-
պարանի մը հաստատութիւնը: Երբ
պատրիարքական գահը կը բարձ-
րանայ (1841 հոկտ. 24), եռան-
դով կը փարի այդ նպատակին ու
կսկսի մղում տալ տպարանին* :

*Կը բանայ նաեւ առաջին յառանգաւորաց վարժարանը Ռէմլէի վանքին մէջ ու անոր բարեկարգութեան համար ուսմանց կարգը, ուսուցիչներու եւ ուսանողներու պարսկանութիւնը սահմանող կանոնի մը պատրաստութիւնը կը յանձնէ իր փոխանորդին՝ Կիրակոս Եպս.ի եւ մի քանի գրիխաւոր վարդապետներու (1843 յուլիս 25): Մէկ ու կէս տարի վերջ վարժարանը կը փոխադրէ Երուսաղէմ առանձին սան մը մէջ եւ ուսուցիչ կը կարգէ ժամանակին «բարեջան եւ բազմահմուտ» դասփարակը՝ Արմաշի վանքին Մուրաս վարժապետը:

Իբրեւ աշակերտ Ս. Ղազարու և նախանձաւոր Մխիթարեան հայրերու գովելի վաստակներուն՝ կը խորհի հրատարակել նախնի մատենագիրներու գործերը, առանց ուշադրութեան առնելու տպարանին բազմապատիկ թերութիւնները: Իր պատրիարքութեան շորսու կէս տարուան շրջանին (1841 հոկտ. 24—1846 մայիս 7) հրատարակուած կը գտնենք տասն և մէկ գիրքեր, որոնց մէջ են՝ Մառտոս Կանոնեալ Մկրտուքեան, Պատմութիւն Յովհաննու Կարուղիկոսի և Լամբրոնացւոյն Խորհրդածութիւն Ս. Պատարագի: Այս երեք գիրքերը երբ Պոլիս կը հասնին, Աստուածատուր Պատրիարքը սաստիկ կը զայրանայ և ազդու միջոցներ ձեռք կառնէ

փակել տալու Երուսաղէմի տը-
 պարանը ու արգիլելու այդ գիր-
 քերուն վաճառումը: Մառնոցը
 թէպէտ հին ձեռագիրներու վրայ
 տպուած՝ տեղ մը միայն կը տար-
 բերէր միւս տպագրուածներէն .
 իսկ Խորհրդածուքիւն Ս. Պատարա-
 գին հեղինակութիւնը բլլալուն
 համար Լամբրոնացւոյն, որ իր
 գրութեանց մէջ տեղ տեղ ջատա-
 գով կը համարուի Հռովմէական
 Եկեղեցւոյ արտաքին ծիսական
 բարեկարգութեանց, Աստուածա-
 տուր կը կասկածէր՝ թէ Զաքարիա
 Պատրիարք իբրեւ նախկին աշա-
 կերտ Մխիթարեաններու՝ կը ծա-
 ռայէր անոնց սկզբունքներուն և
 արդէն այս պատճառաւ հաշտ աչ-
 քով չէր նայէր անոր: Տեղի չը
 տալու համար գայթակղութեան

կարգիլուի Մաեսոցի տարածումը
 իսկ Լամբրոնացւոյն գործը ի վա-
 ճառ կը հանուի: Յովհաննէս Կա-
 թուղիկոսի Պատմութիւնը վերջէն
 կրկին հրատարակուեցաւ (1867)՝
 յապաւելով միայն թերթ մը, ուր
 ազատօրէն խօսուած է Իսլամներ-
 րու Մարգարէին վրայ:

Այս ընդդիմութիւնը չկրնալ
 խոչնդոտ ըլլալ Զաքարիա Պատ-
 րիարքի գրասէր Չանքերուն և
 հետզհետէ ձեռք կը զարնէ ուրիշ
 հրատարակութեանց, որոնցմէ՝ ինչ-
 պէս ըսինք՝ տասն և մէկը միայն
 ծանօթ են մեզի:

Զաքարիայի յաջորդին ընտրու-
 թեան ժամանակ Միարանու թեան
 ուշադրութիւնը կեդրոնացած էր
 Կիրակոս Եպս.ին վրայ իբրեւ միակ
 արժանաւորագոյնին թէ՛ իր ընտիր
 ձիրքերով և թէ՛ բազմամեայ ար-
 դիւն քննրովը: Կիրակոս Եպս.
 ընտրութենէն առաջ համակերպե-
 լով Միարանու թեան խնդրանքին՝
 կատորագրէ յանձնառութեան գիր
 մը, որուն համեմատ կը խոստանայ
 ուրանալ Երուսաղէմաքնակ իր
 բոլոր ազգականները, չճանչնալ
 զանոնք ժառանգ իրեն սեփակա-
 նութեանց, անոնցմէ ոչ մէկը ըն-
 դունիլ վանքին մէջ, ոչ ալ յանձնել
 Միարանու թեան վերաբերեալ որ
 և է պաշտօն կամ ծառայութիւն:

Կ. Պոլսոյ ժողովն իր կարգին
մը հաստատէ այս խոստմնագիրը
ու բացառաբար կը վաւերացնէ
Միաբանութեան ընտրութիւնը* :

Կիրակոս Պատրիարք իբր գործակից ու գաղափարակից Ջաքարիայի, բնական է որ պիտի ցանկար առաջ տանիլ ու զարգացնել իր Նախորդին սկսած տպարանական գործը : Այդ նպատակաւ Չմիւռնիայէն կը հրաւիրէ իր վաղեմի բարեկամին Գրիգոր Սաւալանեանցի հմուտ ու լեզուազէտ որդին՝ Տիգրան Սաւալանեանցը իբրեւ ուսուցիչ հայկաբանութեան

---

* Շղթայակրէն վերջ, մինչեւ Ազգ. Սահմանադրութեան հաստատութիւնը, Երուսաղէմի պատրիարքները կրնտուէին Միաբանութենէն ու կը վաւերացուէին Կեդրոնէն :

† Տ. ԵՍԱՅԻ ՊԱՏՐԻԱՐԿ
Ս. ԵՐՈՒՍՏԱՆԻ

և մի քանի ուրիշ առարկաներու ,
 և անոր կը յանձնէ տպագրելի
 գիրքերու սրբագրութիւնը (1848
 օգոստոս) : Սաւալանեանց նախ
 կը հրատարակէ Գաղատացի Իսա-
 հակ Ծ . վարդապետի յօրինած
 Յովսէփ Գեղեցիկը՝ յարդարելով
 ու սրբագրելով լեզուն ու ոճը :

Կիրակոս Պատրիարք տպարանի
 տնօրէն ու մաշած կապարեայ տա-
 ունքուն տեղ նորաձոյլ ու վայել-
 չափազ տառեր բերել կուտայ
 Միւհէնտիւեանէն ու անոնցմով
 կը հրատարակէ Պետրոս Արքեպ .
 Բերդումեանցի Եփեսացւոց մեկ-
 նուրիւնը : Վիէննայէն ալ բերել
 կուտայ գեղեցիկ տպագրական
 ձեռքի մամուլ մը , որուն վրայ
 կայ հետեւեալ արձանագրու-
 թիւնը . « Ի յառաջադիմութիւն

հայերէն մատենագրութեան յՆ-
րուսադէմ քաղաքի . յօրինեալ ի
Վիէննա . 1849» :

Պատրիարքի փափաքն էր ըն-
դարձակել Վանքին մէջ ուսմանց
ու գիտութեանց ասպարէզը , ու
տեսնելով որ դպրոցի ու տպա-
րանի շէնքերը զուրկ են յարմար
ութիւններէ , միտքը կը դնէ
ատոնց համար առանձին շէնքեր
կառուցանել ու կը գրէ Պոլիս
իրեն փոխանորդին՝ Զմիւռնացի
Յովհաննէս Եպս.ին՝ վարժարանի ,
տպարանի , ինչպէս նաեւ հիւան-
դանոցի շինութեան արքունա-
կան հրամանագիր հանել ու հա-
յազգի ճարտարապետի մը հետ
փութով ուղարկել Երուսաղէմ :

Ա. փաճ՝ ու որ բարեջան ու կրթա-
սէր Պատրիարքին պաշտօնավա-

բու թիւնը կարճատեւ կըլլայ, այն է՝ երեք տարի ու երեք ամիս (1847 փետր. 13—1850 մայիս 25), և անակնկալ մահը թոյլ չի տար տեսնել իրականացումը իր գեղեցիկ ու ազգօգուտ ծրագիրներուն :

Ե

Յաջորդը՝ Զմիւռնացի Յովհաննէս Պատրիարք իր գահակալութեան առաջին տարիէն հոգ կը տանի բարւոքել Վանքի տընտեսական վիճակը և ստեղծել հասոյթի նորանոր աղբիւրներ : Այդ նպատակով ծախու կառնէ կարգ մը կալուածներ ու գետիններ իբրեւ մշտնջենական սեփականութիւն Աթոռին : Իր շինարար գործունէութեան արդիւնք-

ներքը կը մնան, ի միջի այլոց, Երուսաղէմի այժմեան Պատրիարքարանի ու Ճեմարանի վայելուչ ու հոյակապ շէնքերը, որքան պատուարեր Սղգին՝ նոյնքան յիշատակելի կոթողներ զանոնք կառուցանել տուողին անուան:

Յովհաննէս Պատրիարք նկատուած է անտեսագէտ ու գործնական միտքի տէր մարդ, բայց զուրկ գիրքի ու գրականութեան ճաշակէ: Ըլլալով չափազանց խնայասէր, ժառանգաւորներու միակ ուսուցչին՝ Տիգրան Սաւալանեանցի ռոճիկը կրճատելով անուղղակի կստիպէ զայն հեռանալ Երուսաղէմէն և իր պատրիարքութեան վերջին քանի մը տարիներուն պատճառ կըլլայ վարժարանի փակուելուն: Այս

պարագան առիթ կուտայ ժա-
 մանակին նորահաս արեղաներու
 և սարկաւազներու գանգատնե-
 րուն ու բողոքներուն, որոնց
 արձագանգը երբեմն կը հասնէր
 մինչեւ Պոլիս: Սակայն և այնպէս
 վանքին Տպարանը, չդադրիւր
 գործելէ, ու Յովհաննէսի պատ-
 րիարքութեան տասնամեայ շրջա-
 նին (1850-1860) հրատարակուած
 կը գտնենք հետեւեալ 13 գիրքերը .
 ա) Երեւոյթ կրից, 1851 . բ) Տա-
 բերք իմաստասիրութեան, 1852 .
 գ) Հայելի վիրաց, 1852 . դ) Մեկ-
 նութիւն Յայտնութեան, [Ժարգ. Ն .
 Համբրոնացւոյ, 1853 . ե) Կսա-
 կագիր հոգեւան բանից, 1853 .
 զ) Տրամաբանութիւն, Գր. Փէշտի-
 մալճեան, 1854 . է) Բացատրու-
 թիւն հրաժարման եւ զղջման,

1854. ը) Տեղագրութիւն Երուսա-
ղեմի, Տանվիյլ, 1855. թ) Ճառ. ք
եւ խոսովանութիւնք հաւատոյ
Գրիգորի Նարեկացւոյ եւ Վահ-
րամայ Վարդապետի, 1856. ժ)
Հրահանգ կամ Ուսումն քարուց,
1857. ժա) Ստորագրութիւն Երու-
սաղեմի, 1859. ժբ) Ճառ. Հաղոր-
թութեան, 1860, ժգ) Պատասխա-
նիք Մխիթարայ Բահանայի Սկեւ-
ռացւոյ, 1860 :

Զ

Յովհաննէս Պատրիարքի մա-
հուամբ (1860 դեկտ. 23) Աթոռը
թափուր կը մնայ չորս տարի և
քանի մը ամիս :

Պոլսոյ կեդրոնական վարչու-
թիւնը Ա.դ.Վ. Սահմանադրութեան
հաստատութեամբ նոր կազմա-

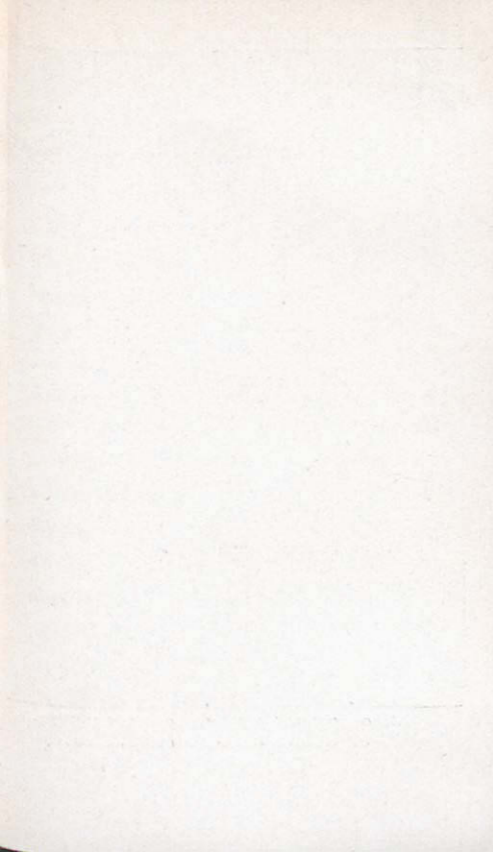

կերպու թիւն ստացած՝ Պատրիարքի մահէն անմիջապէս յետոյ կը ձեռնարկէ սահմանադրական ըսկզբունքներու համաձայն ձեւակերպել Երուսաղէմի Միաբանական Կանոնագիրը և կը մտադրէ տեղապահն ու պատրիարքը այս անգամուան համար ընտրել Միաբանութենէն դուրս եպիսկոպոսներէն, պատճառաբանելով թէ Վանքին մէջ կը պակսին այդ պաշտօններուն համապատասխան պատրաստութեան տէր թեկնածուներ :

Միաբանութիւնը զօրաւոր ընդդիմութիւն ցոյց կուտայ այդ կարգադրութեանց, իր ներքին օրէնքներուն ու աւանդութիւններուն հակառակ նկատելով դանոնք : կը մերժէ նոր ծրագրուած

Կանոնի ինչ ինչ յօդուածները ,
որոնք չէին պատշաճեր Երուսա-
ղէմի պայմաններուն ու որոշ չա-
փով կը սահմանափակէին Միա-
բանութեան իրաւասութիւնները
և տեղապահն ու պատրիարքը իր
անդամներէն ընտրուելու իրա-
ւունքին վրայ կը պնդէ , յենլով
Շղթայակրի ու Կոլոտի ժամա-
նակէն նդովքով հաստատուած
Կանոնին :

Այս անհամաձայնութիւնը հետ-
ըզհետէ կառնէ մեծ համեմատու-
թիւններ , որոնցմէ կը ծագին
Աերսեհ-դուրսեհի ցաւալի վէճերն
ու պայքարները և Վարչութեան
անդամները , երեսփոխանութիւնը ,
ժողովուրդն ու ազգային թեր-
թերը կը բաժնուին երկու ընդ-
դիմադիր կուսակցութիւններու՝

† Տ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻ
Ս. ԵՐՈՒՍԱԿԷՄԻ

ծանօթ Լուսաւորեալ ու Խաւա-
րեալ, կամ Սահմանադրական ու
Պահպանողական անուաներով :

Անցեալի այդ դէպքերը իրենց
խոշոր գիծերուն մէջ բաւական
նմանութիւն ունին ներկայի սա-
ղիմական իրադարձութեանց հետ :
Չչեղելու համար մեր նիւթէն
աւելորդ կը համարինք այդ վէ-
ճերու մասին գրել ու խորհրդա-
ծել, զգուշանալով մանաւանդ՝
որ ընթերցողները նկատի առնե-
լով մեր միաբանի հանգամանքը,
մի՛ գուցէ յետին միտքերու և
դիտաւորութեանց վերագրեն մեր
գրածները : Այդ պատճառաւ եր-
կու խօսքով սոսկ եղելութիւնը
կարձանագրենք ու կանցնինք :

Սահմանադրականներու պաշտ-
պան թերթերը՝ Միւնասի, Մեղու

և Մասիս կսկսին բուռն պայ-
 քար մղել պահպանողականներու
 դէմ և ընդդիմախօսութիւնները
 այն աստիճան առաջ կը տանին,
 որ Ս. Յակոբեանց Ուխտը վար-
 կարեկելու համար ծայրայեղ ար-
 տայայտութիւններ կուտան իրենց
 գրչին՝ անգոյ ու չափազանցեալ
 մեղադրանքներ բարդելով Միա-
 բանութեան վրայ: Վերջինս իր ըզ-
 զացումներուն մէջ վիրաւորուած՝
 կը վրդովի հրապարակային այդ
 նախատինքներէն ու կը հերքէ
 յիշեալ թերթերու ամբաստանու-
 թիւնները հրատարակելով Երես-
 փոխանական ժողովին ուղղուած
 հետեւեալ երկու տետրակները.

ա) Հերժումն անիրաւ զրպարսու-
 քեանց եւ աղերս առ Ընդհանուր
 բարեխորհուրդ Ազգային ժողովն,

1861 : p) Բողոք երկրորդ առ Ազգային Ընդհանուր Ժողովն, զոր խոնարհաբար մատուցանե ամբողջ Միաբանութիւնն Ս. Երուսաղէմի, 1861 :

Յիշեալ տետրակներէն զատ նոյն 1861 տարին Տպարանը լոյս կընծայէ տետրակ մ'ալ՝ Յաւայի դեպք մը որ պատահեցաւ Բեթղեհեմ Ս. Ծննդեան մեր եկեղեցւոյն մէջ խորագրով : Այդ տետրակին մէջ նըկարագրուած է Հայ և Լատին Միաբանութեանց միջեւ տեղի ունեցած մեծ կռիւը Ս. Ծննդեան եկեղեցւոյն մէջ, ուր Լատինները մեր իրաւանց ոտնձգութիւնները բաժ էին :

Յաջորդ 1862-64 տարիներուն երկրորդ տպագրութեամբ լոյս կը տեսնեն Աղբիանապոլսեցի Պօ-

դոս Պատրիարքի Զանազանու-
թեան երեք հատորները և 1863ին՝
Սարգիս Միրզա վանանդեցւոյն
Մեծն Ներսէս ողբերգութիւնը
չորս վիճատիպ պատկերներով :

Այնուհետեւ, մինչեւ Եսայի Պատ-
րիարքի գահակալութիւնը, նոր
հրատարակութեան մը չենք հան-
դիւպիր : Տպարանի այս գանդա-
ղութեան պատճառ նկատուին թե-
րեւս վերոյիշեալ խնդիրներու ե-
րեսէն Միաբանութեան կրած ներ-
քին յուղմունքները, որոնք չէին
թոյլատրեր իրեն նուիրուելու տը-
պարանական աշխատութեանց :

Սահմանադրականները համոզուելով, որ արտաքիններէն մէկը պատրիարք ընտրելու իրենց նըպատակը չպիտի կրնան առաջ տանիլ, տեղի կուտան վերջապէս և Երեսփ. Ժողովը 1864 օգոստ. 14ին Միաբանութեան ներկայացուցած եռանուն ցանկէն պատրիարք կընտրէ Կեսարիոյ Թալաս գիւղացի Եսայի վարդապետը և ասով վերջ կը դնեն վերել յիշուած վէճերն ու ազմուկները: Եսայի վարդ. իր ընտրութենէն քանի՞մը ամիս առաջ նոր դարձած էր Եւրոպայէն, ուր կը հետեւէր լուսանկարչութեան և կալուանաձուլման արհեստներուն: Այս պարագան լուսամիտ ու

դեղարուեստասէր հողեւորականի մը համբաւը վաստկցուցած էր իրեն Պոլսոյ մէջ և իբր այն կը կարծուէր՝ թէ անիկա միայն պիտի կրնար Միտրանու թիւնը դնել յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ և ընտելացնել սահմանադրական սկզբունքներու :

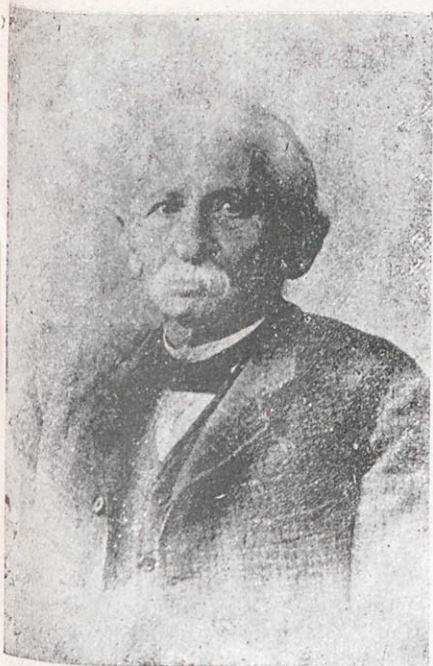
Նոյն տարւոյն վերջերը նորընտիր Պատրիարքը եպիսկոպոսանայով կը դառնայ էջմիածնէն Պոլիս : Ազգ. վարչութիւնը կառաջարկէ իրեն փոյթ ու խնամք ունենալ վանքին մէջ դպրանոցի, տպարանի ու թանգարանի զարգացման : Պատրիարքը Ազգին փափաքը անթերի կատարելու պատրաստակամութիւն ցոյց կուտայ, խոստանալով հիմնել ժառանգաւորաց դպրանոց մը կա-

րեւոր ուսմանց ծրագրով և պահանջուածէն աւելի պայծառացնել Տպարանը, Մատենադարանն ու Թանգարանը: Ու արդարեւ Ա. Թորոք դառնալուն պէս (1865 ապրիլ 5) լրջօրէն դործի կսկսի ձեռնարկել:

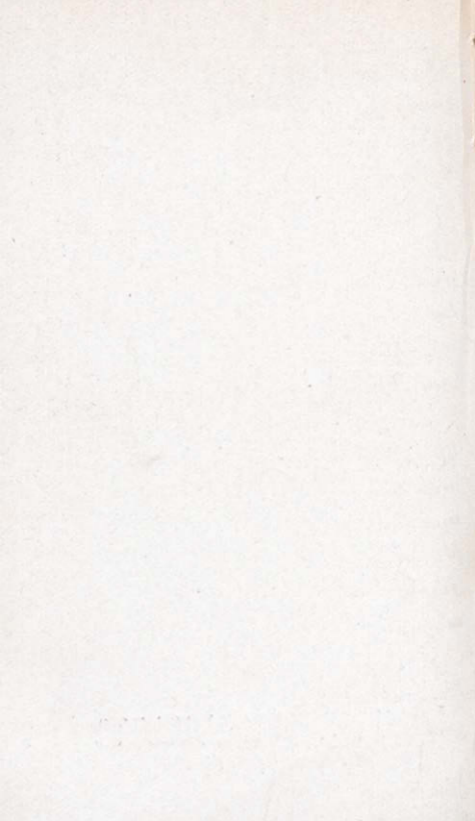
Պոլսէն հետը բերած առաջին աշակերտներով անմիջապէս կը բանայ Ժառ. Վարժ.ը իր նախորդին կառուցած ճեմարանի հոյակապ շէնքին մէջ, որու ընդարձակ սրահին 12 դարանները կը յատկացնէ Թանգարանի, ուր հետզհետէ կը հաւաքուին հնութեանց վերաբերեալ զանազան ուսարկաներ: Կը բանայ լուսանկարչանոց մը ու պատրիարքարանի անձնական սենեակներէն մէկը կը վերածէ կալուանաձուլման աշխատանոցի՝ դործէ ազատ

Ժամերուն իրեն զբաղման համար :
 Կը կարգաւորէ նաեւ Չեռագիր-
 ներու Մատենադարանը ու կա-
 նոնաւոր ցուցակ մը կազմելու
 աշխատութիւնը կը յանձնէ Տիգ-
 րան Սաւայանեանցին , որ 1863ին
 կրկին հրաւիրուած էր Երուսա-
 ղէմ քարտուղարութեան և ու-
 սուցչութեան պաշտօններով :

Մինչեւ այն ատեն Տպարանը կը
 գտնուէր Վանքին հիւսիս-արեւե-
 լեան կողմը քանի մը սենեակ-
 ներ պարունակող թաղի մը մէջ ,
 որ զուրկ էր կարեւոր յարմա-
 րութիւններէ : Կիրակոս Պատ-
 րիարքը , ինչպէս տեսանք , մը-
 տադրած էր նոր շէնք մը կա-
 ուցանել , սակայն մահը վրայ կը
 հասնի և 15 տարի տակաւին տը-
 պարանը կը մնայ նոյն թաղին մէջ :

† ՏԻԳՐԱՆ ՍԱԻԱԼԱՆԵԱՆՑ
Խմբագիր «Միօն»ի

Նիւթական միջոցները չէին թոյ-
 լատրեր Եսայի Պատրիարքի նոր
 չէնք կառուցանել, ուստի կորոչէ
 վանքին պատրաստ շինութիւն-
 ներէն մէկը յարմարցնելով վե-
 րածել տպարանի: Սուրբ Յակո-
 բեանց տաճարի հարաւային կողմը
 կը գտնուէր կամարածածկ ըն-
 դարձակ գետնայարկ մը մօտ 1000
 քառ. մէթր տարածութեամբ, զոր
 Եղիազար Կաթողիկոս շինել տուած
 էր (1675) ցամաքէն եկող ուխ-
 տաւորաց կենդանիներուն իբր
 պատսպարան՝ վերնայարկի երկու
 թաղերով միասին: Ս,յդ գետնա-
 յարկի երկու երրորդ մասին վրայ
 տպարանական յարմարութեանց
 համեմատ փոփոխութիւններ կը
 կատարուին՝ ձուլարանի, գրա-
 շարանոցի, տպագրատան, կազ-

մատան և գրավաճառանոցի բա-
 ժանու մեքով ու հոն կը տեղա-
 փոխուին գործիքներն ու տառերն,
 որոնց վրայ կաւելնան Պատրիար-
 քին Պոլսոյ մեջ Յ. Միւհէնտիսեա-
 նէն գնած նորաձոյլ տառերն ու
 անոնց մայրերը: Յաջորդ տարին
 Եսայի Պատրիարքի մտերիմ բարե-
 կամն ու հայրենակիցը՝ Յակոբ էֆ.
 Աշրգեան կը նուիրէ մեծ տպագ-
 րական ձեռքի մամուլ մը, որուն
 վրայ կայ հետեւեալ արձանագ-
 րութիւնը. «Ն Սք. Երուսաղէմ
 1866 օգոստ. 14: Տպագրութեան
 մամուլս յիշատակ է Թալասցի Ա-
 շրգեան մեծ. Յակոբ աղայի, որ
 բնակի յԱղէքսանդրիա»: Ասոնց
 վրայ կաւելնան կազմատան հա-
 մար ջրարաշխական մամուլ մը,
 կտրող մեքենաներ, կաղապար-

ներ և ուրիշ երկրորդական գործիքներ, ինչպէս նաեւ վիմագրական նոր մամուլ մը:

Քանի մը տարի վերջ երբ գործերը հետզհետէ կընդարձակուին, առանձին ձուլարանի և գիրքերու մթերանոցի պէտքը զգացուելով, տպարանին կը կցուի գետնայարկի մնացեալ երրորդ մասը, որուն երկու բաժանումներէն մէկը կը յատկացուի ձուլարանի և միւսին մէջ կամբարուին կազմուած ու անկազմ գիրքերը: Տպարանին վրայ յաւելեալ այս մասին նորոգութեանց ու փոփոխութեանց ծախքը՝ 274 ոսկի կը նուիրէ Յակոբ էֆ. Աշրգեան որուն ի յիշատակ հիւսիսային արտաքին պատին վրայ զետեղուած է հետեւեալ արձանագրութիւնը.

«Երկրորդ մասն տպարանիս յա-
 ւելեալ իբր գրանոց և ձուլարան
 նորոգեցաւ ի պատրիարգութեան
 Տ. Եսայեայ Ս. Արքեպիսկոպոսի
 ի յիշատակ մեծահամբաւ Աշըգ-
 եան մհի. Յակոբ Էֆէնտիի ի կե-
 սարիոյ Թալաս գեղջէն. 1871» :

Գործին ընդարձակութեան հա-
 մեմատ կը կրկնապատկուի ու կե-
 ուապատկուի նաեւ գործաւոր-
 ներու թիւը և ականատեսները
 կըսեն՝ թէ եղած է ժամանակ, որ
 մինչեւ 15-20 հոգի աշխատած են
 տպարանին մէջ: Բնականաբար
 նոյն համեմատութեամբ ալ կա-
 լելնան ծախքերը: Միաբաններէն
 ոմանք, որ Յովհաննէս Պատ-
 րիարքի խնայասիրութեան շնոր-
 հիւ տնտեսապէս ծաղկեալ վիճա-
 կի մէջ տեսած էին վանքը, այժմ

Վարժարանի, Տպարանի, Լուսա-
նըկարչութեան գործարանի վրայ
և ուրիշ առիթներով եղած չա-
փազանց ծախքերուն երեսէն տո-
կոսաւոր յարաճուն պարտքի մը
գոյանալը տեսնելով, ամէն ան-
գամ երբ չափաւորութեան խոր-
հուրդներ կուտան Պատրիարքին,
վերջինս կը պատասխանէ. «Այս
կը պահանջեն մեզմէ Ազգն ու
ժամանակը» :

Ը

Երկար պիտի ըլլար մէկիկ մէ-
կիկ թուել Եսայի Պատրիարքի
քսան տարուան պաշտօնավարու-
թեան միջոցին (1865-1885) հրա-
տարակուած գիրքերը, որոնց հա-
մագումարը կը հասնի՝ մեծ պզտիկ՝

169 *Կտորի** : Կը բաւականանանք
 միայն նշանակելով հետեւեալները.
 Եղիեէ, Զանազանութիւն Գ. տպ.
 Պատմ. Յովն. Կարուղիկոսի, Ա. Եսա-
 րան՝ Ճաշու, Ա. Տենի և Իւղաբերից,
 Ղերութեան Եղեսացի, Համառոտ
 Ճարտասանութիւն, Սաղմոս՝ *հինգ*
տարբեր դիրքերով, Մասքեոս
 Ուոհայեցի, Միխայել Ասորի՝ *եր-*
կու անգամ տարբեր խմբագրու-
թեամբ ձեռագիրներու վրայէ,
 Թուաբանութիւն Ս. Փափազեան,
 Ուսումն Տրամաբանութեան, Բե-
 րականութիւն Գաղղ. Ընդհանրա-
 կան Թուղթ Շնորհալոյ, Կրթա-
 րան ԱւեսարանականԲանից, Պատմ.
 Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ և Պատմ. Նոր
 Կսակարանի. Մ. Վ. Մուրառեանց,

---

*Այս թիւին մէջ են մէկէ աւելի անգամ-
 ներ տպուած նման գիբերը:

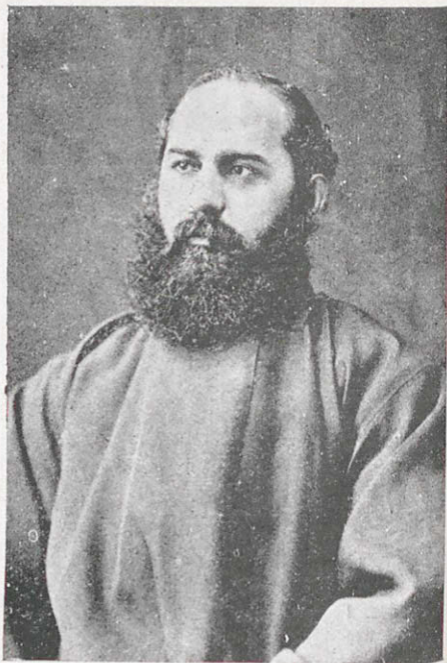
Աւիսարհագրութիւն, Տիեզերագրութիւն և Պատմ. Հին Կսակարանի, Գարրիէլ Սարկ. Խապայեան, Կրքութիւն Գաղղ. Լեզուի, Կարգադրութիւն Առողջութեան, Խորհրդասէս, Ճառոց, Պատմ. Լեկ թիմուրայ, Ուսումնի Պարսուց և Համառօտութիւն Քրիստ. Վարդապետութեան, Պ. Շանչեանց, Կոր թուագիտութիւն, 2 հատոր Վ. Վրդ. Յակոբեան, Սանդուխտ Կոյս ողբերգութիւն՝ Քրանտ. Թարգմանութեամբ, Երկամեայ Պանդխտութիւն ի Հապեւստան, Կոյնին Քրքանսերէնը, Պատմ. Ս. Գրոց, Ե. Տնտեսեան, Խորհրդասէս, Ժամագիրք Ասեճի, Զայնֆաղ Շարական և այլն, և այլն :

1866 տարւոյ յունուարին կըսկըսի հրատարակուիլ Սիօն ամսա-

Թերթը խմբագրութեամբ Տիգրան Սաւալանեանցի, որ միեւնոյն ժամանակ կը վարէր քարտուղարութեան, ուսուցչութեան ու գիրքերու սրբագրիչութեան պաշտօնները: Սաւալանեանց առաջին երկու տարիները միայնակ կը խմբագրէ Սիօնը գրեթէ առանց աշխատակցի: Առաջին երկամեայ շրջանին լոյս տեսած համարներուն մէջ շահեկան են Խմբագրին տուած պատմական կարգ մը յօդուածները՝ Նեխաւեհայոց Պատմաբեւեռն դահանուր վերնագրին տակ:

Յառաջ կը բերեմ այստեղ Սիօնի սկզբնաւորութեան մասին Սաւալանեանցի տողերը, քաղելով իր անտիպ Պատմաբեւեռն երուսադեմիէն. «Յետ ի կարգի դնելոյ (Եսայեայ

† ՄԵԼ.Ք. Վ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆՅ
Խմբագիր «Միօն»ի

Պատրիարքի) զԴպրանոցն կամ
զՃեմարանն, ըստ սովորական ան-
ուանակոչութեան Ս. Աթոռոյն,
և բազմացուցանելոյ զգործաւորս
և զաշխատութիւնս Տպարանին,
կամելով նոր իմն ձեռնարկու-
թեան սկիզբն տալ և լնուլ ըզ-
բազմաժամանակեայ ակնկալու-
թիւն ընդհանուր Ազգին, առա-
ջարկէր իւրումն Քարտուղարի
(Տ. Սաւայանեանցի) հրատարակել
հանդէս մի ամսօրեայ: Յանձն
առ նա և զայս ծանրութիւն,
յանուն Միաբանութեանն վաս-
տակեալ՝ փառաւոր առնել զպա-
տիւ նորա առաջի Ազգին: Ամս
երկուս (1866 և 1867) աշխա-
տեալ նորա ի հրատարակութիւն
Սիօնին, զի յայս անուն կոչեցաւ
յիշեալ Հանդէսն գրական, յանձ-

հեաց հա ապա Միաբանութեան ,
յորս կային յայնժամ բաւական ք
ոմանք ի խմբագրել զայն :»

Սաւալանեանցէն վերջ Սիօնը
խմբագրելու «բաւական» անձն էր
Ղարապաղցի երիտասարդ մը՝ Գա-
րեգին Մուրատեանց , որ կուսա-
կրօնութեան սքեմ առնելու զի-
տաւորութեամբ 1867ին եկած էր
Երուսաղէմ և ժառ. վարժ.ին
մէջ ուսուցչութեամբ կը պարա-
պէր* :

Մուրատեանցի խմբագրութեան
օրով Սիօնի մէջ լայն տեղ կը
տրուի ազգային , կրօնական ու

---

*Մուրատեանց 1869 յունիս 21ին վարդա-
պետ կը ձեռնադրուի Մելիսեդէկ անուա-
նակոչութեամբ ու կը կարգուի վերաւե-
տուչ նոյն վարժարանին :

բարոյական յօդուածներու, որոնք մեծագոյն մասամբ իր գրչէն ելած են :

Մուրատեանցէն վերջը իբրև խմբագիրներ ծանօթ են՝ Կիւրեղ Վրդ. Սրապեան (ապա եպիսկ.) և Գարրիէլ Սարկաւազ Խապայեան (այժմ Տ. Սահակ Կաթողիկոս Կիւիկիոյ) : Չկրցանք ճշգեղ վերջիններու խմբագրական պաշտօնին տեւողութիւնը, ինչպէս նաև ասոնցմէ զատ Սրօնի ուրիշ խմբագիրներու անունները, եթէ կային : Հանդէսը յանուն Միաբանութեան հրատարակուելուն՝ անոր մէջ յականէ անուանէ չէին յիշուեր խմբագիրները :

Սրօնի վերջին վեց տարուան հաւաքածոյին մէջ կայ Գարրիէլ Սարկ. Խապայեանէ ստորագ-

րուած բաւական թիւով յօդուածներու շարք մը՝ կրօնական, ազգային, բարոյական ու գիտական նիւթերու վրայ:

Սիօնին աշխատակցած են Միաբանութեան անդամներէն՝ Աստուածատուր Վրդ. Տէր Յովհաննէսեան (ճանապարհորդական նրկարագրութիւններ), Խորէն Վրդ. Միսիթարեան, Կարապետ Եազրճըեան՝ ապա Մամբրէ Վրդ. Մարկոսեան (բարոյական, առողջապահական, վիճարանական յօդուածներ ու քերթուածներ), Յարութիւն Սարկ. ապա Մովսէս Վրդ. Կէօմբիւքճեան (ոտանաւոր առակներ ու թարգմանութիւններ), Կարապետ Սարկ. Տեր Մինասեան (ազգ. կեանքէ յօդուածներ, առակներ ու քերթուած-

ներ), Մեկքոն Սարկ. Յակոբեան
 և Գէորգ Սարկ. Իսմայէլցի (բա-
 րոյական, գիտական յօդուած-
 ներ ու թարգմանութիւններ),
 և այլն: Ունեցած է արտաքին աշ-
 խատակիցներ ալ սահմանափակ
 թիւով: Բաւական ընդարձակ
 տեղ տրուած է ժառ. աշակերտ-
 ներու յօդուածներուն, ոտանա-
 լորներուն, ինչպէս և նոր տար-
 լոյ, վարդանանց ու դպրոցա-
 կան հանդէսներու առթիւ անոնց
 արտասանած ճառերուն, որոնք
 մեծ մասամբ նոյնխմաստ կրկնու-
 թիւններ են:

Գրութեանս ամփոփ սահմանը
 չներեր Սիօնի պարունակած նիւ-
 թերուն ու ընդգրկած ուղղու-
 թեան վերլուծումն ընել, որ ըն-
 դարձակ յօդուածի մը կը կարօ-

տի : Յանկացողները կրնան աչքէ
անցնել անոր 12 տարուան (1866-
1877) հաւաքածոն :

Եսայի Պատրիարք երբ մէկ կողմէ
կարգէ դուրս ու անհաշիւ
ծախքեր կընէր մասամբ յուժ-
պէտս և մասամբ Միտրանու թեան
վարկն ու մտաւոր մակարդակը
բարձրացնելու բարի նախանձով ,
միւս կողմէն սակայն չէր մըտա-
ծէր ծախքերը հաւասարակշու-
ւու համար և կամուտի հաստատուն
աղբիւրներ ստեղծելու միջոցնե-
րուն վրայ : Ասոր անխուսափելի
հետեւանքը կրկնայ բարձր տոկոս-
ներով մեծաքանակ պարտքի մը
դոյութիւնը , որով և անտեսա-
կան ծանր տաղնապի մը ուրուա-
կանը կը սցուէ Պատրիարքին
առջև : Ուր կը պակասին նիւթա-

կան միջոցներ, հոն կանգ կառ-
 նեն սկսուած օգտակար ու գե-
 ղեցիկ ճ'ուսարկները: Այսպէս ալ
 ութսունական թուականներուն
 սկիզբները խնայողութեան պէտ-
 քը կստիպէ՝ ժառ. վարժ յի շրջանի
 տարիները պակսեցնելով ու ծրա-
 գիրը ամփոփելով՝ սեղմել անոր
 պիւտճէն, փակել կուսանկարչա-
 տունը և կասեցնել Տպարանի
 գործունէութեան ընթացքը: Այս
 է պատճառը, որ 1880-85 տարի-
 ներուն, քանի մը դասագիրքերէ
 ու տեսարակներէ գատ, կարելոր
 հրատարակութեան մը չենք հան-
 դիպիր: Բացառութիւն է Չայն-
 ֆաղ Շարականը, որ 1884ին ա-
 ռաջին անգամ խնամեալ տպագ-
 րութեամբ լոյս կը տեսնէ Միւ-
 հէնախսեանի մայրերուն վրայ

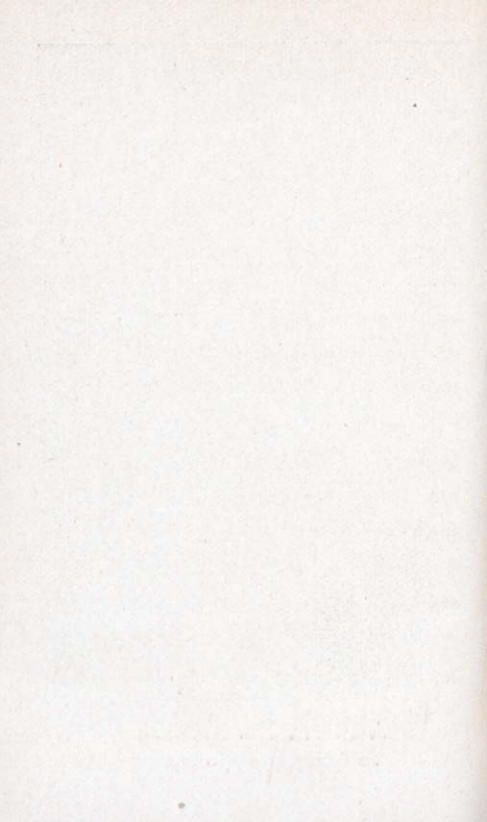
ձուլուած տառերով ու խաղերով ։
 Տպարանի այս դանդաղութեան պատճառներ կրնան համարուիլ նաեւ՝ 1881ին Միաբանութեան անդամներու կարեւոր մէկ մասին Երուսաղէմէն հեռանալը, ոմանց նուիրակութեամբ և ոմանց՝ վանական ներքին խնդրի մը պատճառաւ, ինչպէս և կեդրոնի հետ համախորհուրդ Աթոռի պարտքին դարման մը դանկու համար 1882ին Պատրիարքին Պոլիս ուղեւորիլը, ուր կը մնայ մինչեւ 1885 և Երուսաղէմ դառնալէն քանի մը ամիս վերջը կը կնքէ իր մահկանացուն (օգոստ. 29) ։

Կարելի չէ ուրանալ՝ թէ Ս. Յակոբեանց Տպարանը Եսայի Պատրիարքի օրով բոլորած է գործունէութեան փայլուն շրջան մը,

ՍՍ.ՀՍ.Կ Վ. ԽՍ.ՊՍ.ՅԵՍ.Ն
Խմբագիր «Միօնի»

մանաւանդ իր պաշտօնավարութեան առաջին տասնամեակին : Եթէ հանգ. Պատրիարքը իր օգտակար ծրագիրներուն միացուցած ըլլար նաեւ տնտեսագիտական տաղանդ, ապահովարար ամուր հիմերու վրայ դրած պիտի ըլլար ձեռնարկած գործերը ու կեանքի վերջին տարիներուն չպիտի տեսնէր իր օրով վանքին մէջ սկսուած գրական ու կրթական գեղեցիկ շարժումին տակաւ առ տակաւ թուլանալը : Այսու ամենայնիւ Տպարանը իր հիմակուան կազմակերպութեամբ պարտական է երջանկայիշատակ Պատրիարքի ջանքերուն և անոր անունը միշտ կապուած պիտի մընայ այդ Հաստատութեան հետ :

Եսայի Պատրիարքի վախճա-
 նէն քանի մը ամիս վերջ իրեն
 յաջորդ կրնորուի Տ. Յարութիւն
 Արքեպ. Վեհապետեան, որ նոյն
 տարին իսկ Կ. Պոլսոյ պատրիար-
 քական դահը բարձրացած էր :
 Վերջնոյս ընտրութեան ժամա-
 նակ Երեսփ. Ժողովը պայման կը
 դնէր չմիացնել երկու Աթոռները :
 Նորընտիր Պատրիարքին Պոլսոյ
 պաշտօնէն հրաժարելով մինչեւ
 Երուսաղէմ վերադարձը վանքը
 կը կառավարէ Տեղապահ Երեմիա
 Արքեպ. Տ. Սահակեան, որուն
 պաշտօնավարութեան մօտ քա-
 ռամեայ տեւողութեանը Տպարա-
 նէն կը հրատարակուին ժամագիրք
 մտենին Բ. տղ. քանի մը թարգ-

մանու թիւներ՝ Գիրք բնութեան,
 Բախս, Գիտութիւն գԱստուծոյ, դա-
 սազիրքեր՝ Բնական Պատմութիւն
 Սահակ Եպ. Մապայանի և Տարեւ
 Ըրեցանութեան և կարգ մը եկե-
 ղեցական մատենաներ:

Տ. Յարութիւն Պատրիարք Պոլ-
 սոյ Աթոռէն հրատարէլէն վերջ
 մօտ մէկ տարի Երուսաղէմ մեկ-
 նումը կը յապաղեցնէ՝ վանական
 ինչ ինչ խնդիրներու կարգադրու-
 թեան և մասնաւորաբար Երուսա-
 ղէմի պարտուց բարձման ի նը-
 պատ զինուորական տուրքի յա-
 ւելմամբ՝ Տէրութեան մըջոցով
 հանգանակուած գումարին դանձ-
 ման համար: Հասնելով Երուսա-
 ղէմ 1889 մայիսին, կը ձեռնարկէ
 պաշտօնին:

Մեր ծրագրէն դուրս է ներ-

կայացնել հոս Ս. Աթոռի վերջին
Գահակալին Չ1 տարուան պատ-
րիարքութիւնը՝ յարակից պարա-
զաներով : Իբրեւ ժամանակա-
կից ու ականատես այդ շրջանի
ամբողջ իրադարձութեանց՝ նը-
պատակ ունինք ի մի ամփոփել
զանոնք և առանձին հատորով
հրատարակութեան տալ, երբ ժա-
մանակն ու պատեհութիւնը ներ-
կայանան :

Այժմ դառնանք մեր Տպարա-
նին :

Տ. Յարութիւն Պատրիարքի
գահակալութենէն տարի մը վերջ
լոյս կը տեսնէ Ատտուածատուր
Եպ. Տէր Յովհաննէսեանի ժամա-
նակագրական Պատմութիւն Ս. Ե-
րուսաղէմին, բազկայեալ երկու
հատորներէ, 464+560 էջերով :

Յաջորդ 1891 տարին Տպարանը կօժտուի արագատիպ անուանողարձ մամուլով մը, որուն վրայ առաջին անգամ կսկսի տպագրուիլ Թաղէոս Վ. Աստուածատուրեանի բազմատանջ ու համբերատար աշխատութեամբ պատրաստած Հին եւ Նոր կտակակարաններու Համաբարբառը 8 բունթօ տառերով, բաղկացեալ ԺԲ+1577 եռասիւն էջերէ։ Համաբարբառի Տպագրութիւնը կը տեւէ չորս տարի ու կաւարտի 1895ին։ Տպագրութեան վրայ կը ծախսուի 660 օսմ. ոսկի։

Իբրեւ նոր հրատարակութիւններ լոյս տեսած են 1892ին՝ Խըրիմեան Հայրիկի Հրաւիրակ Երկրին Աւետեացը Բ. տպ. սրբագրուած ու բարեփոխուած, 1895ին՝

Սակակ Եպ. Խապայեանի Բաղ-
դասուքիւն սպագիր Սոկրատի եւ
Երուսաղեմի Չեռագրին, 1896ին՝
Քահանայաթաղը: Կարժէ յիշել
Տեար Ծրէտէրիք Մուրատի Յայս-
նուքեանն Յովհաննու հին հայ
քարգմանութիւնը, էջ ՇԻԶ + 415,
գլխնական հմտալից ներածու-
թեամբ ու ճոխ ծանօթութիւն-
ներով, գնահատուած ազգային
և օտար բանասէրներէ* :

Ասոնցմէ դուրս չկայ մատ-
նանիշ ընելու արժանի նոր
հրատարակութիւն մը, որովհե-
տեւ Տպարանի գործունէութիւնը

---

* Այս գործին սպագրութիւնը կսկսի 1905ին
ու զանազան հանգամանքներու բերմամբ
ձգձգումներու ենթարկուելով, կաւարսի
1911ին:

կը սահմանափակուի եկեղեցական մատեաններու և քանի մը մանր մունր գիրքերու հրատարակութեան մէջ : Եկեղեցական մատեաններէն յիշատակութեան արժանի են Չայնֆաղ Շարական, Բ. տպ. 1895 և Ասենի ժամագիրք, Գ. տպ. 1899 :

Վերջին պատրիարքութեան շրջանին տպուած գիրքերը կը կազմեն 67 մեծ ու փոքր հատորներ, որոնք բաղդատելով նախորդ Պատրիարքի քսանամեայ շրջանի հրատարակութեանց հետ՝ վար կը մնան թէ՛ քանակով և թէ՛ որակով : Բայառութիւն են ժամանակագրական Պատմ. Երուսաղէմին, Համաբարբառը և Յր. Մուրաթի Յայտնութիւնը :

Այս երեւոյթը ունի իր պատ-

ճառները, զոր զանց կրնենք մի
 առ մի յիշել: Այսքանը միայն
 ըսենք՝ թէ Յարութիւն Պատ-
 րիարքի գահակալութեան թուա-
 կանէն սկսեալ գրաքննութեան
 խստութիւնը կսկսի սաստկանալ
 հետզհետէ: Արդեւքի տակ կառ-
 նուին ժամանակագրական Պատ.
 Երուսաղէմին ու կարգ մը ուրիշ
 հրատարակութիւններ և տեղա-
 կան կառավարութիւնը կը կազ-
 մէ ցուցակ մը սահմանափակ
 թիւով գիրքերու, որոնցմէ դուրս
 չթոյլատրեն ուրիշներու ո՛չ տը-
 պագրութիւնը և ո՛չ վաճառումը:
 Հանգուցեալ Պատրիարքն ալ վեր-
 ջին ծայր զգոյշ մարդ՝ չէր տ-
 խորժէր կառավարութեան կաս-
 կածն ու դիտողութիւնները հը-
 րաւիրել Վանքին ու Միաբանու-
 թեան վրայ:

† ՅԱԿՈՒԻ ԷՅ. ԱՇԼԳԵԱՆ
Սառարող Տպարանի

Կառավարական խստութեան
 վրայ գաղափար մը տալու հա-
 մար յիշէնք հետեւեալ իրողու-
 թիւնը : Երուսաղէմի փոխանորդ
 հանգ . Սիմէոն Եպիսկոպոսի ձեռ-
 քով Տպարանին համար ծախու-
 կառնուի գրաձուլիչ նոր մեքե-
 նայ մը , զոր Պոլսոյ մաքսատան
 մէջ վար կը դնեն առարկելով՝
 թէ հրացանի փամփուշտներ պիտի
 ձուլուին ատոր վրայ : Մեքենան
 ազատելու ու Երուսաղէմ դրկե-
 լու ամեն ջանք ապարդիւն կանց-
 նի և մինչեւ Օսմ . Սահմանադ-
 րութեան հռչակումը՝ 14 տարի
 մաքսատան մէջ կեցած տեղը
 ժանդոտելով ու քայքայուելով՝
 անպէտք ու անգործածելի կը
 դառնայ :

Որքան որ Սահմանադրութիւնը

հետը կը բերէ մամուլի ազատու-
թիւնը, բայց միաբանական ներ-
քին յուզումներ հնարաւորութիւն
չեն տար պէտք եղած ուշադրու-
թիւնը նուիրելու Տպարանին ։
Սակայն և այնպէս ազատութեան
շրջանին բացի սովորական օրա-
ցոյցներէն՝ կը տպուին 12 գիր-
քեր, որոնցմէ յիշենք աւարտե-
լու վրայ եղող Չայնֆաղ Շարա-
կանը, Գ. տպ. Ս. կարապետի
միաբան կարապետ Վ. Լուսա-
րարեանի Գլակայ վանուց վանա-
հայրերու Քաւազանագիրքը և Գ.
Էօլմէզեանի Հայ աշխարհիկ լե-
զուի Քերականութիւնը ։ Ամէնէն
վերջը լոյս տեսաւ Սահակ Ծ. Վ.
Աստուածատուրեանի Պատկերա-
յոյց Հաւաքածոյի Բ. Պրակը (Ա. ը
հրատարակուած Ա. Էջմիածին), որ

կը յուսանք թէ գնահատութեան
պիտի արժանանայ իր բազմաթիւ
նկարներու և տպագրութեան խը-
նամեալ մաքրութեամբ :

Չմոռնանք յիշել՝ թէ Տպարանը
կոնդակներու, հաշուեցոյցներու
և դիւանական թուղթերու տը-
պագրութենէն զատ կը կատարէ
արտաքին յանձնարարութիւններ՝
տպելով թուրքերէն, արաբերէն,
ֆրանսերէն գրքոյկներ, ծանու-
ցումներ, վիճակացոյցներ, տոմ-
սեր, կառավարական պաշտօնա-
տան զանազան ճիւղերու վերա-
բերեալ գործեր և այլն և այլն :

Ներկայիս մէջ Տպարանը ունի
տառերու 75 տեսակներ, որոնցմէ
56ը՝ հայերէն, 12ը՝ լատինական,
5ը՝ թուրքերէն, 2ը՝ երբայեցերէն
և մայր տառերու 29 տեսակներ,

որոնցմէ 27ը՝ հայերէն ու 2ը՝ ճայ-
նագրութեան խաղեր :

Քանի մը տարիներէ ի վեր խա-
փանուած է Չուլարանը մեքե-
նայի խանգարման և գրածուիչ
չգտնուելուն պատճառաւ : Մի-
ջոցներ ձեռք առնուած են քիչ
ատենէն դնելու համար զայն
գործնական վիճակի մէջ :

Ժ

Ս. Յակոբեանց Տպարանը, ինչ-
պէս տեսանք, առաջին օրէն ու-
նեցած է իր մեկենասները, որոնք
նուէրներով, կտակով, կամ գիր-
քերու տպագրութեան ծախքերը
հոգալով սատարած են անոր
պայծառութեան ու զարգացման :
Նուիրատուներն են ,

Զմիւռնացի Պետրոս Եռսու-
ֆեան՝ փայտէ մամուլ մը և կա-
պարեայ տառեր, 1830 :

Ակնցի մ'ի. Ալիքսան Եղիա-
զարեան՝ վիմատիպ մամուլ մը,
1833 :

Կարնեցի Խաչիկ Փաստըրմա-
ճեան՝ մէկ պատկեր տպելու սի-
լիսը, 1868 :

Աքիրմանցի Սողոմէ Տիկին Աս-
տուածատուրեանց՝ կալուանա-
ձուլման համար մէկ բռնի, 1881 :

Թալասցի Յակոբ Աշրգեան՝
բացի նուիրած տպագրական մա-
մուլէն ու Տպարանի յաւելուա-
ծական մասի կցման ծախքէն,
Երուսաղէմի մէջ իր անուան ե-
ղած կալուածներու տարեկան
հասոյթին 10⁰/₀ը կտակով կը յատ-
կացնէ Տպարանին, ի յիշատակ իր

ազգատոհմին դասագիրքերու հը-
րատարակութեան համար* :

Ներսէսեան Գերդաստան՝ ա-
նուադարձ արագատիպամուլ մը
1891ին, միջնորդութեամբ նոյն
տարին Երուսաղէմի մէջ աքսո-
րական հոգելոյս Խրիմեան Հայ-
րիկի, ի յիշատակ 1877 փետր.
7ին Գրիգոր Ներսէսեանի Եգիպ-
տոս վախճանած 20 ամեայ Արամ
որդւոյն, որուն մարմինը փո-
խադրուած է Երուսաղէմ ու ամ-
փոփուած Սիոնի ազգ. գերեզ-
մանատան մէջ իր հաւին՝ մհի.
Ներսէս աղային քով :

---

*Կալուածներու արեկան հասոյթն է մի-
ջին հաւուով 250 ոսկի, որուն 70 %ը յա-
կացուած է ժ.առ. վարձ.ին եւ 20%ը՝
իրենց նորոգութիւններուն :

Գիրքերու տպագրութեան ծախքեր հոգացած են .

Կարնեցի Կարապետ Մուրատեան՝ Մելք. վ. Մուրատեանցի նոր Կսակարանի Պատմութեան Ա. տպ. Բինկեանցի մհի . Կիրակոս Քարուկեանց՝ Մելք. վ. Մուրատեանցի Հայ. Եկեղեցւոյ Պատմութեան , 1872 :

Կալկաթայէն Սեթ Արզարեան՝ Միխայել Ասուրոյ ժամանակագրութեան Բ. տպ. 1871 :

Աղեքսանդրիայէն Աբրահամ փաշա Բարթող և Պօղոս պէյ Աշըղեան՝ Աստուածատուր Եպիսկ.ի Երուսաղեմի Պատմութեան , 1890 :

Կալկաթայէն Յովհաննէս աւագ քահանայ Սաչիկեան՝ ի նպաստ Համաբարբառ.ի տպագրութեան 100 անգղ. ոսկի :

Բաղիշեցի Անդրէաս Վ. Միր-
զայեան՝ Քահանայաթաղի, 1896 :

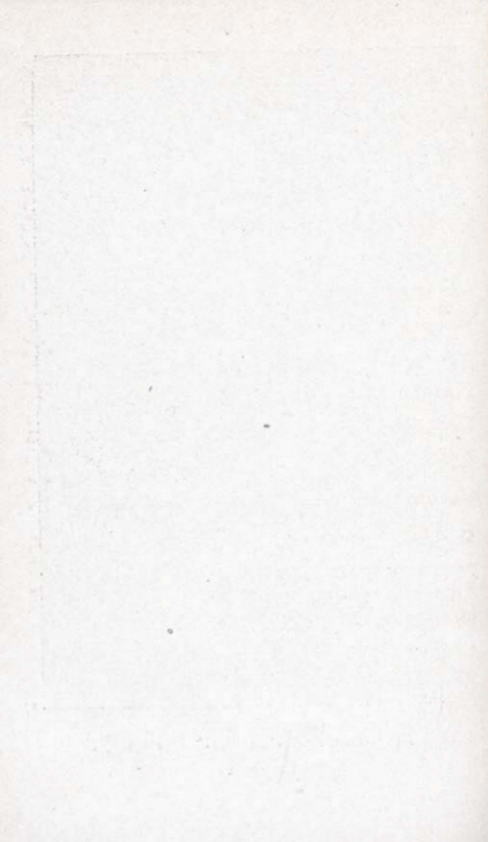
Նոր Նախիջեւանէն պարսկահայ
Դանիէլ Յովնանեանց՝ Ճանապարհ
Երկնիցի Գ. տպագրութեան :

ԺԱ

Տպարաններու պատմութեան
մէջ կարեւոր պակաս մը թողուած
պիտի ըլլար, եթէ չյիշատակուէին
գործաւորները՝ այն խոնարհ ու
համեստ աշխատաւորները, որոնք
իրբեւ գրածուիչ, գրաշար, տը-
պագրիչ ու կազմարար տպարան-
ներու գոյութեան սիւներն են
եթէ ըսենք, չափազանցած չենք
ըլլար : Առանց ատոնց կիւթէմ-
պէրկեան մամուլը ինչպէս պիտի
կրնար բազմացնել ու տարածել

† ԵԳԻՊՏԱՅԻ ՏԻՐԱՅՈՒ ՅՈՎՍԷՓ
Գրաշար

հեղինակներու աշխատութիւնները
և ըլլար լուսատու ջահը մարդ-
կութեան :

Ս. Յակոբեանց Տպարանի բազ-
մաթիւ գործաւորներու մէջէն
կրնանք յիշել Կիրակոս Պատ-
րիարքի որդեգիր Եգիպտացի Տի-
րացու Յովսէփը* (ապա Տ. Յա-
րութիւն Պատրիարք Վեհապե-
տեան), որ երեսնական թուական-
ներուն Ջանազանութեան երեք
հատորներու ապագրութեան ժա-
մանակ իրրեւ գրաշար աշխատած
է Հին Տպարանին մէջ, իրեն ըն-

---

* Յաւելուածիս մէջ դրուած պատկերը 1844
ին նկարուած է Ամերիկայի մէջ:

Կը փափաքէին իրենց կարգին գետեղել
Ջաֆարիա, Ադրիանուպօլսեցի Պօղոս եւ
Կիրակոս պատրիարհներու պատկերներն ալ,
բայց չկրցան գտնել դժբաղդաբար:

կերներ ունենալով Մարաշցի
 Ճանսուղեան Խաչատուր Վրդ. ք
 և Պոլսոյ Գարթալցի Եղիա Պա-
 պան, Վերջինս գրեթէ 60 տա-
 րիներ անընդհատ գրաշարը ե-
 դած է Տպարանին և հակառակ
 աւելի քան 80 տարիներու բե-
 ռան՝ կը տեսնէինք իր մեղուա-
 ջան աշխատութիւնը կ.քած տա-
 ռասնտուկներու բջիջներուն առ-
 ջեւ: Յիշենք նաեւ Եղիա Տըն-
 տեսեանը, որ 1867-68ին Տպարա-
 նին գրացուլիչը եղած է, միեւ-
 նոյն ժամանակ ուսուցիչ ձայ-
 նագրութեան և երաժշտութեան:
 Հիմա Տպարանը ունի հինգ գոր-
 ծաւորներ, որոնցմէ գրաշար Ե-
 րուսաղէմցի Կարապետ Փոթու-
 խեան և տպագրիչ ու կազմարար
 Գպտի ազգաւ Մէլէք Ապու Հան-

նան ⁹ կը ծառայեն 47 տարիներէ
ի վեր: Գրաշարապետն է Պոլ-
սեցի Յարութիւն Պէյզատեան, որ
անցեալ տարի բերուեցաւ Չայն-
ֆաղ Շարականի տպագրութեան
առթիւ:

ԺԲ

Որքան կարելի էր աշխատե-
ցանք այս ամիսի էջերուն մէջ
թուղցիկ ակնարկով մը խտացնել
պատմութիւնը Ս. Յակոբեանց Տը-
պարանի ութսուն տարուան գոր-
ծունէութեան, որուն արդիւնքը
եղած է հրատարակութիւնը 300-
է աւելի գիրքերու 159 տեսակ-
ներով:

Երուսաղէմի Տպարանը առ հա-
սարակ քննադատուած է իբր ար-

տատարող միմիայն եկեղեցական
 — ծիսական գիրքերու : Յաւել-
 լուածիս յարակից Յուցակին վրայ
 հարեւանցի ակնարկ մը բաւա-
 կան է հերքելու այդ կարգի քըն-
 նադատութիւնները : Եթէ մեծ-
 կակ տեղ մ'ալ տրուած է եկեղե-
 ցական մատեաններու, կարեւոր
 պէտք մը լեցնելու պահանջը տե-
 ղի տուած է ատոր :

Հայ ազգը մեծագոյն մասամբ
 փարած է սերտիւ իր Եկեղեցւոյն
 ու Քրիստոնէական կրօնքին և
 հոն կը փնտռէ հոգեկան կեանքի
 սփոփանքն ու մխիթարութիւնը :
 Քանի գոյութիւն ունի Հայ Ս. Ե-
 կեղեցին, եկեղեցական — ծիսական
 մատեաններն ալ պահանջ ըլլալէ
 չեն դադրիր : Եւ արդէն Երու-
 սաղեմի Տպարանը այդ կարգի

հրատարակութեանց մէջ իր շահէն աւելի նկատի ունեցած է միշտ գոհացում տալ այդ կարեւոր պահանջին :

Փորձով գիտենք՝ թէ Տպարանին վրայ որքան սուղի կը նստին Ասենի ժամագիրքի, Չայնֆաղ Շարականի, Ճաշոցի նման մեծածաւալ հրատարակութիւնները, որոնց սպառումը շատ դանդաղ կընթանայ և երբեմն վանքը կը պարտաւորուի չափազանց զեղչուած գիներով վաճառել աղքատիկ եկեղեցիներու և յաճախ ձրի տալ : Եթէ այդ գիրքերը իրական օգուտ մը բերէին, մեր կարգ մը հայ հրատարակիչները անոնց տըպագրութեան «մենաշնորհ»ը ապահովաբար չէին թողուր Երուսաղէմի, այլ իրենց կը վերապա-

հէին, փոխանակ կորզելու արդար
իրաւունքը կենդանի հեղինակներու
ընդդէմ և մեռածներու ժառանգներու
ընդդէմ, կողմնակի ու միջին միջ-
ջոյններով արտասուելով անոնց
աշխատութիւնները:

Այս ազեղ երեւոյթին դժբախ-
տաբար ականատես եղանք վեր-
ջին քանի մը տարիներուն մէջ,
ինչ որ տեղի տուաւ սեփականա-
տէրերու իրաւացի բողոքներուն
և հայ թերթերու կծու քննադա-
տութեանց:

Ս. Յակոբեանց մամուլը, դա-
ւառական մեկուսացած քաղաքի
մը մէջ, ուր շատ անգամ կը
պակսին հարկաւոր դիւրութիւն-
ներ, ութսուն տարի շարունակ
դառնալով մերթ արագ ու մերթ
դանդաղ՝ տուած է միջին հա-

չուով 300,000է աւելի մեծ ու
 պզտիկ հատորներ ինչ որ արհա-
 մարհելի քանակ մը չկրնար ըլ-
 լալ, ու ատով իրաւունք ստա-
 ցած՝ համեստ տեղ մը գրաւելու
 հայ տպարաններու խումբին մէջ:

Անոնք որ Մայր Աթոռի և Մը-
 խիթարեան զոյգ Միաբանու-
 թեանց արդիւնքը կականկալեն
 իրմէ, պէտք է աչքի առջև ու-
 նենան՝ թէ Երուսաղէմի Միաբա-
 նութեան մեծագոյն մասին կո-
 չումը եղած է Սուրբ Տեղերու
 ընկերովի սեփականութեանց մըր-
 ցումին մէջ ազգային բազմա-
 դարեան իրաւունքներու արթուն
 հսկողութիւնն ու գիշերաջան
 տքնութեամբ ամենօրեայ երկա-
 րատեւ ժամասացութիւններն ու
 արարողութիւնները, և այն՝ դը-

ժուլարատար ու ծանր պայմաններու մէջ, դուրի ամէն յարմարութիւններէ, որ թէ՛ ֆիզիքական սպառում և թէ՛ ժամանակի կորուստ կը պատճառեն և հնարաւորութիւն չեն ընձեռեր նուիրուելու գիրքի ու գրականութեան :

Ասոր հետ մէկտեղ երբ բարեոք վախճանի մը յանգին տարիներէ ի վեր Միաբանութիւնը ընկճող ու տառապեղնող կարգ մը խրնդիրները և Առաքելական Ս. Աթոռին վրայէն վերնայ սուգիքօղը՝ ընտրութեամբ արժանաւոր Գահակալին ու Սնոր իմաստուն զեկալարու թեամբ Վանքը իր բնականօն խաղող վիճակն ստանայ, այն ատեն Ս. Յակոբեանց Ուխտը, կը յուսանք, պիտի կըր-

նայ ինքնամփոփուիլ ու իր սպար-
տականութեանց համընթաց՝ քանի
մը աստիճան աւելի մղում տալ
կրթական ու տպարանական գոր-
ծին :

Այս քաղցր յոյսով ու ակըն-
կալութեամբ կը փակենք մեր
սոյն համառօտ տեսութիւնը, ո-
րուն նպատակն է, ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ
ՄԵԾ ՅՈՒՆԷԼԵՍՆԻՆ առթիւ, ամ-
փոփ գաղափար մը տալ այն հա-
մետ մասնակցութեան վրայ, զոր
ունեցած է Երուսաղէմի Ս. Յա-
կոբեանց Տպարանը 400 տարուան
ազգային ընդհանուր տպարա-
նական գործունէութեան մէջ :

ՄԵՍՐՈՊ ՎՐԴ. ՆՇԱՆԵԱՆ

Երուսաղէմ

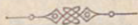

Յ Ո Ւ Յ Ա Կ

Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆՑ ՏՊԱՐԱՆԻ
ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ

1833 — 1913

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Աւետարան միջակ, Գ. տպ. 1898,
էջ 343 :

Նոյնը՝ փոքրադիր, Բ. տպ. 1875,
էջ 488 :

Աւետարան Ատենի, Բ. տպ. 1899,
էջ 272 :

Աւետարան Իւղարեբից, Գ. տպ.
1900, էջ 13 :

Աւետարան Ճաշու, Տօնադրոյցի Բ.
հատորով միասին, 1868, էջ 275 + 83 :

Գործք Առաքելոց, միջակ դիրքով, 1868, էջ 438:

Նոյնը՝ փոքրագիր, 1876, էջ 580:

Զանազան Արարողութիւնք Ներուսադէմ ի Ս. Յակոբ, Բ. տպ. 1870, էջ 58:

Թագաւոր յաւիտեան Ս. Ստեփաննոսի, ձայնագրեալ, 1882, էջ 15:

Ժամագիրք առ ձեռն Գ. տպ. 1895, էջ 650:

Նոյնը՝ փոքրագիր, Բ. տպ. 1903, էջ 660:

Ժամագիրք Ատենի՝ Սաղմոսով եւ Տօնացոյցով միասին, Գ. տպ, 1899, էջ 563:

Խորհրդատեար Ս. Պատարագի, Գ. տպ. 1884, էջ 40:

Կանոն՝ յորժամ բարեպաշտօն ծնողք յանձնեն զզաւակս իւ-

րեանց ընդ զօրաւոր պաշտպա-
նութեամբ Ս. Գլխաղբին, 1841,
էջ 15:

Ճաշոց Գիրք Հայաստանեայց
Ս.ու.ք. Ս. Եկեղեցւոյ, երկու հա-
տոր, 1873, էջ 418+398:

Մաշտոց կամ Կանոն սրբազան
արարողութեանց Ս. Եկեղեցւոյ
Հայաստանեայց, Գ. տպ. 1901,
էջ 510:

Մաշտոց կանոնեալ մկրտու-
թեան, 1843, էջ 94:

Մաշտոց, Կարգ թաղման կար-
գաւորաց (Բահանայաթաղ), 1896,
էջ 300:

Նարեկ, միջակ գիրքով, Բ. տպ.
1868, էջ 518:

Նոյնը՝ փոքրագիր, Գ. տպ. 1897,
էջ 600:

Նոր Կտակարան (Ս. Եկեղեցւոյ և
Գործք), 1867, էջ 800:

Շարական Զայնքադ, Գ. տպ. 1913, էջ 514:

Սաղմոս խոշորագիր, 1868, էջ 498:

Նոյնը՝ փոքր լինչ տարբեր դիրքով, 1869, էջ 375:

Նոյնը՝ միջակ դիրքով, 1873, էջ 364:

Նոյնը՝ փոքրագիր, 1870, էջ 413:

Նոյնը՝ ամենափոքր, 1874, էջ 511:

Վարժութիւն փոխասաց մանկանց, Բ. տպ. 1903, էջ 256:

Տեսրակ Ս. Յարութեան շարաթական թափօրաց, Գ. տպ. 1891, էջ 64:

Տեսրակ Ս. Յարութեան տարեկան թափօրաց, Բ. տպ. 1891, էջ 106:

Տաղարան Հայ. Ս. Եկեղեցւոյ, Գ. տպ. 1907, էջ 340:

Տօնացոյց, Ա. և Բ. հատոր, Գ. տպ. 1900, էջ 639:

ՄԵԿՆԱԿԱՆ

Բացատրութիւն հրաժարման և զղջման, Մկրտիչ Վ. Արծրունեան, 1854, էջ 232:

Զանազանութիւն հինգ դարուց, հայատառ թուրքերէն, Ադրիանուպոլսեցի Պօղոս Պատրիարք, Երեք հատոր.

Ա. հատոր Գ. տպ. 1864, էջ 285.

Բ. » Գ. » 1867, » 520.

Գ. » Բ. » 1862, » 582.

Խորհրդածութիւն Ս. Պատարագի, Ն. Լամբրոնացոյ, 1842, էջ 191:

Մեկնութիւն թղթոյն Պօղոսի առ Եփեսացիս, Պետրոս Արքեպ. Բերդումեանց, 1850, էջ 804:

Մեկնութիւն Յայտնութեան ,
 Թարգ . Ն . Լամբրոնացւոյ , 1853 ,
 էջ 324 :

Մեկնութիւն Տէրունական Հայր
 մեր աղօթից և Ճառք Խաչելու-
 թեան , Թաղման և Յարութեան
 և Խրատ միանձանց , Երանելւոյն
 Ս . Եղիշէի Վրդ . ի , 1836 , էջ 82 :

Տեսութիւն Անթառամ ծաղիկ
 Մեծացուսցէին , արարեալ Մեծի
 Վարդանայ Վրդ . ի , 1834 , էջ 29 :

ԿՐՕՆԱՐԱՐՈՅԱԿԱՆ

Աղօթագիրք Սրբազան Տեղեաց ,
 Մամբրէ Եպ . Մարկոսեան , Գ . տպ .
 1886 , էջ 120 :

Առաքինութեան ճամբան կամ
 Մենտոր մանկանց և երիտասար-
 դաց , Թարգ . Տ . Հ . Թ . Սաւա-
 լանեանց , Գ . տպ . 1888 , էջ 324 :

Արձագանգ ողբերգութեան ի
 Չարչարանս և ի Սաչելութիւն
 Փրկչին մերոյ. Սաչ. Քա՛ն. Տ.
 Վարդանեանց, 1884, էջ 66:

Բարոյական պատմութիւններ,
 Թարգ. Ժառ. աշակերտաց, 1875,
 էջ 399:

Գանձարան աղօթից, Գ. տպ.
 1911, էջ 327:

Գիտութիւն զՍատուծոյ, Թարգ.
 Տ. Հ. Թ. Սաւալանեանց, 1888,
 էջ 171:

Գործ Ոսկեղինիկ, Սամուէլ
 Ռարբի, Թարգ. Մելքիսեղեկ Դը-
 սիբ, 1867, էջ 158:

Երեւոյթ կրից, Գրիգոր Վ. Կ.
 Պոյսեղի, 1851, էջ 176:

Երկու խօսք Եկեղեցւոյ պաշ-
 տօնէից ուղղուած, Մամբրէ Վ.
 Մարկոսեան, 1872, էջ 179:

Եփրեմ Խուրի, Աղօթագիրք, Ե.
տպ. 1901, էջ 496:

Ընդհանրական թուղթք Ներ-
սիսի Շնորհալուոյն, 1871, էջ 334:

Թանգարան Խրատու, Պօղոս
Պատրիարք Աղբիանուպոլսեցի, Գ.
տպ. 1870, էջ 443:

Կեանքէ առնուած փոքրիկ
պատմութիւններ, Մամբրէ Եպ.
Մարկոսեան, 1891, էջ 242:

Կիպրիանոս, Աղօթագիրք, Գ.
տպ. 1911, էջ 165:

Կիւրակէ կամ Տէրունական օր,
Մամբրէ Եպ. Մարկոսեան, 1900,
էջ 59:

Կտակագիր հոգեչա՛ս բանից,
Մարգար Զ. Խոճենց, 1853, էջ 224:

Կրթարան Աւետարանական բա-
նից, ութը տետր, Մելքիսեդեկ
Վ. Մուրատեանց.

ա) Միմոն Պետրոս, 1871, էջ 56.

բ) Սամարային, 1871, էջ 54.

գ) Որդիք Աստուծոյ 1872, էջ 101.

դ) Աման անուշահոտութեան, 1875,
էջ 47.

ե) Անտարբերութիւն կրօնական,
1875, էջ 61.

զ) Արտասուք և Երգ, 1875, էջ 69.

է) Տաճարի քարերը, 1876, էջ 54.

զ) Հերմաս և Ռնեսիմ, 1876 էջ 55:

Հրահանգ կամ Ուսումնաբարուց,
Փրանկիակոս Սուաւէի, Թարգ.
Յովհ. Չամուրճեան, 1857, էջ 505:

Հրահանգ Սիրոյ, Յովսէփ վարժապետ Մալէղեան, 1870, էջ 132:

Ճանապարհ երկնից, Մանուկ
վարժապետ կակոսեան, Դ. տպ.
1907, էջ 299:

Ճառ Հաղորդութեան, Յովսէփ
վարժապետ Մարաիրոսեան, 1860,
էջ 76:

Ճառք և Խոստովանութիւնք
հաւատոյ, արարեալ Սրբոց Հարց
մերոց Գրիգորի Նարեկացւոյ և
վարամայ վարդապետի, 1856,
էջ 216:

Յովսէփ Գեղեցիկ, Իսահակ Ծ.
վ., Տ. Գրիգորեան Գաղատացի,
1849, էջ 358:

Ուխտ Հայրենասերի, Մելք վ.
Մուրատեանց, 1874, էջ 58:

Պատասխանիք Մխլթարայ Քա-
հանայի Սկեւռացւոյ, Բ. տպ.
1860, էջ 70:

Սիրուն Զբօսարան, թարգ. Գը-
րիգոր վ. Կ. Պոլսեցի, 1875, էջ 88:

Տեսչութիւն Հովուական, թրգ.
Յովհ. Զամուրճեան 1867, էջ 336:

Տեսքակ Աղօթամատոյց վասն
Գերմեռանդ աղօթատիրաց, 1833,
էջ 16:

Քրիստոսի Չարչարանաց վրայ
 Խորհրդածութիւններ, Աւետիա Վ.
 Յովհաննէսեան, Բ. տպ. 1906,
 էջ 171 :

ՊԱՏՄԱԿԱՆ

Գաւազանագիրք—Յաջորդութիւնք վանահարց Ուխտին Ս. Կարապետի, Կարապետ Վ. Լուսարարեան, 1912, էջ 174 :

Եղիշէ վարդապետի՝ Վասն վարդանանց Պատերազմին, 1865,
 էջ 431 :

Ժամանակագրական Պատմ. Ս. Երուսաղէմի, Աստուածատուր Եպ. Տ. Յովհաննէսեանց, 1890, Երկու հատոր, էջ 464+560 :

Ղերուբնայ Եղեսայի և Եսայի
 Կաթ. Աղուանից, 1868, էջ 160 :

Համառօտ Պատմ. Երուսաղէմի
և Ստորագրութիւն Սրբազան Տե-
ղեաց, Խորէն վ. վանեցի Մխի-
թարեան, 1867:

Մատթէոս Ուռնայեցի և Գրիգոր
Երէց, 1869, էջ 598:

Միխայէլի Ասորոյ Պատրիարքի՝
Ժամանակագրութիւն, Բ. տպ. 1871,
էջ 622:

Յովհաննէս Կաթ.ի՝ Պատմու-
թիւն Հայոց, Բ. տպ. 1867, էջ 464:

Պատմութիւն Լէնկ Թիմուրայ,
Անմէտ Սրապչան, Թարգ. Աս-
տուածատուր վ. Տ. Յովհաննէ-
սեան, 1873, էջ 288:

Սուրբ Գրիգոր Լուսաւորիչին
մուխթասար Թարիխի, Պաղտա-
սար Դպիր, Զ. տպ. 1909, էջ 112:

Սուրբ Յակոբ նամ իքի Առա-
քեալարըն նագլի, Պրուսալը Տէ-

բոյէնց Յովհ. Բ. տպ. 1912, էջ 26 :

Վահրամայ Վարդ.ի Ատենա-
դպրի Լեւոնի Արքայի՝ Բան ի
Յայտնութիւն Տեառն և յՕժումն
Լեւոնի Գ. Արքայի, 1875, էջ 59 :

Վարդանայ Պատմչի՝ Պատմ. Թա-
թարաց, 1870, էջ 76 :

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Բաղդատութիւն Տպագիր Սոկ-
րատի և Երուսաղէմի Ձեռագրին,
Սահակ Եպիսկոպոս Խապայեան,
1898, էջ 95 :

Համարարբառ Հին և Նոր կը-
տակարանաց, Թաղէոս Վ. Աս-
տուածատուրեան, 1895, էջ ԺԲ
+1577 :

Յայտնութեանն Յովհաննու Հին
Հայ Թարգմանութիւն — Ներա-

ծուլթիւն, Բնագիր և Ծանօթու-
թիւնք, Ֆրէտէրիք Մուրատ, 1903
—1911, էջ ՇԻԶ+415:

**ՏԵՂԱԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՍՈՒՐԲ
ՏԵՂԱՅ ՎԵՐԱԲԵՐԵՍԱԿ**

Բովանդակութիւն Ազգ. սեպ-
հականութեանց, ընկերովի իրա-
ւանց, արարողութեանց և սովո-
րութեանց ի Տնօրինական Ս. Տեղ-
դիւ, Բ. տպ. 1890, էջ 132:

Խնդիր Ս. Տեղեաց և նորա
պաշտ. քննութիւնն, 1871, էջ 292:

Ուղեցոյց Սրբազան Տեղեաց,
(Տ. Հ. Թ. Սաւաղանեանց) Զ. տպ. 1910, էջ 415:

Ստորագրութիւն Երուսաղէմի,
Մկրտիչ Վ. Արծրունեան, 1859,
էջ 353:

Տեղագրութիւն Երուսաղէմի,
Տանվիյլ, Թարգ. Յովհ. Չամուր-
ճեան, 1855, էջ 125:

Ճաւայի դէպք մը, որ պատահե-
ցաւ Բեթղեհէմ Ս. Ծննդեան մեր
եկեղեցւոյն մէջ, 1861, էջ 16:

Question sur la Propriété du
Couvent Arménien de St. Jac-
ques à Jérusalem. Carlo Gur-
mani, 1867. pages 24:

ՏԱՂԱՉԱՓԱԿԱՆ

Անուրջք ի Սիօն, Մ. Թաթուլ,
1869, էջ 44:

Երկու ստոխներ՝ Մարմինն ու
Հոգին իրարու դէմ, Ա. Լեախա Վ.
Յովհաննէսեան, 1911, էջ 63:

Հայելի վերաց, Պօղոս Քա-
հանայ Էօտէմիշէի, 1852, էջ 220:

Հրաւիրակ Երկրին Աւետեաց,
 Խրիմեան Հայրիկ, Բ. տպ. 1892,
 էջ ԺԶ+159:

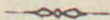
Տետրակ Գովասանաց ի վերայ
 Տնօրինական Սուրբ Ուխտատե-
 դեացն Քրիստոսի, բազմաթիւ
 տպ. վերջինը՝ 1908, էջ 120:

Վ Է Պ Ե Ր

Ազնէս, հայատառ թուրքերէն,
 Թարգ. Յ. Քիւրքճեան, Գ. տպ.
 1912, էջ 185:

Բախտ, Թարգ. Մ. Բուդա-
 դեանց, 1887 էջ 363:

Հենրիկոս և Մարիամ, Թարգ.
 Յովհաննէս Թ. 1870, էջ 109:

ԹԱՏԵՐԳՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բանախօսութիւն աշակերտու-
հեաց մէջ, Բ. տպ. 1874, էջ 80:

Գաղթիկ վերջին Ա. ք. քայ Հայոց
Բագրատունի, Ս. Կ. Տ. Մինա-
սեան (Վահան վ.), 1872, էջ 192:

Մեծն Ներսէս կամ Հայաստա-
նի Բարերարը, Սարգիս Միրզա
Վանանդեցի, Բ. տպ. 1887, էջ 86:

Սանդուխտ Կոյս՝ Ողբերգու-
թիւն Հայկական, Ֆրանս. թարգ-
մանութեամբ, Թովմաս Թերզեան,
Թարգ. Օր. Մաթիլտ Բ. Ֆէրուհ
Խան, 1881, էջ 238:

ԳԱՍԱԳԻՐԲԵՐ

Աշխարհագրութիւն համառօտ,
Գար. Սարկ. Խապայեան, 1874,
էջ 364:

Բնական Պատմութիւն, Սահակ
Եպ. Խապայեան, 1888, էջ 383:

Գիրք Խօսակցութեան Հայ-
Տաճկ. Տէր Գրիգոր Ղ. Գ. տպ.
1882, էջ 80:

Դասագիրք Ազգ. Պատմութեան,
Ս. Պ. Փափաղեան, Գ. տպ. 1870,
էջ 317:

Դասագիրք Ընթերցանութեան,
Ս. Պ. Փափաղեան, 1869, էջ 224:

Դասագիրք Ժուազիտութեան,
Ս. Պ. Փափաղեան, Գ. տպ. 1869,
էջ 140:

Կրթութիւն Գաղղ. լեզուի—Հա-
տուածներ Հայոց պատմութենէն՝
Ժարգմանուած Քրանս, լեզուի
Ժառ. աշակերտներէ, 1871,
էջ 72:

Համառօտութիւն Գրիատ. ուս-
ման Հայ Առաք. Ս. Եկեղեցւոյ,

Պետրոս Ս. Շանշեանց, Գ. տպ. 1879, էջ 199:

Հայ Բերականութիւն աշխարհիկ լեզուի. Գ. Մ. Անմահունի (Էօլմէզեան), 1913, էջ 139:

Հեղերէն, Սաղմոսի Ա. Կանոնը, վերջին տպ. 1881, էջ 56:

Նոր Դասագիրք Տիեզերագրութեան, Սահակ վ. Խասպայեան, Բ. տպ. 1884, էջ 255:

Նոր Թուագիրութիւն, վահան վ. Յակոբեան Ա. Հատոր, Բ. տպ. 1884, էջ 176:

Նոյնը՝ Բ. Հատոր, 1881, էջ 172:

Նոր Ճաշակ Դպրութեան կամ Համառօտ Ճարտասանութիւն, Եղիազար Մուրատեան, 1868, էջ 132:

Ուսումն Պարտուց, Պետրոս Ս. Շանշեանց, Բ. տպ. 1874, էջ 324:

Ուսումն Տրամաբանութեան,

Թարգ , Մեղքոն Պ . Փափազեան ,
1869 , էջ 162 :

Պատմութիւն Հայ . Առաք . Ս .
Եկեղեցւոյ , Մեղք . Վ . Մուրա-
տեանց , 1872 , էջ 640 :

Պատմութիւն Հին Կտակարանի ,
Սահակ Վ . Խաչապեան , Գ . տպ .
1881 , էջ 340 :

Պատմութիւն Նոր Կտակարանի ,
Մեղք . Վ . Մուրատեանց , Գ . տպ .
1882 , էջ 340 :

Պատմութիւն Ս . Գրոց . Եղիա
Տնտեսեան , 1867 , էջ 440 :

Տարերք . Ընթերցանութեան ,
Կախակրթարանի ուսանողաց հա-
մար , Մ . Պ . Հայկունի , 1888 ,
էջ 216 :

Տարերք Իմաստասիրութեան
Մեղքիօրայ , 1852 , էջ 179 :

Տրամաբանութիւն կամ Արուեստ

բանական, Գրիգոր Վարժապետ
Փէշամալճեան, 1854, էջ 312:

Քերական Հայերէն, բաղմաթիւ
տպ. վերջինը՝ 1906, էջ 32:

Քերական Հայ-Գաղղ. Բ. տպ.
1882, էջ 75:

Քերականութիւն Գաղղիերէն
լեզուի, Եղիազար Մուրատեան,
1869, էջ 120:

Քերականութիւն Հայերէն լե-
զուի, Կիւրեղ Վ. Սրապեան,
1870, էջ 216:

Քրիստոնէական վարդապետու-
թիւն, հանդերձ Արաբերէնով,
1870, էջ 31:

ԱՅԼՆԻԱՅԼՔ

Ամեն մարդոյ բարեկամ, Մամ-
րրէ Վ. Մարկոսեան, 1873, էջ 192:

Անդրաշխարհեան Արձագանդ,
Մ. Վ. Է. Վ. Ա. 1912, էջ 32:

Բառարան «Զանազանութեան»
արարերէն և պարսկերէն բառե-
րու, Աղբիւնութեան պոլսեցի Պօղոս
Պատրիարք, Բ. տպ. 1881, էջ 35 :

Բողոք երկրորդ առ Ազգ. Ընդհ.
Ժողովն, զոր խոնարհաբար մատու-
ցանէ ամբողջ Միաբանութիւնն
Ս. Երուսաղէմի, 1861, էջ 39 :

Գիրք Բնութեան կամ Հաւա-
քածոյ սքանչելեաց աշխարհի,
Թարգ. Օր. Մարիանէ Բասքալ,
1886, էջ 176 :

Գրացուցակ Ս. Յակոբեանց
Տպարանի, Գ. տպ. 1911, էջ 12 :
Երազանան, Մ. Պապիկ, 1912,
էջ 80 :

Երկամեայ պանդխտութիւն ի
Հապէշստան, Տիմոթէոս Վ. Սափ-
րիչեան, 1871, էջ 160 :

Նոյնին Քրանսերէնը, (Թարգ.

Տ. Հ. Թ. Սաւալանեանց), 1871, էջ 174:

Կանոն Միաբանական Ուխտին Սրբոց Յակոբեանց, 1880, էջ 43:

Նոյնը՝ վերաքննուած, 1888, էջ 36:

Կանոնադրութիւն Ընդհանուր Ժողովոյ Միաբ. Ուխտին Սրբոց Յակոբեանց, 1881, էջ 41:

Կարգադրութիւն առողջութեան, Գ. Աւետեան Չաքարեանց, 1871, էջ 262:

Կենսագրութիւն Փասկալայ, Թարգ. Մ. Ս. Ս. Ստեփանեան, 1869, էջ 94:

Հերքումն անիրաւ զրպարտութեանց և աղերս առ Ընդհ. բարեխորհուրդ Ազգ. Ժողովն, 1861, էջ 10:

Ճառք դպրոցականք, Ժառ .
աշակերտաց . 1867, էջ 31 :

Պատասխանի ընդդէմ Տեառակի
Հ. Ռէմիճիօ Պուզէլլիին, Տ . Հ . Թ .
Սաւալանեանց . 1865, էջ 24 :

Պատկերացոյց Հաւաքածոյ մաս-
նաւոր հնութեանց Մայր Աթոռոյ
Ս . Էջմիածնի և շրջակայից, Պրակ
Բ . Սահակ Մ . Վ . Աստուածատու-
րեան, 1913, էջ ԺԶ+59 ,

Սիօն, ամսաթերթ, 12 տարուան,
1866 — 1877 :

Օրացոյց, 48 տարուան, 1867—
1914 :

